

This e-book was digitized from an original copy by the West African Research Association for the African Language Materials Archive (ALMA) project. Original funding for this project was provided by [UNESCO](#) and the [Council of American Overseas Research Centers \(CAORC\)](#) in cooperation with the [West African Research Association](#) and [Columbia University](#).

Please see the following web sites for more information about the ALMA project, contributing authors, and more titles in the series.

- Digital Library for International Research catalog: <http://catalog.crl.edu/search~S16>
- African Language Materials Archive (ALMA): <http://www.dlir.org/e-books.html>
- African language materials including interviews in video and PDF versions, documentary video, translation work, and bibliographies can be viewed at <http://alma.matrix.msu.edu>.

Toro Koro

gafe labenbaga

Mamadu Lamini Saançgɔ

gafe nebila: John P. Hutchison

Publié par le Bureau de l'UNESCO pour le Sahel

B.P. 575 Ouagadougou, Burkina Faso

negenkela: Mady Kafando

© UNESCO, 1999

ŋεbila

N bɔnin Boston ka na se Wagadugu waati min na, n ka jatimine ser'a ma ko Ala la, sɛbekalanta te kalankɛlaw bolo Burkina Faso ka halalakanw na. O dun ye fijɛ ye min be sɔrɔ farafinnajamanaw la n'u b'a fɔ miniw ma ko "frankofɔn". O le la, an ye nin wali nin latigɛ walasa an ka se ka nzirin ni taalen tɔmɔ tɔmɔ k'u laben Burkina Faso kan saba la n'olu ye Julakan ani Mɔsikan ani Filakan ye. Baara damine tuma, an tun y'a lapini k'an bena Arajo mɔgɔw ka bondo lo konkon.

a, an t̄emēna timinandiya fε ka taa t̄om̄li kε an ka nzirinlara w̄erew fε.

Kuma lasurujε fε, n tun b'a fε ka foli di m̄oḡo damani ma, miniw y'u s̄ebε don nin baara nin na. A f̄ob̄, o ye Madigbe Kuruma ye, min ye UNESCO ka lasigiden ye Burkina Faso. N b'a n'a ka baarakεj̄oḡon fo, min ye Suzanne Schnuttgen ye. O t̄emēnin k̄, n be Clemence Kielwasser fo, n'ale ye INA j̄em̄oḡoba ye. An b'a n'a ka baarakεj̄oḡon fo miniw b̄ε ye d̄em̄e don an ye nin baara nin sen fε. An b'u ka s̄ebelab̄ela nunu fo u ka d̄em̄e na. An ka foli k̄erenkerenin be Jean Baptiste N. Kaboré ye, ani Urbain Tiendrebéogo, ani Mady Kafando n'ale y'u ka j̄egenkelawaraba ye. An te j̄ine u ka baarakεj̄oḡonw k̄ miniw ye an ka s̄eben nin don mansin na: Djegimde Saidou Dou Jerome, Mme. Niampa Nobilo, ani Mme. Traoré Aissata, An ka foli be Siene Roger Boyo ye min be CNRST ra Wagadugu. A ni ce a ka d̄em̄e na.

Ne min ye nin baara j̄ebila ye, n'a wari b̄ora UNESCO yɔrɔ, n nunsɔn dianin be baarakεj̄oḡonw fo, k'u walejuman lɔn. Olu le ye nin s̄ebε nunu lab̄en: Mɔsikan na, o k̄era Dr. Alain Sissao fε, Julakan na o k̄era Dr. Lamine M. Sanogo fε. A sabanan n'o ye Filakan ye, o k̄era Dr. Issa Diallo fε. U ni ce u ka timinandiya n'u ka muju na. An ye j̄oḡon b̄en olu ka baarada lo sababu ra min ye Institut des Sciences des Sociétés ye n'o ye CNRST ka baarada d̄o ye.

Nin baara nin sen fε, an b̄εe nunsɔn diyara sabu an ye Burkina Faso kanw nafasɔrɔyɔrɔ ye. O kan nunu nafa ka bon wa, a yεrε be ka bugu ka taga le. O be na kε sababu ye ka s̄ebekalan yiriwa an fε o la m̄oḡo hakilijagab̄o be n̄oḡoya kosebε. An hakili la fana, nin bena kε sababu ye ka n̄oḡoya don deminsenw ka minen ko ra kalansow ra miniw be kalan kε Burkina Faso kanw na. O fana be kε sababu ye ka faso gundo kow t̄emesira n̄oḡoya kanw f̄oli fε ani an yεrε ketaw fε. Dijε b̄εe y'a lɔn, o ma se m̄oḡot̄ḡo weele caaman ma, ko ni den min kalanna kan na a be min me ka ban, o ka kalan le be j̄a bolo. O lo a be se ka kan w̄erε degi n'a ma s̄eḡe ka tila ka baara kε n'o b̄εe ye lafiya kɔnɔ.

Ne nin n baarakεj̄oḡon saba nunu b̄εe (Sissao, Sanogo, Diallo) j̄enna n'o ye. An b'a j̄ini an y'a s̄ebedon ka nin baara nin min kε, o ka kε sababu ye ka m̄oḡo w̄erew hakili jigi nin baara ḡelen nin na walasa an ka se ka kalan ko yiriwa Burkina Faso kanw na.

Ko sègesègèbagaw y'a yira k'a fɔ ko dalakuma a ni kuma sèbenin be njɔgn dafa le adamadenw fε. Nin fila de be fara njɔgn kan ka baara ke n'a ye sabu, a bεe tugutugu nin lo njɔgona. An y'a sɔrɔ Egan na min ye misali ta poyi kan. A ko:

La rime des vers, le rythme, le mètre, la répétition des formules, la redondance, l'emploi des images visuelles - les figures de rhétorique employées pour créer un rehaussement dans les cultures à traditions orales à travers le monde entier - sont aussi parmi les techniques utilisées dans la poésie occidentale, et l'état d'esprit qu'ils incitent n'est pas loin de ce que les occidentaux appellent "poétique". Comme le chanteur des épopées héroïques ou le griot qui récite des mythes, le poète lettré façonne le son pour créer certains effets émotionnels et pour fixer des sens particuliers. Le façonnement des sons trouve une réalisation dans la poésie et une autre dans la rhétorique.¹

Poyi tèmènin kɔ, nzirin fana ye misali jɔnjɔn ye min be kuma sèbenin ni dalakuma nafa yira. Egan ka sègesègeli b'a yira ko dalakuma nafa ka bon dijε bεe ma. I mana ke mɔgɔ sugu o sugu ye, i mirinan ta ka ke fεn o fεn ye dugukolo kɔ kan yan. An be nafa sɔrɔ sira le be dalakuma na sabu ale lo ye kuma sèbenin sinsin.

Dijε na kabako ko min kera i n'a fɔ adamadenw kεcogo ra ani loninsiraw ra fo ka taga se sèbeli yεre laada sinsinli ma, o bεe jujɔn bɔra dalakumanafεn w yiriwali sira le fε ani adamadenw ka hakilidiya. Nunu fεn damaniw lo be kan ka njɔgɔ bange ka taga.

An ka denmisεnw ka kalan na sira fε sa, a be bεn an k'an hakilijagabɔ hali bele ka taga dalakuma ani kuma sèbenin laadaw fε sabu Bamananw ko: N'i jinεn'i jujɔn kɔ, i labanko b'i kɔnɔ gan.

John P. Hutchison
jininikɛla INSS-CNRST ra
Farafinnakan karamɔgɔ, Boston University

¹Egan, Kieran. 1991. "Literacy and the Oral Foundations of Education". pp. 177-206 de Minami, Masahiko and Bruce P. Kennedy, eds. 1991. *Language Issues in Literacy and Bilingual/Multicultural Education*. Cambridge: Harvard Educational Review, Reprint Series no. 22. pp. 188-9. Traduit de l'anglais par John P. Hutchison.

nεbila

Nin sεbe min y'a bolokɔrɔ nin ye, a labenna sababu lo ra. Hali bele Ala k'an bεe sababupuma ma. O la sa, Prof. John Hutchison y'an kanu, a y'an kanu k'an be kankelenfɔ n'o ye nkokan ye, a y'an kanu k'an ye adamadenw ye.

John bɔnin Boston n'o ye Ameriken duguba ye ka na se Burkina Faso yan, a y'a lapini k'an kan bolo di jøgɔn ma ka kalankelaw dεmε walasa n'u kalanna u kana segi kunfinya ra tuguni. O dun te se ka sira sɔrɔ fo n'an fana ye sεbe kalan yiriwa an ka jamana kɔnɔ. An y'e sεbe dama nin file jøgɔn fe, a ko: "Yala kalan diya bεe be se ka ke, den ladoncogo, bana kele cogo, kɔri laben cogo walima sεnemisi n'o daba ladoncogo ma wa? Yala mɔgɔ be se ka ke lon bεe ele be baara ladegi la n'i t'i jønege wa?" O lo la an y'a lapini ko kalan diya te dan o musakamisen nunu ma.

O la sa an wilila ka sira jini jømøgɔw fe ka nin baara nin latige. O baara nin dabɔkun y'a ye ka jønege ladon kalan na. O le fana b'a to mɔgɔ be kalan n'i ma deguw caaman sɔrɔ a ra. O kama an ye baara nin lapini a ka bojε walasa a nafasɔrsira fana ka caaya. A fɔlɔ lo ye nin ye, an ye nzirinw lo lajen nin sεben fɔlɔ nin kɔnɔ. N'Ala y'a nɔgɔy'an ye tuma o tuma, an be n'a sugu wεre bɔ walasa jama k'a yεre jønege a ra.

Nunu nzirin nunu tɔmɔ tɔmɔ na julakanfɔla sugu caaman lo fe. K'a ta Burkina Faso tilebinyanfan fe fo ka taga se worodugu dafε jamanaw ra: k'a ta Nuna fo ka taga bila Gawa ka tεmε Bɔbɔ, Banfɔra, Dedugu, Tusiana, Jebugu, o n'a jøgɔnnaw, an ye nzirin caamanba lo lajen. O cayara, o la sa a bεe ma se ka don nin sεbe kelen nin kɔnɔ. Awa, mɔgɔ minu ka nzirin ma don yan, an b'a yira olu la k'a ma cen, an be baara la ka taga min ke, n'Ala sɔnn'a ma an be na nin bεe lase jama ma lon dɔ.

Nzirin miniw donna fana, a bena ye a sugu ka ca kosebe. K'a ta adamadenw ma i n'a fɔ "Laban Jɔrɔ" ka taga se kungofεnɔw ma i n'a fɔ: "Suruku ani Sonsan" fo ka tag'a bila hakilinafεnɔw ma i n'a fɔ: "Fεn juma le ka kɔrɔ?", an ye nzirin sugu bεe dɔoni lo don nin sεbenin na.

O temenin kɔ, nunu nzirin nunu fana be Julakan fɔcogo caaman le la. A y'a lɔn k'a ta Dedugu Julakan fɔcogo ka taga se

Gawa ta ma a kuma sugu ka caa sabu julaw ko: "Nenden yelema cogo te kelen ye."

Min y'a səbenin yere laadaw ye, aw y'a lən ko yelmanin caaman donna o kow ra kabini laadakundigi nunu ye njogokunben ke Wagadugu san 1998 laban waati ra.

a, o laada miniw bangi ra, olu m'a sira sɔrɔ fɔlɔ faama fe. An dun tun hakili la o be na kɛ sanni nin sɛben nin ka bɔ.

a, a ma cen. Ni laada nunu nana bɔ tuma min na, a na ben. An tun y'olu labato foyɔrɔ kelen n'o ye kunalafɛnw yɔrɔ ye. Laada kura nunu na, a fɔra ko "à" n'o ye mɔgɔ sabanan lɔyɔrɔ lo ye a dɔrɔn la be sèbe ni kunalafɛn ye.

Kumalatagasuruŋɛ fe, an bena foli di an ka nzirinlabaga nunu bɛɛ ma. An be Numuce Zɔn fo ka bɔ Wagadugu, a n'a muso, n'a dɔgɔcɛ. An be Karimu Saanɔgɔ n'a muso fo ka bɔ Wagadugu. An be Adama Daramɛ fo ka bɔ Wagadugu a n'a kɔrcɛ Tijani Daramɛ ka bɔ Bɔbɔ, ani Hien Grégoire. An be Karimu Sangare fo ka bɔ Dedugu an'a baarakɛŋɔgɔnw. An be Balaji Bara fo ka bɔ Gawa ani Awa Watara. Bɔbɔ Julaso an be Balamusa Tarawere fo ani Mia Bala Watara ka bɔ Arajo Bɔbɔ. An be n dɔgɔmuso hakiliman fo n'o ye Barakisa Saanɔgɔ ye, ale ye kalanden ye. An be n wolofa fo n'o ye Dramani Saanɔgɔ ye ani n woloba n'o ye Mamu Bamba ye. Ala n'olu sababu ra, ne denmisɛnman ye nzirin munu lame ka sɔrɔ ka sunɔgɔ, olu caaman be nin sèbe nin kɔnɔ. N hakili la aw fana bena to k'olu kalan a denw ye su fe.

Dr. Mamadu Lamini Saanɔgɔ
jinini kela ka bɔ INSS-CNRST Wagadugu

Ni mɔgɔ min ye fijɛ sɔrɔ nin sèbe nin na, a jinini b'i fe i ka ci bila nin laderesi nin na:

INSS-CNRST

03 B.P. 7047 Ouagadougou 03

Burkina Faso

tel: 36-07-46

e-mail: Malamine13@hotmail.com

Gafe kɔnɔkow

ŋebila
ŋebila
Gafe kɔnɔ
Boŋa kɔnɔntɔn
Subagamusokɔrɔnin
Denpuman ani Kɔnɔnin
Dipɛ Yaalala
Dengɔrɔ n'a ka bana
Subaga mɔni
Bocilawara
Muso ni Jinaw
Fen min ye misiw lase Fulaw ma
Sonsan ni suruku ani kongokamin
Sunguru Nataba
Dɔnkesunguru
Sonsanin ani Ala
Masajugu n'a muso
Subagamuso n'a den
Falatɔ Dennin
Fadenya sɔrɔcogo
Musofuru feere
Lasina ani Amadu
Amadu fila
Musa ni Masajugu
Alikaari ani Alimami
Senekela ni donsoce ani sulamuso
Sinamusoman fila
Subagamuso
Dunanmuso ani jo
Denninjanagelən ni Kɔnɔwara

Sisew ani Wuluw
Sinamusojugu n'a denw ani Suruku
Mamuru
Laban j̄rɔ
Kɔmɔ nacogo
Fangantan
Cε dɔ n'a ka musoCekɔrɔba
Cekɔrɔba
Donsoce
Falatɔ den n'a ba sinamuso den
Dennin salibagatɔ
Sonsanin ani Suruku
Limɔgɔ ani Tɔri
Suruku ani Sonsanin
Siyaka ani Dirisa
Terice fila min be taga tagama na
Waraba sennɔn
An kana hakilijugu don jɔgɔn kɔrɔ
Hakili ni Lɔnni
Adama Hakilitigi
Djne na ko juman le ka kɔrɔ?
Sabo ni Sinbo
Bisiri, a ko jɔnce, n'a burance Magan

Boja kōnōntōn

Boja kōnōntōn lo bi dunipa na ani dōgōyaman kōnōntōn

Boja kōnōntōn tilanna mōgō saba ni jōgōn cē, ka kelen di mōgō kelen ma. Ka dōgōyaman kōnōntōn tilan mōgō saba ni jōgōn cē ka kelen di mōgō kelen ma.

A) Boja kōnōntōn:

- 1) N'e kera masacē ye: mōgōw b'e boja, o bi siran e ja, o b'e ladon.
- 2) N'e kera nafolotigi ye: mōgōw b'e boja, o bi siran e ja, o be malo e ma.
- 3) N'e kera lōnnikēla ye: mōgōw b'e boja, o be siran e ja, o be malo e ma.

Kelen min tora k'a dafa tan, o ye:

4) E fangantan min kera kolōnbaga ye, mōgōw b'e boja, o be malo e ma, o be siran e ja. O b'a fō ko karisa fēn t'a fē ja mōgōsōbe lo.

B) Dōgōyaman kōnōntōn

1) E mōgō min n'e kera so ye, mōgōw t'e boja, o tē siran e ja, o tē malo e ma.
2) Ne kera nanfigi ye, mōgōw t'e boja, o te siran e ja o tē malo e ma; n'o y'e natō
ye, o b'a fō aw k'a da tugu bari karisa be nana.

3) Ne kera subaga ye, mōgōw t'e boja, o te siran e ja, o tē malo e ma.

A kelen min tora k'a dafa tan ye ani k'a di mōgō min ma, o ye:

E mōgō min ko sōsōri ka d'e ye, e tē fēn min kalama, n'o fōra n'e y'e da don o la, o
b'e dōgōya foo ka taga tile ban.

Ne y'a men dēnmisenw daa, ko karisa ye cēkōrōbakolon ye, e b'a sōrō a ka teli k'a
da don mōgō ka kuma de la.

Galon daganin be mōgō saba de la.

A fōlō: O ye masacē ye:

Ni masacē ye galon tige, n'e mōgō min ko galon lo, a b'a fō e ye ko dugu y'ale ta
ye, n'a b'a fē e te si dugu nin na bi, ani e te se ka foyi kē.

A filanan o ye lōnnikēla ye:

Ni lōnnikēla ye galon tige, n'e ko tiyēn tē, a b'a fō e ye ko. "Ne ye kalan kē ka se
yōrō min hal'e fa ma se yen kuma tē e yērē ma. O ra e ka tiyēn banna.

A sabanan o ye cēkōrōba ye:

Ni cēkōrōba ye sōsōli kē, n'e mōgō min ko tiyēn tē, a b'a fō e ye ko nin ko nin be
kē tuma min na, hal'e b'a yērē ma furu sang'a k'e wolo.

O tuma na e ka tiyēn banna.

Gwansan duuru le be dunijē na, fila ti ni kōrō ye saba be ni kōrō ye.

1. Mōgō ko bi diya mōgō ye gwansan,

Kōrō t'o la.

2. Mōgō bi mōgō were ye n'a ko ka d'e ye. Hali n'a ma foyi ja e ye ka ye.

Kōrō t'o la.

3. Mōgō bi goya mōgō ye gwansan hali n'e t'a lōn, a ma foyi yērē kē e la, a ko be
goya e ye gwansn dōrōn.

Kōrō t'o la.

Kɔrɔ be gwansan min na: ɲa karisa n lar'e la, o ti kɛ gwansan, foo n'aw ye jɔgɔn
lɔn ani ko ka don aw cɛ.

2. karisa n tigera e la, o ti kɛ gwansan ni ko ma don aw cɛ.

3. Cɛkɔrɔba yere t'a ka kurusi ko dugutilama gwansan. Ne kɔnɔboli m'a mina, a
bo ka seri ka kɛ a ka kurusi la, e b'a sɔrɔ a bɔra sungurubaw de fɛ.

O gwansan duuru le be dunijɛ na.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Numuce Zɔn
ka bɔ Wagadugu

Subagamusokɔrɔnin

N y'a sɔrc musokɔrɔba dɔ la. Musokɔrɔba nin ye subaga lo ye. A ye kɔnɔjɛ bakelen ke. O kɔnɔjɛ bakelen ni na, a ye den kɛmɛkɔnɔtɔn ani den bikɔnɔtɔn ani den kɔnɔtɔn nin be jimi fo k'a to denmusonin kelen. A y'o lamo fo k'o mogɔya k'a se furu ma.

Cε bɔra dennin na, o y'a don furu la. Kalo saba dɔrɔn denin lɔra kɔnɔ na. Ala y'a garisige den na. O denkunli lon a jigira tugu. Kalo kelen o kɔ, a jigira tugu. Ale fana tor'o ra ka kɔnɔjɛ bakelen ke.

Lon dɔ, denmuman k'a cε ma ko:

- I y'a lɔn an dɔrɔn lo bi kuŋo kɔnɔ yan an ka togo da ra, den bakelen dun b'a bolo. K'a sɔrc n na kelen lo b'a ka so. jenɛfin b'a ra. N'o lo, an bi denw tilan; ka tilan kelen d'a ma.

Muso ce ko: "O ti baasi ye."

U ye denw tilan, ka taga tilan kelen di subagamusokɔrɔba nin ma, min y'a buramuso nin ye.

O kera min ke, subagamusokɔrɔbanin ye den nunu mina ni nisɔn diya ye. A y'a to a denmuso n'a cε tagara so a ye saba kunci. K'u sensɔninw bɔ. K'o ke foronto ye. K'u jɛkisew bɔ, k'o ke datunan ye. K'o dasin n'a b'a ke den tɔw nan na, k'o dumu. A to r'o la, fo ka den nunu be dun ka ban.

A denmuso fana wilila lon dɔ k'a denw jenɛfin b'a ra k'a bena taga u file. A k'a cε ma ko: Den nunu taganin mɛnna n na fe. Ko n bi taga den nunu lajɛ. A cε jenna n'o ye. Muso nin ye sira minɛ. A tagara se, a ma den tulonkɛkan mɛ, a ma den yɛlɛkokan mɛ, a yɛrɛ ma den sennɔn ye. A bamuso dun siginin b'a kelen a ka togo da ra. A y'i lɔ lu da ra ka dɔnkilinin min la o le ye.

N na e ni sɔgɔma, e ni sɔgɔma.

Nsɛɛ, here sira wa?

N na n bi n denw le jinina dɛ.

N do ma den siginin ye.

N ma Weeta ye,

N ma Minata ye,

Maminata ma ye.

Maminata ni Kajatu ma ye,

Jeneba be min?

Jeneba ni sita be min?

Sita ni Salimata be min?

Omaru be min?

Omaru ni Sedu be min?

Sedu ni Kasum be min?

Yusu be min?

N ma Dirisa ye dɛ.

Tɔnta Mamadu be min?

Bandukuntukulo be min sa?

A ba muso y'i kan to:

*N denmuso e sigifɔlɔ sa,
Den minsɛnw bɔra.
Weeta bɔra.
Minata bɔra.
Maminata bɔra.
Maminata ni Kajatu bɔra.
Bi ma jene bɔ wo.
Site bɔra.
Sita ni Salimata bɔra.
Omaru bɔra.
Omaru ni Sedu bɔra.
Sedu ni Kasum bɔra.
Yusu bɔra.
Bi ma Dirisa bɔ.
Tɔnta Mamadu bɔra.
Bandukuntukulo bɔra fɔlɔ.*

O fɔra min ke denmusoman nana ka na sigi. Ba muso nana ni darakabaga ye k'a bena d'a ma. O baga nana fiye min kɔnɔ, o be biri Bɔbɔjulaso kun na. I ka lɔ a ka bon. Denmuso man ma sɔn ka baga nin min. A wilila ka girin ka lɔ tuguni; a ko:

*N na n bi n denw lejinina de.
N do ma den siginin ye.
Minata ma ye,
N ma Weeta ye,
N ma Minata ye,
Maminata ma ye.
Maminata ni Kajatu ma ye,
Jeneba be min?
Jeneba ni sita be min?
Sita ni Salimata be min?
Omaru be min?
Omaru ni Sedu be min?
Sedu ni Kasum be min?
Yusu be min?
N ma Dirisa ye de.
Tɔnta Mamadu be min?
Bandukuntukulo be min sa?*

Bamusoman yere y'a ye, denmusoman dusu kasila. A nana i sonsori a denmuso kɔrɔ, a ko:

*N denmuso, yafa ne ma,
Ala kama, kiira kama,
Ne ka denminsɛnw jimi.
Weeta jimina,
Minata jimina,
Maminata jimina,
Maminata ni Kajatu jimina.*

*Bi ma Jeneba nimina.
Sita nimina,
Omaru ni Sedu nimina,
Sedu ni Kasum nimina,
Yusu nimina.
Bi ma Dirisa nimina.
Tɔnta Mamadu nimina.
Bandukuntukula kera kɔba.*

O fɔra min kε, denmusoman kulela. A ko: "Eh! N na, ka n denw jimi." A bolila ka taga a fɔ a cε ye.

A ko: "N tagara n denw bila n na fε, a ye n denw bee jimi."

Cεman ko: "I na ti sɔn ka n denw jimi."

A dimina ka don a ka bon kɔnɔ k'a ka jɔboro ta ka jo cε ka k'a ra. Jo y'a f'a ye ko: "Musokuma lo. F'i ki jnamalo."

A y'i jo l'a kana, ka marifa ta. Kisew tun be marifa la. Kisew dimina k'u bi bɔ. A yi faningolon tige ka k'a don marifa d'a la k'a sɔsɔ. Kabi o le kera, donsow b'u ka marifa da sɔsɔ.

Muru min fana b'a tɔgɔ la. O wilila ka dimi, k'a bi bɔ. Cε y'a bolo tintin muru kan, ka sira mina.

A sera a buranmuso ka da la, a lɔra lu da ra ka jiningali kε. A ko: "N buramuso, e ni sɔgɔma. E ni sɔgɔma."

Buramusoman y'a kan to ko: "Nsεε, hεre sila wa?"

Cε ko:

*N buramuso n bi n denw le jinina dε.
N do ma den siginin ye.
Minata ma ye,
N ma Weeta ye,
N ma Minata ye,
Maminata ma ye.
Maminata ni Kajatu ma ye,
Jeneba be min?
Jeneba ni sita be min?
Sita ni Salimata be min?
Omaru be min?
Omaru ni Sedu be min?
Sedu ni Kasum be min?
Yusu be min?
N ma Dirisa ye dε.
Tɔnta Mamadu be min?
Bandukuntukulo be min sa?*

Buramuso y'a kan to:

*N dence e sigifɔlɔ sa,
Den minsenw bɔra.
Weeta bɔra.*

Minata bɔra.
Maminata bɔra.
Maminata ni Kajatu bɔra.
Bi ma jene bɔ wo.
Site bɔra.
Sita ni Salimata bɔra.
Omaru bɔra.
Omaru ni Sedu bɔra.
Sedu ni Kasum bɔra.
Yusu bɔra.
Bi ma Dirisa bɔ.
Tɔnta Mamadu bɔra.
Bandukuntukulo bɔra fɔlɔ.

Buranceman man'i sigi, tile gwanna. Den foyi tina. Burance wili ka girin k'a ka marifa ta ka lɔ a buranmuso kun na.

A ko:

N buramuso, e ko denmisenw bɔra,
Bi ko ma dugu ge de,
N do ma n den si kelen ye.
N ma Weeta ye,
N ma Minata ye,
Maminata ma ye.
Maminata ni Kajatu ma ye,
Jeneba be min?
Jeneba ni Sita be min?
Sita ni Salmata be min?
Omaru be min?
Omaru ni Sedu be min?
Sedu ni Kasun be min?
Yusu be min?
N ma Dirisa ye de?
Tɔnta Mamadu be min?
Bandukuntukula be min sa?"

Subagamuso y'a ye a burance ja wulen na. A nana i sonsoro a burance fana kɔrɔ.

A ko:

N Burance, yaafa ne ma,
Ala kama, kira kama ne ka denminenninw jimi:
Weeta jiminia,
Minata jiminia,
Maminata jiminia,
Maminata ni Kajatu jiminia,
Bi ma Jeneba jimi wo,
Sita jiminia,
Sita ni Salimata jiminia,
Omaru jiminia,

*Omaru ni Sedu jimina,
Bi ma Dirisa jimi
Tɔnta Mamadu jimina,
Bandukuntukula kera kɔba."*

A ko kɔba yɔrɔmin ma, buranceman ye kisɛ gosi musokɔrɔ nin na! Kisɛ ye musokɔrɔ nin sogo ta ka yele n'a ye sanfɛ. Muruw dimina. Olu fana bolila ka bɔ u la kɔnɔ ka yele musokɔrɔ nin kɔ. O le kera senmuru ye. Jow m'a sɔrɔ min ke olu fana dimina ka bɔrɔ fora. Ka bɔ ka yere ke kungo kɔnɔ. Kabi n'ole kera hali n'i tagara kabakuru ta kungo kɔnɔ, ka sisɛ faga a kan, a bi ke jo jenememan ye.

N y'o ta yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Bala Musa Tarawere
ka bɔ Bobo-Julaso

Denjuman ani Kɔnɔnin

Nin kera den dɔ ye. Den nin ka jin kosebe. A bi kɔnuman dɔrɔn le ke. K'a to a bamuso be yi, k'a to a face be yi.

Lon dɔ, fɔjɔba wilila, a ye kɔnɔ fitini dɔ ben nin ye yiri kɔrɔ. A y'a ta walasa fɔjɔ kana kɔnɔnin nin faga, walasa sanji kan'a faga. A ye kɔnɔnin balo fo k'a boŋe. A ye kɔnɔnin ladon kojuman; ka kɔnɔnin labila. Kɔnɔnin tagara.

Ala tora a ka lɔnnin na kana kɔjɔ ben dugunin kan. Kɔjɔba. Ka dugunin jeni, ka dugumɔgɔw fasa, k'u tɔrɔ.

Kɔjɔnin wilila, a be fε kana cεmin ka juman sar'a ye. Kɔnɔnin tagara jɔ kumu caaman jamana jan dɔ ra, ka na. A nana min ke a ye den nin jininkali ke. O jininkali kera dɔnkili nin nin ye:

*E ba tagara min le dε,
Nununeneba,
Baani koni jigibe,
Jigibe, jigibe ko.
Nununeneba,
Baani ko nununeneba.
I fa tagara min le dε,
Nuneneba,
Baani kom jigibe,
Jigibe, jigibe ko nuneneba,
Baani kom nuneneba.
Cεren ta n bi yuguyugu dε,
Nununeneba,
Baani ko ni jigibe jigibe,
Ko nununeneba,
Baani ko nununenε ma.*

Kɔnɔ ko den ka cεre ta ka na n'a ye; a b'a yεre yuguyugu.

Cεnin nana ni cεre ye. Kɔnɔ y'a yεre yuguyugu fo ka cεre nin fa jɔ na. jɔ numaan. Cεnin y'a ta; ka taga jɔ nin susu. K'a ke to ye. K'a bila a bamuso n'a face ye.

Olu nana to nin sɔrɔ, u y'a jininga, ko: "I ye to nin bɔ min?" A ko: "Ala lo y'a d'an ma." U ma la den nin ka kuma ra.

Kɔnɔ tora n'a bi na ni jɔ ye ka na di. Den nin b'a ke to ye k'a d'u ma. Somɔgɔw kɔnɔ fila n'o ko nin ye. U ko: "N'an ma feεre jini ko nin na, a bina na ke baara ye an bolo."

Lon dɔ, faceman dogora. A b'a fε ko dennin ka gundo lɔn. A b'a fε k'a ye fε min bina ni jɔ nin ye kana di den nin ma. A tora o ra fo tile nana gwan. Dɔɔnin, kɔnɔnin nana ka dɔnkili la. Den bɔra ni cεre ye. A y'a yεre yuguyugu ka cεre ni fa. Den ye jɔ nin ta k'a b'a kɔ don yɔrɔ min na dɔrɔn a face bɔra, a ko: "I naloman nin; i b'a to a bina ta jɔ nin yuguyugu yɔrɔ wεre! A ye kɔnɔ nin mina ka t'a bila bondo kɔnɔ ko walasa a bina a yεre yuguyugu k'o fa.

Faceman tɔra natabaya fε ka kɔnɔnin tugu bondo kɔrɔ. Sani dugu ka gwe, kɔnɔnin sara. Faceman solila ka wili k'a bi na bondo fa ni sɔrɔ. A nan'a sɔrɔ kɔnɔ sara.

Ala fana y'o mɔgɔ sugu dan ka bila dugukolo kan. Hali n'a ye fɛn sɔrɔ, hali n'a ye nafolo d'a ma, a bi laban fantanya le la. N'a ye fɛn sɔrɔ cogo o cogo, a be ban.

Faceman ni bamusoman wilila den nin kama. Den fana k'u ma k'u ka nata le y'u bila o ra. I k'a lɔn ko nata muso te nan juman tobi.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Bala Musa Tagarawere
ka bɔ Bobo-Julaso

Dijɛ yaalala

Nsirin, nsirin. N y'a bila den dɔ le kan.

Den nin ye sira dali a face fɛ, k'a b'a fɛ ka taga dijɛ yaala ka dɔ fara a hakili kan. A face ye sira d'a ma a ka taga yaala. A tagara yaala kosebe.

A fɔlɔra ka taga ben sogosu dɔ ma. A yɔrɔ bɛe tolira, a ko: "E! Ala bi se. Sogo nin wilila ka kum'a fɛ k'a kan'a fɔ ko Ala bi se k'Ala ka se b'a ja fɛ."

A temena sogo nin na ka taga ja fɛ. Ka kɔlɔn saba ye. Fɔlɔ janin be, ji foyi t'a ra. A filanan ji to kɔnɔ. A sabanan ji b'o kɔnɔ.

A temen'o ra ka taga ja fɛ ka taga se cɛkɔrɔnin dɔ ma. Ce nin kɔrɔla kosobɛ. Ce nin ka lu kɔnɔ, mɔgɔ kɛmɛ le be yen a le kelen lo b'o balo k'a sɔrɔ fanga foyi dun te cɛkɔrɔba nin na. A ko cɛkɔrɔba nin ma, k'a be mun baara lo kɛ ka se ka jamaba nin balo n'o ye ? Cɛkɔrɔba ko: "Ala ka dugaw lo."

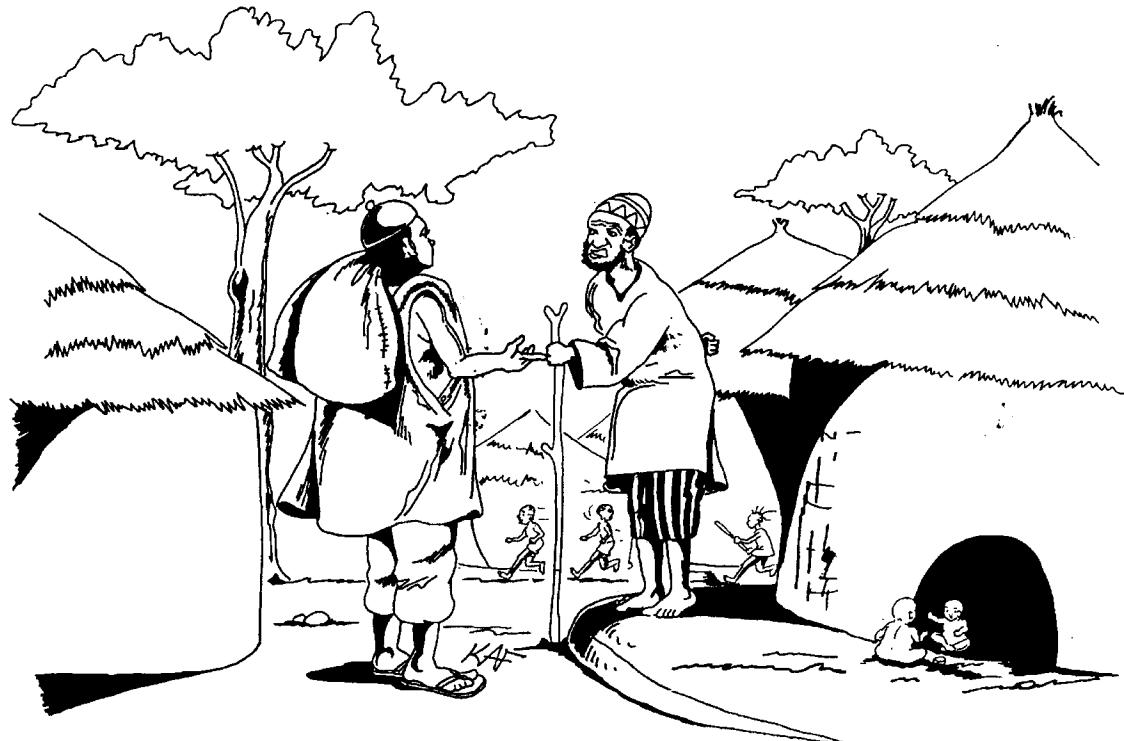
A teme ka taga ka taga, fo ka wari sɔrɔ ka sɔrɔ ka kɔsegi a ka dugura.

A nan'a face sɔrɔ k'a fo. A ko: "Baba, n tagara yaala, n ye ko caaman ye." A face ko: "E tagara yaala, e ye mun ni mun le ye ?"

A tagara min sɔrɔ, a y'o fɔ.

A face ko: "E tagara sogo sanin benin sɔrɔ, sogo nin tolira kosobɛ. A face ko'o kɔrɔ ye ko: n'i donna dugu kɔnɔ dunanya ra, n'i ye kojugu kɛ, e ka kan ka faga le."

A ko e ye kɔlɔn saba min sɔrɔ o kɔrɔ lo ye ko janto i yɛrɛ la. A ko a tagara cɛkɔrɔba min sɔrɔ ko kɔrɔya ye dugaw le ye. Dugaw, n'Ala ye dugaw kɛ i ye, o ye fɔnba le ye.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Lasina Daramé
ka bɔ Arajo Wagadugu

Dengɔrɔ n'a ka bana

Nsirin, nsirin. N y'a ta k'a bila cε do le kan.

Fɔlɔfɔlɔ, ni bana tun ye mɔgɔ mina, i bi se ka bana nin bɔ k'a bila ka taga yaala ka sɔrɔ ka na, bana bi segin ka don i fari la. Cε dɔ y'a ka bana bɔ ka bila ka taga yaala ka jin'a ka bana kɔ. Ce nin tun tɔgɔ ko Dengɔrɔ.

A tagara to sunguruninw cε, o b'a tufatufa yɔrɔ bɛɛ ka di jɔgɔn ma. Bana nin sigira ka denkɔrɔ kɔnɔ ka dɛsɛ a ti nana. Furutututu! Bana ye dundu jini k'a dulon a gama na ka sira mine. N'a sera dugu min na, a b'a fɔ ko:

1

O b'a fɔ ko Dengɔrɔ ti yan k'a tagara pafedugu la, k'a ka taga yen. A bi sira mine tugu ka taga o dugu wɛre la. Furutututu foo ka taga se Dengɔrɔ be dugu min na. A sera yen k'a fɔ ko:

*Dengɔrɔ be yan wa,
Kɔrɔtuneru,
Dengɔrɔ be yan wa,
Kɔrɔtuneru?
Dengɔrɔ bolila fɛn min ja,
O fɛn kelen be Dengɔrɔ jinina,
O dundu tɔgɔ ye kɔrɔtuneru,
O filen tɔgɔ ye kɔrɔtuneru,
Kɔrɔtuneru na yuguyugu ka yaya bi.*

Denkɔrɔ tulo bi bana nin natɔla ra. A ko sunguruninw ma, k'o ka je tan. Ko ale tulo be fɛn dɔ la. O bɛɛ jera. Bana tagama tagamana ka don lu nin kɔnɔ, denkɔrɔ be min na. A ko:

*Dengɔrɔ be yan wa,
Kɔrɔtuneru,
Dengɔrɔ be yan wa,
Kɔrɔtuneru?
Dengɔrɔ bolila fɛn min ja,
O fɛn kelen be Dengɔrɔ jinina,
O dundu tɔgɔ ye kɔrɔtuneru,
O filen tɔgɔ ye kɔrɔtuneru,
Kɔrɔtuneru na yuguyugu ka yaya bi.*

Bana nan'a sen la da ra, a ni Dengɔrɔ ja be jɔgɔn na nya sunguru nunu ja t'a ra. A ko: "Dengɔrɔ, e ni ne saratira nin le ma wa? E ye ne bɔ ka bila k'e be taga ka na. E ma segin ka na tuguni. Ayiwa Dengɔrɔ, e ka fɛn ye nin ye i kɔrɔ."

Bana y'e ton dengɔrɔ kan. A tun ka jugu ka se yɔrɔ min na, bana juguyara ka teme o kan ka Dengɔrɔ fiyen, k'a kɛ nanbara ye, k'a kɛ kunato ye, ka Dengɔrɔ ke fensugu bɛɛ lajennin ye. Limɔgɔw girinna Dengɔrɔ kan.

N'o te fɔlɔ la ni bana ye mɔgɔ mina, e bi se k'a bɔ k'a bila ka taga yaala ka n'a ta k'a don e yɛre la, a t'e tɔɔrɔ tuguni. Dengɔrɔ lo y'o ko lagoya mɔgɔw ra.

N y'o bila yen.
y' o min crccs o'y

Mamu Bamba
ka bɔ Bobo-Julaso

Subaga mɔni

N y'a sɔrɔ dugumɔgɔ dɔw le fe.

Kɔjɔmuso furula ka na o dugumɔgɔw fe; o dugu nin musokɔrɔninw bɛe ye subaga; o ko kɔjɔmuso ma, k'a ka don olu ka mɔni na. Kɔjɔmuso ko mɔni ye mun ye? Ale jana ko fɔlɔfɔlɔ mɔgɔw to ka kɔri parata, k'o mɔni do.

A y'a lakali a ce ja na, ko musokɔrɔnin nana ale fe k'a ka don o ka mɔni na k'a sɔrɔ a ce dun b'a lɔn k'o bɛe ye subaga ye. Ce fana ko ale y'a mɛn, ko baasi tɛ, ko n'o nana, k'a k'a fɔ k'a bi don o ka mɔni na, ko n'o nana fɛn o fen d'a ma, k'a kana ban a ra, k'a k'a minɛ.

O dugusagwɛ musokɔrɔba kelen nana k'a fɔ ko: "N denmuso an do nana fɔ i ye ko i ka don an ka mɔni na, i k'i bin'a fɔ i ce ye, e dun ko di?"

Kɔjɔmuso ko ale sɔnna, k'a bi don o ka mɔni na. Musokɔrɔba ko: "I bi don?" A ko: "ɔnhɔn, n bi don."

Sufɛ musokɔrɔninw tagara dɔ ka denjɛnin faga, ka na o sentɛgɛ di kɔjɔmuso ma, k'a k'a minɛ. A y'a minɛ k'a bila, a ce nana min kɛ, a y'a ta k'a yir'a la. A ce ko: "ɔnhɔn, ni n tun kɔnna k'a fɔ i ja na, ko nunu mosokɔrɔbaw ye subagaw ye, i tun bena siran . A ta ka don jinti na, i k'a bila tasuma kan."

Lon o lon n'o nana fɛn o fen d'i ma, i k'a minɛ k'a bila. Lon wɛrɛ tuguni o nana ni sungurunin sin ye ka di kɔjɔmuso nin ma, a y'a minɛ ka sigi ka kasi n'o ye. A ce nana min kɛ, a y'a yir'a la, a ce k'a bila jintin kɔnɔ.

O dusagwɛ tuguni o nana ni mɔgɔnafin bolo ye k'a d'a ma, a y'o fana mina k'a bila. A ce nana a y'a yir'a la. A k'a k'a bila a y'a bila.

Ce tanin baarada la, musokɔrɔninw nana ko sisan ko ale lo ka kan ka dɔ di olu ma. U b'a tilan. A ko: "Ka dɔ di wa?" O ko: "ɔnhɔn." K'o ka taga n'a ce nana a bin'a jafo a ye . A ce nana, a y'a jafo a ye, a k'a k'a fɔ o ye k'a y'ale d'u ma. A muso ko: "Ee! i bi sɔn n k'i d'o ma, o tin'i faga?" A k'o ti se k'ale faga.

Dɔɔni musokɔrɔnin nana, kɔjɔmuso ko ale ma den sɔrɔ min kɛ, ale y'a fɔ a ce ye a k'a k'ale yɛrɛ d'o ma. Musokɔrɔnin ko baasi tɛ, ko sufɛ olu bena na. Muso fana donna k'a jafo a ce ja na k'o y'a fɔ ko sufɛ o bina na. A ce y'i laben k'i la kalakala kan. Sisan o nana k'o bin'a ta o ti sera k'a ta. N'o k'o b'a ta o ti se k'a ta. Muso lanin bɛ a b'o filɛra.

O ko: "ɔnhɔn, i dun ko i y'i ce d'an ma o, an dun ti sera k'a ta." A ko a t'a ni kalaka bɛ ta ka taga n'a ye wa?"

O y'a ni kalaka ta ka taga n'a ye. O b'o ka mɔgɔ dumu kongokolon na yɔrɔ min na, o tagara n'a ye yen. O k'o bi ce jigi ka bɔ o kun na, o ma se k'a jigi. O k'o ba bila mɔgɔ wɛrɛ kun na a ti se ka bila. N'o k'o b'a jigi a te se k'a jigi foo ka na dugu tila ka na kɛ dondow bi kasira dugugwɛda bi sera.

Sisan, cε nan'a fɔ u ye ko u ka taga n'ale ye o y'ale ta yɔrɔ min na, ko n'o tagara n'ale ye o yɔrɔ la ale bena se ka jigi ka bɔ o kun na. O ja bε tigera. Subaga cemanw y'o ka filenw bɔ ka fiyε ko:

*Feretete dugu na gwε an na bi,
Feretete dugu na gwε an na,
Makariko na k'an na,
Jɔrɔnako na k'an na bi.*

Subaga muso, olu be to k'o bolo ke k'o yere gwosi:

*Bata, boto,
Bata, boto.*

Cε b'a fɔ:

*Feretete dugu na gwε an na bi,
Feretete dugu na gwε an na,
Makariko na k'an na,
Jɔrɔnako na k'an na bi.*

Musow b'a ke:

*Bata, boto,
Bata, boto.*

Cε ko foo o ka taga n'ale ye jamanatigi ka da ra; ko n'o tagara n'ale ye ale bina se ka jigi ka bɔ o kun na. U farilan kolon tagara ni cε ye foo jamanatigi ka da ra.

O tagara se n'a ye jamanatigi ka da ra, jamanatigi ko: "Nin ye mun ye?" O ko hun! ko cε nin ye kɔŋɔmuso furu ka na. Olu ko kɔŋɔmuso ka don olu ka moni na. K'a sɔnna. K'olu tora ka mɔgɔ fagafaga ka n'a d'a ma a bi to k'o mina k'o jimi. Ko bi sera olu ko kɔŋɔmuso ka dɔ di ko kɔŋɔmuso y'a cε di. K'olu tagara yaala n'a ka cε ye k'a fɔ k'olu b'a jigi k'a bila o ti sera k'a jigi k'a faga. K'o lo, a k'o ka na n'ale ye jamanatigi ka da ra ko n'o nana n'ale ye yan k'a bina se ka jigi ka bɔ o kun na.

Jamanatigi ko cε k'a t'o b'a jigi. Cε y'a t'o y'a jigi. Jamanatigi fana ka ci bila dugu mɔgɔw bεε fe k'u weele u ka na. O ye subaga nunu lɔ lɔ ani k'o bεε ci k'o fagafaga.

O le y'o lagoya. N'o te ni kɔjɔmuso tun furu la, dugu musokɔrninw bɛɛ tun be na, ka na kɔjɔmuso weeble ka don o ka mɔni na ka kɔjɔmuso yere ke subaga ye ka fara o kan. Nin cɛnin lo y'o lagoya.

N y'o yɔcɔy crɔs min, n y'o bila yen

Mamu Bamba
ka bɔ Bobo-Julaso

Bocilawara

Nsirin, nsirin. N y'a ta bocila dɔ le kan.

Cε nin ye misi min'a bolo. Ko ni mɔgɔ min sera k'a dan boci ra ka tɛmɛ a le kan, k'a be misi nin d'o tigi ma. A ye dugu bε yala ka dεsε a ma mɔgɔ sɔrɔ min bi se boci ra ka tɛmɛ ale kan. N'a mana taga dugu min na, a bi folikε ko:

Jatigimuso piyan!

Misi ye n bolo,

Puhun!

Ni min sera ka n dan boci ra paan!

N be misi nin d'o tigi ma paratatata....!

O y'a bocikan ye. O dugumɔgɔw b'a fo ko: "N ti s'o boci ra. Taga n'i ka boci ye jnafε." A nana taga se dugu dɔ ra musokɔrɔ nin dɔ be yen. A ko:

Jatigimuso piyan!

Jatigimuso ko: Dunance para!

A ko:

Misi ye n bolo puhun,

Ni mɔgɔ min ye n dan boci ra piyan,

N bi misi nin d'o tigi ma paratatata.....

Jatigimuso ko: "Dunace para! misi nin siri yan fε paratatata!" Jatigimuso bocikan ye misi juru tige. Dunance ko: "An! ko nin ta bena juguya ni ne ta ye."

Jatigimuso nana ni ji ye ka n'a di dunance ma ko: "Dunance ji ye para!"

Dunance ye ji mine k'a b'a min, jatigimuso bocikan ye file tan ka bɔ dunance bolo ka tag'a fili yɔrɔ wεrε. A sigira, a dabari banna. Jatigimuso tagara ji bɔ tuguni ka tag'a sigi jnegen na ko: "Dunance paratatata, i ka ko ji ye jnegen na purututu.....!"

Dunance wilila k'a bi taga ko. Jatigimuso bocifɔŋɔ ye fani bɔ dunance ra ka tag'a bila jnegen kogo kan. Dunance ko ni n ko n bi se ko ra ko nin ta ka jugu ni ne ta ye. Dunance kora ka ban ka na, dunance y'a ka bocifɔŋɔ kε ka palan ta ka bɔ jnegen na ka n'a bila lu kɔnɔ. Jatigimuso ye dumuni sigi dunance kɔrɔ ko "dunance puhun i ka dumuni ye paratatata! jatigimuso ka bocifɔŋɔ ye dumuni ta ka bɔ dunance kɔrɔ ka tag'a fiti fan dɔ fε duguma. Dunance ko: "Aa! ko nin ka jugu." A ye dumuni kε tuma min na, a y'a ka misi ta, a bi denna ka boli. Jatigimuso nana k'a bi na dunance fo, ka n'a sɔrɔ dunance te yi, misi fana te yi.

Jatigimuso lɔra bulonda ra ko:

Dunance wara min le sa tunpiyan,

Misi ye bolo tunpiyan,

Min man'i kεnε boci la tunpiyan!

O tigi ta ye misi ye tunpiyan,

Tunpiyan, tunpiyan, tunpiyan! tuntun paratatata!

Dunance tora ka boli cogo min na, a bi bolira n'a ka misiye tan. Jatigimuso tagamana a kɔ ka sigen, ka yεlε yiri kan ka dunance y'a bi tagara. A ko:

Dunance lɔ la yen kɔnɔ le tunpiyan,

Misi ye bolo la tunpiyan, min ma n'i kεnε boci la tunpiyan,

*O tigi ta ye misi ye tunpiyan,
Tunpiyan, tunpiyan, tunpiyan, tuntun paratatatata!*

Sisan dunance y'a ye ko cogoya te yi min ke a lora ka jatigimuso konɔ.
Jatigimuso tagar'a nofe ko:

Dunance tun piyan!

I m'a fo puhun!

Ko ni min sera ka i dan boci ra paan!

Ko i be misi d'o tigi ma puhun.

N sɔn n ka misi ra.

Parata, poroto, parata, poroto!

A ka bocikan ye misi sen kari.

N y'o sɔɔs o croc y'ɔɔs min n y'o bila yen.

Mamu Bamba
ka bɔ Bobo-Julaso

Muso ni Jinaw

N y'a ta ka bila muso dɔ le kan ani jinaw.

Lon dɔ ra, jinaden nana tasuma b'a fe. Muso ko jinadennin ma ko: "Ee! Dennin, i kunsigi ka ca de! ko sigi ni n ce bɔra kongo ra ka na k'a bi n'i kun li."

O jinaden kungolo tun ye kelen ye. A sigira. Jinadennin bamuso sigira ka dɛsɛ a den ti nana. Haya, min kungolo ye fila ye, bamusoman y'o bila ka n'a file fen min kera. A k'a ka taga kunkelen file, k'ale k'a ka taga tasuma bɔ, a dun ti yera. K'ale m'a lɔn fen min lo.

Kun fila nana ko:

*Kunkelennin oo,
Kunkelennin oo ma k'i ci,
K'i ka na tasuma bɔ,
I na n'i junin gwan!*

Kunkelennin ko:

*Ne ma n junin gwan,
Muso lo ka n junin gwan,
Ce ka bɔ kongo ra,
A ye na kun nin li.*

Kunfilatigi ko: "To n ka na sigi o, an bɛɛ na bɔ i nun ma o." Ale sigira.

Bamusoman dɛsɛra a t'o fila si yera. A ko: "Ale kunsabanin i ka taga kunfilanin file, n k'a ka taga kunkelennin weeble ko ale fana tagara to o yɔrɔ la." Kunsabanin nana se ko:

*Kunfilanin o, kunfilanin o, ma k'i ci,
K'i ka na kunkelennin weeble,
Kunkelen ka na tasuma bɔ,*

Kunkelen ka na i min gwan.

Kunkelennin ko:

*Me ma n junin gwan,
Muso le k'an junin gwan,
A cε ka bɔ kongo ra,
A ye na kun nin li.*

Kunsabanin ko: "To an ye na sigi o, an bεε ye na bɔ nun ma o."

Kunsabanin miyɛnna a ti nana, bamuso man ye kun naaninin ci . Ale fana nana ko:

*Kunsabanin o,
Kunsabanin o,
Maa k'i ci k'i ka na kafilinan weele,
Kafilinan na kunkelennin weele,
Kunkelen ka na tasuma bɔ,
Kunkelen ka na junin gwan.*

Kunkelennin ko:

*Ne ma junin gwan,
Muso le ka n junin gwan,
Cε ka bɔ kongo ra,
A ye na n kun nin li.*

Kunnaaninin ko: "To an ye na sigi o, an bεε ye na bɔni nun ma o." Ale fana sigira ka fara tɔ nunu kan.

A tora ten, ka kunduurunin ci, kunwɔɔrɔnin ci, ka kunwolofilinan ci, ka kunseginin ci, ka kunkɔɔntɔnnin ci ka kɔɔni ke ka dεε ka kuntannin ci ale tagara ko:

*Kunkɔɔntɔnnin o,
Kunkɔɔntɔnnin o,
Maa k'i ci k'i ka na kunseeginin weele,
Kunseeginin ka na kun wolofilinan weele,
Kunwolontilanin ka na kunwɔɔrɔnin weele,
Kunwɔɔrɔnin ka na kunduurunin weele,
Kunduurunin ka na kunnaaninin weele,
Kunnaaninin na kunsabanin weele,
Kunsabanin ka na kafilinan weele,
Kafilinan ka na kunkelennin weele,
Kunkelennin na tasuma bɔ kunkennin nana junin gwan.
Kunkelennin ko ne ma junin gwan,
Muso le ka n junin gwan,
Cε ka bɔ kongo ra,
A ye na kun nin li.*

Kuntannin fana ko: "To an ye na sigi o, an bεε ye na bɔni nun ma o." A fana ka sigi. Jinacεman bɔra kongo ra ka na a m'a denw ye. A y'a muso jininga, ko ale denw

tagara min le ? Bamuso ma ko ale ye kunkelennin ci, k'a ka taga tasuma bɔ a tagara a ma na tugu. K'o lo ale y'o bɛɛ ci kelen kelen o ka tag'a file. O bɛɛ dun tagara o ma na tugu. Ko ale dabari banna. Cε y'a jininga ko i y'o ci k'o ka taga tasuma bɔ min ? A y'a yɔrɔ yira.

Ceman tun ye kun tan ni fila. A tagara ka taga se ko:

Kuntannin kelennin o,
Kuntanni kelennin o, maa k'i ci,
K'i ka na kuntan weele,
Kuntan ka na kunkɔnɔntɔn weele,
Kunkɔnɔntɔn ka na kunseegi weele,
Kunseegi ka na kunwolonfila weele,
Kunwolonfila ka na kunwɔɔrɔnin weele,
Kunwɔɔrɔnin ka na kunduurunin weele,
Kunduuruninin ka na kunnaaninin weele,
Kunnaaninin ka na kunsabanin weele,
Kunsabanin na kunfilanin weele,
Kunfilanin na kunkelennin weele,
Kunkelennin na tasuma bɔ,
Kunkelennin na junin gwan.

Kunkelennin ko:

Ne ma n junin gwan,
Muso le kanjunin gwan,
Cε ka bɔ kongo ra,
A ye na n kun nin li.

Faceman ko: "To an ye na sigi o, an bɛɛ le bɔ e nun ma o!"

Ale fana sigira sisan ce bɔra kongo ra ka na sɔrɔ lu bɛɛ fara nin kungolo gwansan ye. A y'a muso jininga. A ko: "Hun!" Ko nin lo nana k'a be na tasuma bɔ, ne k'a kunsigi ka ca. N k'a ka bɔ, n'i nana i bin'a kun li, k'o lo nunu bɛɛ nana.

Cε k'o man gwɛlɛ, k'a ka taga ale ka muru ta ka na. A tagar'a ka muru ta ka na, a ye kunkelennin kunsigi bɛɛ li ka ton duguma, ka kunfilanin ta li ka ton, ka kunsabanin ta li k'a ton foo ka taga se faceman kungolo tan ni fila ma k'ale fana ta bɛɛ li k'a ton duguma. A ko a bɛɛ banna.

Jinafaceman k'a k'ale n'a denw kunsigi bɛɛ ka segin o nɔn na, n'o te olu te taga ka bɔ yan. Cε ko: "O ti basi ye. Aw fana ye tagamanc min bɛɛ ke ka don ne ka lu kɔnɔ, aw y'o bɛɛ ce, n'aw y'a ce ka bɔ, ne fana b'a bɛɛ kunsigi don." Jinace n'a denw birila k'o b'o senno ce. N'o y'a ce dɔwɛre be bɔ ka fara o kan, foo ka dɛsɛ o ti sera ka ban. Faceman ye kunkelennin mina, k'a fata fo k'a kun tige ka ben, k'ale lo ye nin bɛɛ las'o ma. O lo y'o lagoya. N'o te o lo ra ni mɔgɔ ye ko ke jinan na, a b'a fɔ k'ale fana k'a jɔgɔn sara i la.

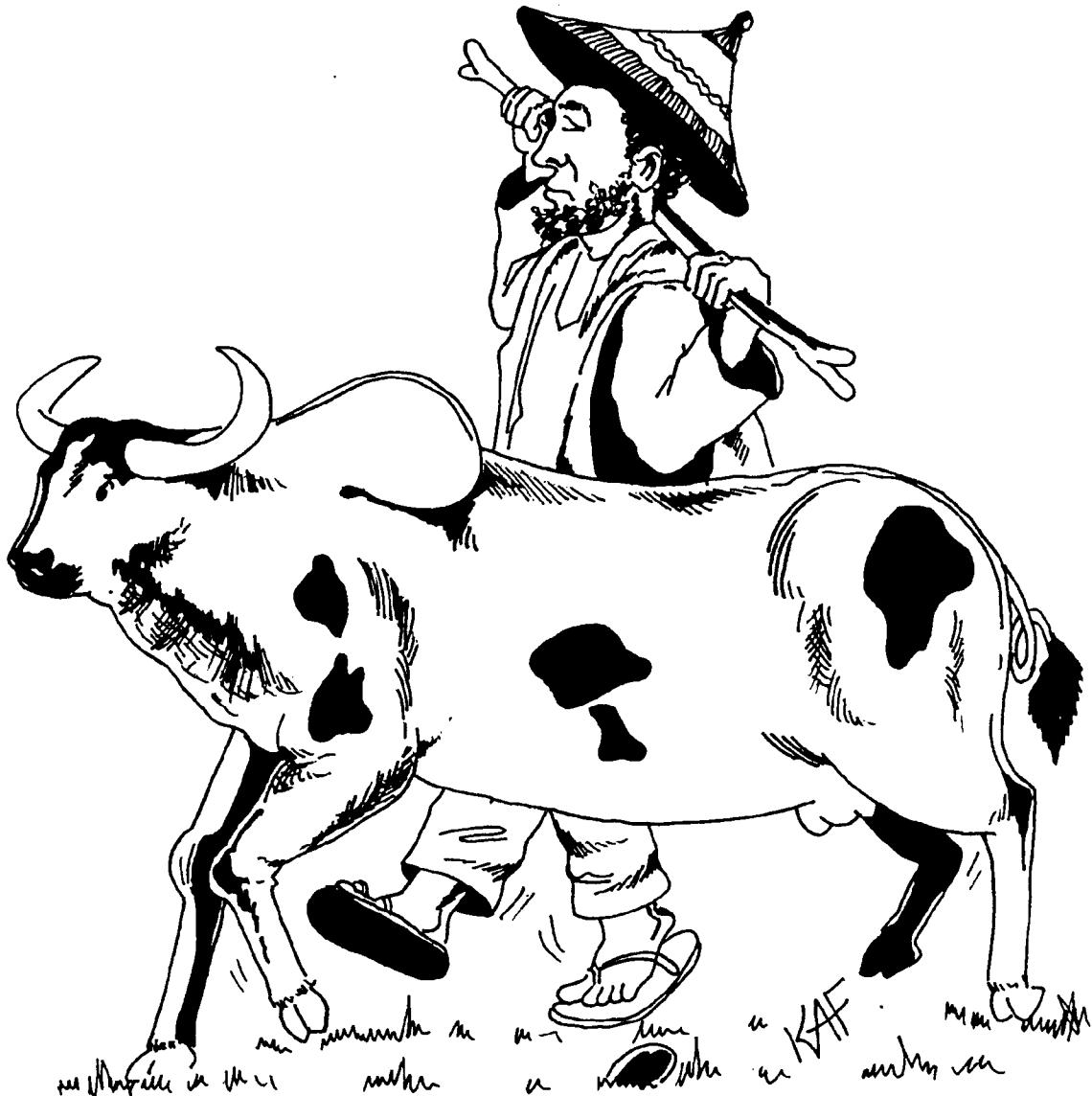
N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Mamu Bamba
ka bɔ Bobo-Julaso

Fεn min ye misiw lase Fulaw ma

Nsirin, nsirin. N y'a bila numuce dɔ kan.

Lon dɔ ra, numuce bɔra n'a ka misiw ye kungo kɔnɔ, sanji y'a bugɔ. A nan'a sɔrc fulace ye tasuma mana a ka bugunin da la. Numuce sigira fulace kɔrɔ.

Fulace wilila a ka ceguya fε ko: "N teri, an be ka sigi njɔgɔn fε tasumada ra ka begenw kelenw to kongo ra a ma ji. N be taga n'o ye bin na ka na." Numuce fana ko: "O te baasi ye. I k'a to u ka fa, o lo nafa ka bo an be ma."

Fulace ko: "Bin cama be nin kungo bolonin na, fo ka taga se nin kɔfilan ce nin na." Numuce fana k'a jen na n'a ye.

Kabi fulace bɔra ni numuce ka misiw ye, a ma sigi tugu foo bi.

Ni fulace mana a wɛrɛ dayɛlɛ ka misiw bɔ o bi gwangwan wili. Ka to ka taga. Misi toran kelen min be to kɔfɛ, ale be to ka kule le ka numuce we ele ko: "Numu, numu, numu." Ni fulace gwerela a kɔrɔ k'a bugɔ.

Bari a b'a fɔ ko numu ka to ba boli n'a bi taga kongo kɔnɔ. Yanni o ka bɔ konga ka na, fulamusow be taga juru ta k'o don misimuso dɔ sen na piyɛgɛ, piyɛgɛ, piyɛgɛn piyɛgɛ ka misi ni n sinji bɛɛ bisi ka ban. Ni misiden mana na k'a b'a ba sin min a to foyi sɔrɔ. O kama misiden bi fulaw danga ka kule k'a fɔ ko: fularu a ye ta sɔn ware: Misi toran dɔ b'a lamine ko: kaya ko kɛyɛkɛya.

N'o tɛ fula tɔgora misi te yen a bi mɔgɔw le ta tɔjɔ.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Karimu Sangare
ka bɔ Arajo Wagadugu

Sonsan ni suruku ani kongokamin

Nsirin, nsirin. N y'a bila sonsanin ni suruku ani kongo kamin le cε.

O Sonsanin nin, a bi taga kamin le minε kongo kɔnɔ. A bi kami minε ni kan min ye o file: tutu le bugu fε, ani balan, ni ji ni fulannan ani sansara. N'a tagara kongo kɔnɔ, a bi tutu ni kan nene ko:

*Suruku kulete,
Kulete, kulete,
Basi ni zuzu,
Basi karanda zuzu!*

Kamiw be boli ka na, ka na dɔnkili la a ye a bi to ka balan fɔ. Kamin b'a fɔ ko: "Kɔrɔson, kɔrɔson, i nana ni balan ye k'an ka mun le kε o ra?"

A ko: "N nana ni balan ye ko ni dɔnko y'an mina an ka dɔnnin kε o ra."

O b'a jaabi ko: "O ye tiyεn ye o, o tiyεn ye o!" Ko: "Kami kun lenlenlen."

O b'a fɔ tugu ko: "Kɔnsɔn kɔnsɔn, i nana ni ji ye k'an ka mun le kε o ra o?"

A b'o jaabi ko: "N nana ni ji ye, ko ni minnɔgɔ ka min minε, an ka minnin kε o ra."

O ko: "O ye tiyεn ye o, o ye tiyεn ye o." Ko kami kun lenlen. E kami kun lenlen pan."

A ko: "Kɔnsɔn kɔnsɔn, i nana ni sansara ye o, k'an ka mun kε n'o ye o?"

A ko: "Ni sanji nana, an bi boli ka don o ra o."

O ko: "O bi tiyεn, o bi tiyεn ye o." Ko kami kun lenlen, e kami kun lenlen pan."

A be filanan don ji ra k'a seri kamiw b'a miiri ko sanji lo bi nana, o bi boli ka don sansara kɔnɔ, a b'o datugu k'o ta ka taga n'o ye so ka t'o faga k'o jimi n'a denbaya ye.

A tora o la, lon dɔ la Suruku tagar'a nɔfε k'a jininga a be kami sɔrɔ cɔgɔ min na, ko ale bina taga n'a ye ka taga kamiw minε. O tagara se min kε, Sonsanin y'a ka dɔnkili la, kamiw bɔra, a y'o minε ka taga n'o ye ko Suruku fana ka a yεrε ta kε.

A ye dagaba ta ka ji fa o kōnō, ka sansaraba dilan ani k'a bēe labēn surukuya ra belebele.
A tagara se kongo ra a ko:

*Suruku guleto,
Guleto, guleto,
Basi ni zuzu,
Basi kōgō na zuzu, a zuzu...!*

Kamiw bōra ka na dōnkili la ko: "Kōrōsu, kōrōsu, i nana ni balan ye k'an ka mun le kē n'o ye?"

A ko: "N nana ni balan ye k'an ka dōn le kē n'o ye."

O y'a jaabi ko: "O ye tiyēn ye, o ye tiyēn ye. E kami kun lenlen."

O b'a jininga ko: "I nana ni ji ye o k'an ka mun le kē n'o ye o?"

A ko: "N nana ni ji ye, n be fulanan sōri o la, k'a seri alu kamiw le kan, an ka bōli ka don sansara le kōnō, n ka taga alu le tobi k'a jimi."

O ko: "O bi tiyēn ye o, o bi tiyēn ye ban wē. E kami kun lenlen, e tē kami kun nēnē ban."

A yi fulanan ta k'a don ji ra k'a seri kamiw kan, kamiw ma don a ka sansara kōnō. Foo kami namalōninbali den kelen pe.

A y'o ta ka taga ben sonsanin kan k'ale ta bɛɛ bɔsi. Yanni a k'o mine sonsanin ye kamiw bɛɛ jadenw sɔgɔsɔgɔ. Suruku tagara ni kami nunu ye a ka so. N'a denn min mana kami min ta, o b'a ye k'a jaden sɔgɔnɔn lo. Sonsanin ye mɔgɔ bila o tagara Suruku bagabaga ko: "Ala ko o fila ka na." Ko olu le tagar'a denw faga k'o jadenw bɔ. Suruku k'o ka taga kamiw bɛɛ segi Sonsanin ma, k'ale lo y'o faga, ale Suruku ma foyi yere faga. Sonsanin y'o ta k'o si bɔn, k'o boso k'o tobi k'o ja ka bila ale n'a denbaya tora k'o jimi dɔɔni dɔɔni. Kabi o lon, sonsanin cogoyanin be ka tɛmɛ dijɛ bongosogow bɛɛ ye sonsanin n'a ka cogiya bɛɛ kɔnɔni dɔ le be yen a togɔ ko badeden. Ale fana ka cogi ka tɛmɛ sonsanin kan.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Karim Sangare
ka bɔ Arajo Wagadugu

Sunguru Nataba

N y'a bila fɔlɔfɔlɔ sungurunin dɔ le kan min tun danna dijɛ na.

Sungurunin dɔ tun be yen fɔlɔfɔlɔ, a k'a le te furu mɔgɔ ma, ko foo limɔgɔ bi sigi min kan ka tərɛnde ka bɔ ka ben.

O tuma na, sunguruninw tun tε tulonkε yɔrɔ si n'o fa ka lu dɔrɔn tε.

Sungurunin tora o la foo ka taga se furu ma. O sunguru tɔgɔ terimuso le tun ye limɔgɔ ye. Lon dɔ ra, jina dɔ y'a yεrε yεlema ka kε kameleninjuman ye, ka nugu kolikoli ka don sanfekurun na, ka na jigi o ka dugu la. Limɔgɔ tagara sigi o cε nin kan ka tərɛnde ka bɔ ka ben k'a sen kari.

A ye mɔgɔ bila k'a fɔ a terimuso ye ko: "E ko e tε furu kɔni nya bi ye furulon ye. E furucɛn le nana. Ko kamelennin dɔ le nanin be dugu la, ne tagara sigi a kan ka tərɛnde ka bɔ ka ben ka n sen kari. Ko e furuce le ye nin ye ten. Sunguru fana ko ale ti furu mɔgɔ si ma n'o kamalen tɔgɔ tε.

A somɔgɔw y'a furu siri k'a labila kamelen nin ye. A bamuso ye galamaw, filenw, kunnaw ani nanbɔbɛlɛnw san k'a d'a ma. Ka kɔrɔ minanw sogolon, o ko daminena o lon le. O y'a ka kɔrɔya kε, ka den bɔ k'a bilasira min bena tag'a dɛmɛ a ka baara misenw na tile fila. O ko fana daminena o lon le mɔgɔw fe.

O tagara don kamelenw ka sanfekurun na. Sanfekurun wilila n'o ye ka se sanfε, jinakamelen tora k'o jɔti k'o ka jigi ka bɔ ale ka sanfekurun na, k'ale ka taga n'a ta sira ye bari ale ma na musofuruyɔrɔ. Bilasirali kela ko cε k'a to ale b'a ka darakan fɔ ka sɔrɔ ka ben ka sa. K'e darakan fɔ ka sɔrɔ ka sa, o ko daminena o lon de. Sunguru ye darakan min sɔrɔ o de file:

*Ba k'i ka to an ka don kurun na,
I ko i ti taga o yɔrɔ la ni tε,
I fa k'i ka yεlε negɛso de kan,
I k'i ti yεlε o kan ni sankurun tε,
I ba k'i ka yεlε fali le kan,
I k'i ti yεlε o kan ni sankurun tε,
I fa k'i ka yεlε soce le kan,
I k'o ti yεlε o kan ni sankurun tε.
Wayiwasa mamina den,
Wayiwasa den kunnagwεlε,
Wayiwasa maseneta den,
Wayiwasa den kunnagwεlε.*

Jinace y'a jɔti ka bɔ a benna, a nin mina a ra. O k'ɔ, jinace tora ka kɔjɔmuso jɔti k'a ka bɔ.

Bilasiralikladen ye darakan min fɔ ka sɔrɔ ka ben, a fana y'o fɔ ko:

*N ba ko n ka yεkε soce le kan de,
N ko ti yεlε o kan ni sankurun tε,
N ba kan n ka yεlε negɛso le kan,
N ko ti yεlε o kan ni sankurun tε.
Wayiwasa mamina den,
Wayiwasa den kunnagwεlε,*

*Wayiwasa maseneta den,
Wayiwasa den kunnagwεlε.*

A y'a yere bila ka ben. A benna yɔrɔ min na, ale fana sumana.

Kabini sungurun y'o men, fɔlɔfɔlɔ sunguru tun te wolomani ke furu la. Ni mogɔ min be se sene na, ka se ka muso balo n'o ye, o be furu o tigi ma.

a bi sunguruw, n'o ma i face ka mɔbili lɔnin ye, o m'e face ka sangaso ye, o m'a men ko nafolo be o kɔrɔce fe, o b'a fɔ ko o tɛ furu e ma ten dɛ. Halibi, an ka sabari, ka furu jɔgɔn ma, ani ka jɔgɔn sutara.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Karimu Sangare
ka bɔ Arajo Wagadugu

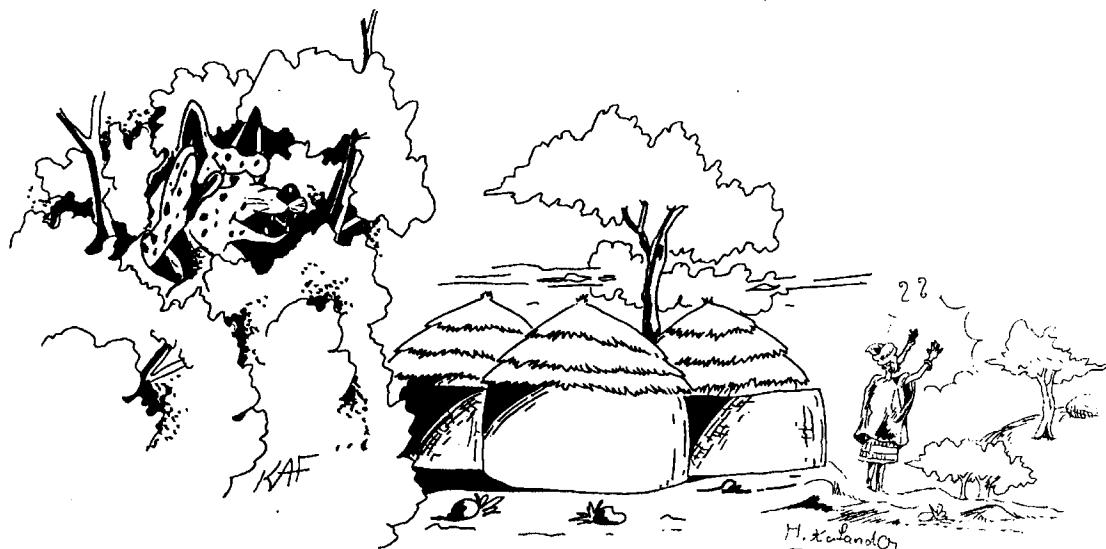
Dɔnkesunguru

N y'a bila sunguru dɔ le kan.

Sunguru nin ti foyi kε, n'a wilila a bi taga tulon kε dugu wεre la. N'a bamuso ma tag'a weeble, a ti na la so. O den tun yaadanin bε foo ka tag'a tεmε a dan kan. N'a bamuso tagar'a weeleyɔrɔ, a bi dɔnkili dɔ le la a bi sɔrɔ ka tagama ka n'a ba fe o bi taga la. Ni dugu gwεra tugu a bi segi ka taga yen. Lon o lon a ba be tag'a weeble dɔnkili la, a bi sɔrɔ ka na la.

O tora o la furutu foo suruku nana bɔ o kalama. Suruku k'ale be den nin mina k'a jini k'o bina sunguruninw lɔgɔbɔ o kana sɔn ka taga tulon kε dugu wεre la. Suruku tagar'a jinw dabɔ ka taga lɔ dugu fila nunu filance la ka den nin weeble ni dɔnkili ye i n'a fo den nin yεre bamuso.

Den nin wilila ka taga se suruku lɔyɔrɔ la, suruku y'a bεn k'a minε k'a jimi. Bololanegε dɔ tun be a bolo, suruku y'o bɔ k'o bila sira kan, bamusoman wilila k'a b'a kɔgwεn tuma min na, a tagara bololanegε nin bennin sɔrɔ sirada la. A ye dɔnkili la den ma lamine. A tora tagama na ka taga sen gosi den ka bololanegε ra, a y'o ta n'a bi kasi ka taga so.

Kabini o lon, sunguruw ti sɔn ka bɔ o ka dugu la ka taga tulen kε dugu wεre la, sisani sunguruw do, o be don mɔbili la ka taga jamana wεre la ka taga dɔn kε yen ka sɔrɔ ka na. O ye dijε yεlemani ye.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Karimu Sangare
ka bɔ Arajo Wagadugu

Sonsanin ani Ala

N y'a bila Sonsanin ani Ala le kan

Lon dɔ la, sonsanin wilila ka taga Alawutala fε, k'a bi taga lənniya jini ka dɔ fara a ka lənniya kan. A tagara se k'o fɔ Ala ye min kε, Ala k'a ka na ni jara sinji ye bɔli kɔnɔ ani sama janaman jin den kelen.

Sonsanin wilila ka taga e sigi k'e jatimina, a bi se ka fεn min kε ka se ka jarasinji sɔrɔ. A ye bɔli sɔrɔ ka sigi ka sɔsɔli kε a kelen. N ka to ka taga jara yɔrɔ o sɔsɔlikan le file nin ye: "A yafa, a tafa, a yafa a tafa, a yafa a tafa, a yafa a tafa..."

A tora o la foo ka taga se jara ka soda la. Jara y'a jinininga ko: "E! sonsanin a kera di?"

A ko ale n'a tericew le ye sɔsɔli kε. Ale y'a fɔ ko jara ka sinden kelen jī be bɔli nin fa, a tericew y'ale sɔsɔ. Jara k'a ka bɔli minε ka lɔ. Jara y'a sin bisi ko: "Cii, caa, cii, caa, cii, caa," ka sin ka bɔli fa dewu. Sonsanin tagara o bila so kɔnɔ.

Fεn dɔ bi kongo kɔnɔ a tɔgɔ ko fiyen ni jikɔngɔ b'i ra, n'i y'a lεsε k'a jimi a bi minnɔgɔ bɔ e ra. Sonsanin tagara o belebele jini, k'a sijε foo k'a gwε para, para, para, fagankεne belebele dɔ be yen, a tagara filen ni bila o yɔrɔ la. A yεrε ka longan ta ka to ka yaala k'a gosi. Ko Ala ka fan benna, ko sogo bεε ka na fara jɔgɔn kan ka yεlε jɔgɔn kan o b'a ta k'a di Ala ma.

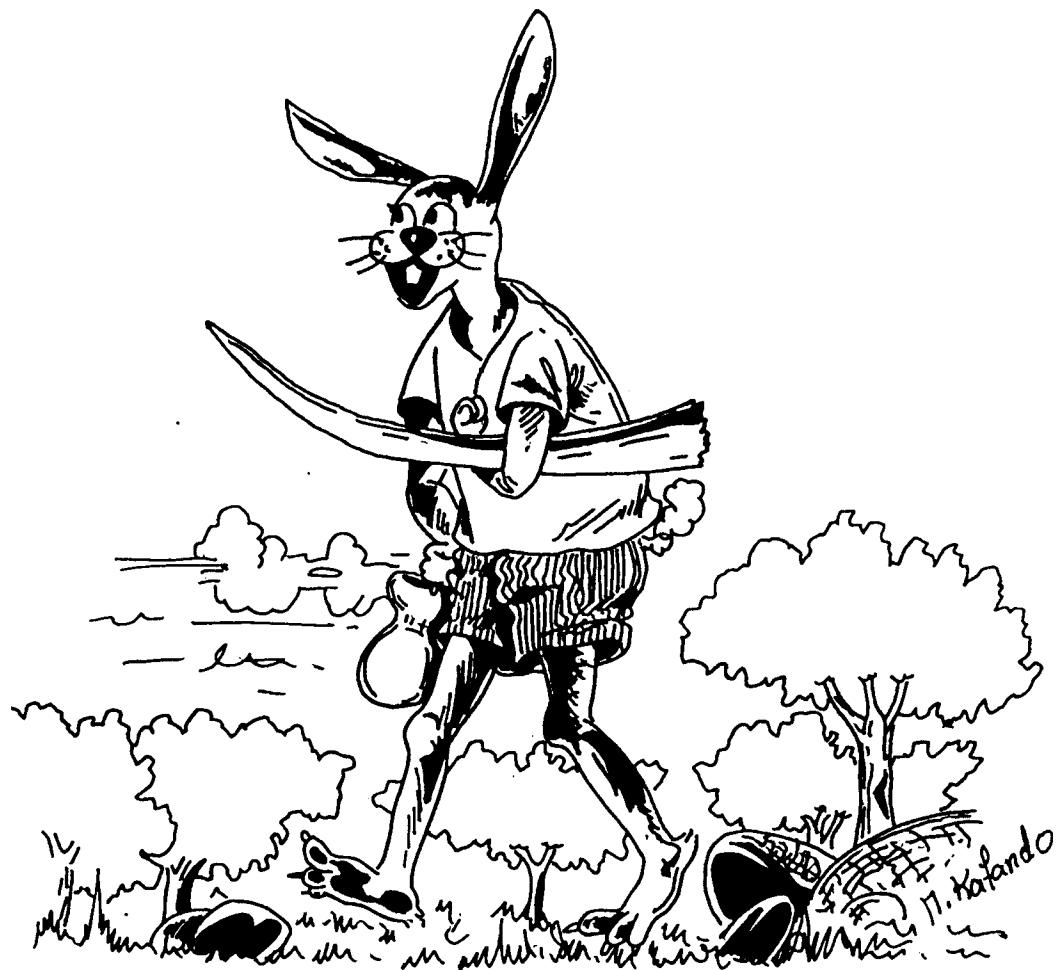
A kɔnna ka tag'a fɔ sirakɔgɔman ye. Sama lo ka kan ka lɔ o bεε sanfε, ale sirakɔgɔman be to duguma sabu ale kɔgolo janin bε. Sirakɔgɔman ko o ja donnin bi ale ra, ko n'a tun ma banba ko Ala tun be n'ale dan k'ale ke kabakuru le ye. Sogow tagara fara jɔgɔn kan, ka yεlε jɔgɔn kan foo ka taga sama bila sanfε legelegelege ka sirakɔgɔman to duguma.

Sonsanin tora o la, ka miseli bɔ ka sirakɔgɔman sɔgɔ a boda la, a turula ka bɔ yen, sogow bεε benna duguma. Sama jin kelen karila ka ben. Sonsanin ye buguri tan ka ke o kan. Kabi a ye buguri k'o kan, kɔnɔnin dɔ tora ye ka kasi ko:

Kɔrɔ sama, jin kelen bɔr'i kɔrɔ

Kɔrɔ sama, jin kelen bɔr'i kɔrɔ.

O kera ale ka kasinkan ye sonsanin fɔnna ka wili k'a fɔ ko n'aw ma boli, masa nin diminin b'an kɔrɔ a ka fan ko ra.

Sogow bee bolira, sonsanin ye o fiyen ta ka t'o d'a denw ma o tora k'o jimi, a ka
sco ka jarancokene boli ja kelen fanin ta, ka taga sama jin nin ta, ka taga n'a ye Ala fe.
Masa k'a ma ko e kera cogoya min na ka nunu sor ni ne ye do fara e ka lonnii kan e
bina to ka taga adamaden nanbara, k'o tajo. A ko n ye do bo e ka cogiya kan, ni mog
y'e sor o ka bereke ke k'e bon ka ben. O le ye sonsanin nalon, k'a fago.

N y'a ta yoro min, n y'a bila yen.

Karimu Sangare
ka bo Arajo Wagadugu

Masajugu n'a muso

Nsirin, Nsirin. N y'a bila masace dɔ le kan.

Masace nin tun be ni muso kelen dɔ ye. Lon dɔ a nana wuli ka muso were furu min ye bobo ye. O muso fitinin na na denmuso dɔ wolo. Kabi a den nin wolola, a da yelela dɔɔni.

O ye den nin bɔsi ka di musoflo nin na, a y'a ke a yere ta ye. Den sera junuma ye tuma min na, a bi junuma ka taga la bobo muso nin kan. Ni bobomuso nin ye den ta k'a bila sen kan, daa be sɔrɔ a fe ka dɔnkili la.

A b'a fɔ den nin ye ko:

*N den, n den n ka mun sɔɔn le la n den,
Dugumasa ko n ka dugumasa den wolo,
Sinajugu nan'i bɔsi ne,
Kɔrɔ dugumasa kon ka dugumasa ji di,
Sinajugu ye negene ke ji na o,
Ko dugumasa bobo ye negene ke....
Dugumasa ko n ka dugumasa nan tobi
Sinajugu ye ji bɔ ka don n nan na
Ko dugumasa bobo ti nantobi lɔn...*

A bi den dɔn ten ka sɔrɔ ka den bila ka ke bobo ye tugu. O tora ten funututu. Masace muso fɔlɔ nan la ye n'a y'o to ten den nin laban laban bin'a ba lɔn.

O y'a sɔrɔ o bae tun be jen ka fani ko kɔlon dɔ dara. Lon dɔ ra masamuso fɔlɔ ni bobomuso tagara kɔlɔnda ra, a ye bobomuso jɔti k'a ben kɔlon nin kɔnɔ. O y'a jini ka dɛse. O kɔson sinaya be i ko sa kapa. Sa sugu dɔ lo n'a y'i cin i yɔrɔ bae bi toli.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

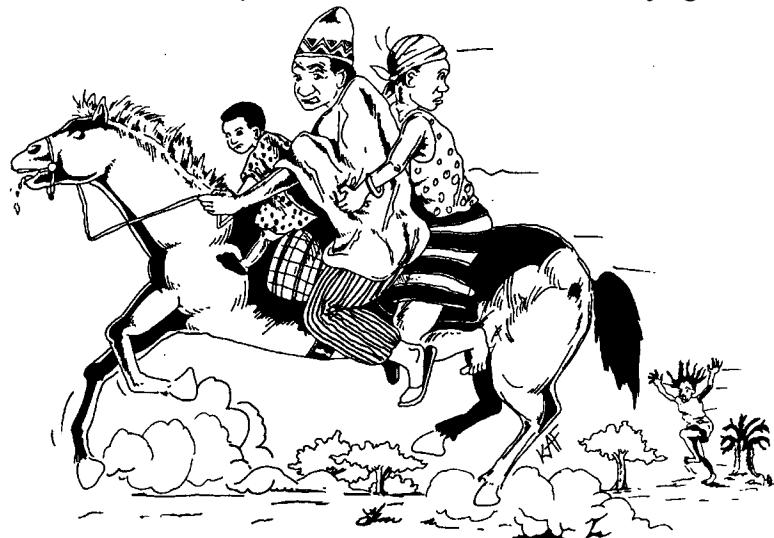
Zɔn Dirisa
ka bɔ Nuna

Subagamuso n'a den

Nsirin, nsirin. N y'a bila muso dɔ le kan.

Muso nin, n'a ye den min wolo a b'o dumu; n'a mana min wolo a b'o dumu.
A nana dencɛ kelen dɔ wolo a b'a fɛ k'o dumu.

Den nin ko: "A to ne ka boja fɔlɔ, ni n bojana ka muso furu, ka den sɔrɔ, i be
ne dumu, ka n muso dumu, ka n denw fana dumu." A k'a bamuso ma: "N b'a fɛ e ka
so le san n ye." A bamuso tagara so san a ye ka na n'a ye. Dencɛman ko: "So nin tɛ
boli." A tagar'o feere ka dɔwɛrɛ jini ka tag'o d'a ma, a k'o fana ti boli. A y'o mina k'o
feere ka dɔwɛrɛ jini tugu. So sabanan, o kera cajo ye. Den tagara o boli ka segi. A
nan'a fɔ a bamuso ye ko: "N ba, so nin ka ji." Min a k'a bamuso k'a b'ale dumu ko o
le kosɔn a be bolira. O k'a ka lɔ yan n'a nana ko olu b'a tilan jɔgɔn fɛ.

A lɔnin be o kɔrɔ, dɔɔni a bamuso sin kan bɔra. O y'a jininga ko nin ye mun
ye? A ko ale bamuso sin kan lo. O ko nin ye e bamuso yere sin kan ye sango a yere.
K'a ka taga jafe. A tagara ka taga waranikalan sɔrɔ k'a jafo olu fana ye. Dɔɔni a ba
sin kan bɔra, o y'a jininga a k'a fɔ olu fana ye. O k'a ka taga jafe. Bamuso nana se
waranikalaw ma k'o jininga o k'o m'a ye. A y'olu cɛ ka den a ka bɔrɔw kɔnɔ ka to
k'a den ma gwɛn. Dencɛ bolito tagara se sirakɔgɔman ma, a b'a ka kɛlɛ danna ko
"Mɔgɔ ti mɔgɔ lɔn, ja n be mɔgɔ lɔn." N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Falato Dennin

A fa n'a ba sara k'a to a bamuso sinanmuso fe. A bamuso sinanmuso ti dumuni d'a ma. Den nin bi to ka taga kongojinanw le faga ka n'o jeni k'a dumu. Ni den ni tagara jinan faga, a bi taga lɔ a bamuso la kaburu la k'a fɔ ko:

*A file, a file, a file o naa,
jinankunkurun file,
A file o naa,
N ka fen o fen sɔrɔ,
A file jinankunte.
A bamuso fana bi to kaburu kɔnɔ k'a fɔ ko:
A jimi, a jimi a jimi o n den,
jinankunkunu jimi,
A jimi o den,
I ka cefen sɔrɔ,
A jimi jinankunte.
Den nin bi o jinan jeninin jimi.*

Ka t'o ra furututu, lon o lon n'a tagara jinan faga kongo ra, k'a jeni, a bi taga n'a ye a bamuso ka kaburuda la, ka taga jinan nin yira ba la a tora o la furututu foo kaburu nana ci ka den nin bamuso labɔ k'a cəpumanya ka teme a janaman kɔrɔlen

kan. A y'a bamuso mina ka taga n'a ye so.

Bamuso sinanmuso den y'o ye min kɛ, a ye kabukuru ben a bamuso kun kan k'a ci. O tagar'a bamuso su don. Sisan a fana bi to ka taga jinan mina kongo ra k'a jeni ka n'a yira a bamuso kaburu la ko:

*A file, a file, a file o naa,
jinankunkunu file,
A file o naa,
N ka fen o fen sɔrɔ,
A file a file jinankun te.*

A bamuso ti kuma. I ye fen min faga ka tila ka na lɔ k'i b'o le dari la, a ka sɔn. A y'o ke foo ka taga dɛsɛ a bamuso ma kunu tugu.

N'o te fɔlɔ ni sinanmuso den kelen mana min kɛ dɔ fana b'a fɔ ko foo ale k'o jnɔgɔn kɛ.

N y'a ta yɔrɔ min, n y'a bila yen.

Mam u Bamba
ka bɔ Bobo-Julaso

Fadenya sɔrɔcogo

Fadenya sɔrɔla cogo min na dunujε kɔnɔ, a yi wa, cekɔrɔba tun y'a la n ye, n fana bina o la e b'a lame. Ayiwa fadenya sɔrɔla cogo min:

Ko cekɔrɔba dɔ le tun be yen. Cekɔrɔba nin tɔgɔ ye ko Nfaali. Nfaali, a nana muso furu, muso nin ye san tan ni wɔɔrɔ ke, a ma den sɔrɔ. Ayiwa, sisan, o muso nin tun tɔgɔ ye ko Ajara. Ajara ma den sɔrɔ min ke, a nana fɔ Nfaali ye, a ko ale dɔgɔce denmuso be yen; ayiwa, ni olu tora ten, o siya bina tunu. Ale bina taga a dɔgɔce nin denmuso mina, ka n'a di Nfaali ma, janko o ka se, k'o ka siya sɔrɔ dunujε kɔnɔ.

Ayiwa, Ajara tagara ka taga a dɔgɔce denmuso nin jini, ka na a di Nfaali ma, o tɔgɔ ye ko Sanata. A nana ni Sanata ye min ke, ka n'a di Nfaali ma, o y'a furu ka d'a ma.

Sisan, o muso nin furuni, Sanata furuni kalo saba a ye kɔnɔ ta. Nfaali nunson diyera, Ajara yere nunson diyera kɔsɔbe. Ni kɔnɔ sera kalo kɔnɔntɔn, muso bi jigi. Kalo kɔnɔntɔn ni dafara, Sanata kɔnɔ y'a dimi, ayiwa, o tagara n'a ye jigibon kɔnɔ, a jigira. O ye den ni file, a kera dence ye. Aaah, Nfaali nunson diyera kɔsɔbe.

Sisan, dugu mɔgɔw bɛe nana ka na nunson diya ke fɔ ka dumuni caman ke Nfaali fɛ lu kɔnɔ. Ayiwa, Nfaali k'a ye den sɔrɔ, a nusɔn diyera. Sisan, den nin nana a be munuma tuma min na, kabi ni Sanata ye den ni wolo, lon kelen, a m'a la o kɔ la ka ye. Ajara le bi den ni banbu, Ajara le bi den ni ko, a be ko bɛe lajeni ke.

Ayiwa, o tora o la, o be o nunson diyera, o be o nunson diye la, Ajara be den ni ko, a be den ni banbu, a be ko bɛe ke ni den ni ye. A yi wa lon dɔ, Sanata fana nana nina ban. Sanata jusu cɛnna ; ko ale ye den sɔrɔ, ale ka tɛnɛmuso ni kabi a furula a ma den sɔrɔ, ko a ka den sɔrɔ baliya ni ko a be k'ale tɔɔrɔ.

A tagara filatigi dɔ fe, k'a bi taga den ko ni ja file, a le ka tɛnɛmuso ni bi ke di ka den sɔrɔ. Ale min furula sisan sisan ale ye den sɔrɔ, a tɛnɛmuso furuni san tan ni wɔɔrɔ a ma den sɔɔcɔ, ni filatigi ni bi se ka ke ale tɛnɛmuso ni fana ka den sɔrɔ, ko a tun bi diya ale ye. Filatigi ko, e tɛnɛmuso ni ti se ka den sɔrɔ fɔ ni a dusu kasila; n'a jusu ma kasi few a ti den sɔrɔ. A yi wa, a ye filatigi ni jininga, n do bina a ke di a dusu be kasi ? A ko n'e tagara, ko e bi banba k'a jusu kasi. N'e y a jusu kasi, n'a dusu kasila kɔsɔbe, a bina den sɔrɔ. Sanata nana so. Lon dɔ, a tɛnɛmuso ni ye to tobi; ka dumuni bɔ ka taga a di a ce ma, ka dumuni bɔ k'a di Sanata ma, Sanata ko a ka tɛnɛmuso ni ka tobili man di, k'ale t'a dumu; k'a t'a ka dumuni fe. aa! tɛnɛmuso ni a jusu kasila: den fitini ni furula ka na se bii ma, a ma ni jɔgɔn ke, bi a ka ban dumuni na, a tagara fɔ a ce ye, a ko: ah! a k'ale ninna banni lo

A ce ko: "Mun kera?"

A ko: "N ye to di Sanata ma. Sanata banna to la. A be ne dusu kasi."

Sisan, fɔ ka mɛn, o y'a daali a ye dumuni ke. Sanata segina ka taga filatigi fe. Filatigi y'a jininga, a ko: "I y'a dusu kasi cogo di ?

A ko: "N tagara, k'a ye dumuni di yan, ko n banna a ka dumuni na. K'a y'a fɔ n ce yere ye k'ale dusu kasila.

Filatigi ko: "A dusu ma kasi ka jɛ. Fɔ i k'a dusu kasi ka jɛ le. N'e ma dusu kasi ka jɛ, a ti se ka den sɔrɔ."

Sanata ko: "Baasi te."

Lon dɔ, musokɔrɔba ni wilila a be lukɔnɔnan ni filannan; a be filani kera, Sanata wilila n'a bi sɔŋɔ. A ko: "N sigini bɛ, e wilila ka to ka yɔɔrɔ filan, ka fɔrɔkɔ la n kan. K'i bi fɔrɔkɔ laara n kan, k'a ma diye n ye."

Aaah! musokɔrɔba nin ko: "Nin ye mun le ye den nin fɛ tile fila nin na?"
Musokɔrɔba dusu cɛnna.

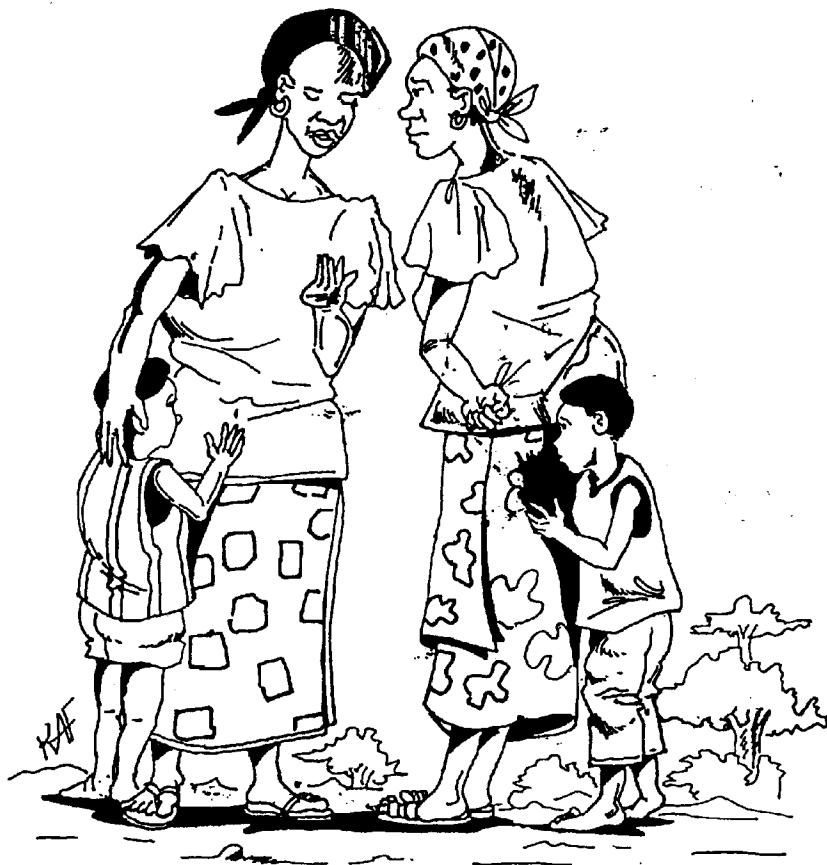
A ye filanan nin bila, a tagara fɔ a cɛ ye. A ko: ah! a ko: "Sisan, a ko den ni b'a fɛ ka n dusu kasi." A ko: "Bi fana n bi yɔrɔ filanna, a wilila a bi sɔŋɔra n na. Ah, a k'a ma diyɛ n ye." Ko: "N dusu kasila dɛ."

Sisan, Sanata bɔra tugu, a tagara fɔ filatigi ye, a ko: "Bi kɔni, n y'a jusu kasi dɛ." Ko: "A tun bi yɔrɔ filannan, n sɔŋɔra a la k'a kana fɔrɔkɔ la n kan; ko a tagara fɔ n cɛ ye ko a dusu kasila. Filatigi ko ayi, k'a jusu ma kasi. A ko n'e y'a dusu kasi ka jɛ, k'a bi den sɔrɔ. A ko ni ti dusu kasi ye k'i ka banba k'a dusu kasi ka jɛ, k'a bina den sɔrɔ. Ah! Sanata nana a m'a lɔn a bi fɛn minkelen kɛ ka musokɔrɔba ni dusu kasi, janko a ka den sɔrɔ; a be ni bɛɛ kera musokɔrɔba ka den sɔrɔ le kan ma.

Ayiwa, lon dɔ a y'a ka den ta ale ye dence min sɔrɔ, a yi a ta k'a di Ajara ma, ko a bi taga lɔgɔ jini ka na. Musokɔrɔba nin, a ye den mina ka sigi, musokɔrɔba nin le yi Ajara ye. A yi den mina ka sigi n'a ye. Sanata bɔra ka taga kongo la; a tagara lɔgɔ jini. A nana ni lɔgɔ ye tuma min na, ka na sɔrɔ Ajara yi den ni lɔ a sen kan a bi tulon kera n'a ye ka to k'a dɔn. A ye lɔgɔ ben min kɛ, a ko: "Musokɔrɔba kolon, i bi n ka den dɔn dɔn ten, yan n'e bina nin jɔgɔn kɛ ka to ka n ka den sigɛ, e ma den wolo ka ye, a ma bo gwɛlɛ kɛ ka ye wa?"

Aaah! musokɔrɔba dusu cɛnna, a ye den nin bila duguma. A dusu kasila ka taga a dama tɛmɛ fɔ a kera tɔgɔtɔgɔni ye; tɔgɔtɔgɔni ni juguyera, k'a kɔnɔ boli, k'a kɔnɔ boli, ka basi bɔ fɔɔ, kɔnɔ dimi nin bɛɛ tununa o lon. Yan ni kalo saba a fana lɔɔra kɔnɔ na.

Ayiwa, Ajara fana lɔɔra kɔnɔ na. Kɔnɔ nana se kalo kɔnɔntɔn, ale fana wolola; a fana den kera dence ye. Ale ta yi ceman ye, ni fana ta ye ceman ye. Ayiwa, Nfaali. A nusɔn diyera ko: "Muso san tan ani wɔɔcɔ, fɔ kana se san tan ani wolonwula ka sɔrɔ ka den sɔrɔ." Aah o lon kɔni muso diya dan lo. Nfaali fana nafolo b'a bolo. Fen o fen ka di, a y'a bɛɛ dɔ timi ka den ni ka denkuli kɛ; ka mɔgɔw weele yɔrɔ bɛɛ, jamana bɛɛ la ka na. O nani ni kɛ kosɔbe ye. Ayiwa, dence fila tora yen.

Ayiwa Ajara nana banna; Ajara banna tuma min na, a yi Nfaali weeble, ka Sanata weeble: a ko ale bi yɔrɔ min na sisan, ko ale ka bana ka gelen. A ko ale den Kalifa ni be Sanata la ani Nfaali ma. A jara faatula; Ajara banna. Sanata le tora nin cɛkɔrɔba ye sisan. Cɛkɔrɔba ka nafolo dun ka ca. Sisan, dence fila ni le b'a kɔrɔ: kelen bamuso banna. Sisan, Nfaali fana nana bana; fɔ ka bana ni gwεleya; bana juguyara, a lani be.

Lon dɔ, filatigi dɔ yaala tɔ, a nana sɔrɔ Nfaali man kεnε. A ye dence fila ni jininga, a ko: "Aw fa, a bana tuma mεn na wa?" A k'a bana tuma mεnna.

A ko: "Fila dɔ bi n bolo, k'a bi se k'aw fa kεnεya, ja fila nin ma na yan; fila nin bi so. Ni mɔgɔ bi sɔrɔ ka tugu n kɔ, n bi taga fila nin di a tigi ma, a bi na." Sisan, Sanata ka dence ale ti kɔrɔ ye. Wa ale y'a fɔ Ajara ka dence ye. O ye dɔgɔni ye; a ko n dɔgɔ e bi se ka taga filatigi nɔn fε, e bi taga fila nin mina ka na, an b'an face fila kε n'a ye. Ayiwa! dɔgɔ niman ni a ni filatigi tagara.

Olu tagani tile tan, cɛkɔrɔba sara. Cɛkɔrɔba sara min kε, ale ye nafolo ta sisan, kɔrcemān ni ye nafolo ta, n'a bi to ka nafolo dogo. A tora ka nafolo dogo, ka to ka nafolo dogo; yan ni dɔgɔceman nin ka segikɔ ka na, a yi nafolo tilance bεe dogo ka ban. Dɔgɔniman nana a nana ni fila ye ka naa sɔrɔ a fa banna. A kɔrcε ko: "I tagani tile tan ni an fa banna."

O sigira. Nafolo dɔɔni min tora yen, o yi baara dɔɔni kε, ka dumuni kε, o nafolo fana banna. Face ka nafolo dun ka ca. Jɔnmuso kelen be yen. Dɔgɔniman nin nana a kɔrcε jininga. A ko: "N kɔrɔ, anw fa banna nafolo caman nin bεe kera cogo di?"

Kɔrcemān ko: "N m'a bεe kε ka sanga kε i kɔ fε wa n yεrε b'i kɔnɔna, jɔmuso kelen min tora ni, an b'a tilan." Dɔgɔniman ko: "Mɔgɔ bi se ka tilan cogo di? N'o lo,

an bi taga a feere k'a nafolo tilan." Kɔrcemən ko: "Nin ti feere, an b'a janaman tilan."

Dɔgɔnimən nin, a bɔɔra, ka taga cɛkɔrɔba dɔ ye, ka nafɔ cɛkɔrɔba nin ye. Cɛkɔrɔba nin k'o ti baasi ye, k'a bi se ka tilan, ko mɔgɔnafin bi se ka tilan. Ko sinigènè, n bina n'a tilan k'a di aw ma. A ko baasi tɛ.

Dugu gwɛɛra, sɔgɔma joona, cɛkɔrɔba nana; ka na dɔ fɔ u ye, k'u y'a fɔ, k'a b'a fɛ ka jɔmuso tilan, ko n nana o tilan yɔrɔ le la. O ye jɔmuso nin weele, jɔmuso bɔɔra. A ko baasi tɛ. A ko: "Ka mina jɔmuso barakɔrɔ yan, ka taga sanfɛ, o ye tilance kelen ye. Ka tag'a bara kɔrc ka n'a sentigè la, o ye tilance kelen ye.

Farafinna ni tilanni kera, a bi fɔ ko kɔrc le ka tali ke. Cɛkɔrɔba ye o fɔ min ke, a ko kɔrcemən ma k'a ka tali ke. Kɔrcɛ ko a ye dugumala ta; dɔgɔni ko ale bi sanfɛ la ta. Sisan, jɔmuso tora lu kɔnɔ, kɔrcɛ ta ye duguma ye, dɔgɔni ta ye sanfɛ ye. Ni su kora, kɔrcɛ b'a weele ka don a ka so kɔnɔ sabu ale ta le ye a ka duguma la ye. A bi la ni jɔmuso nin ye. Ni dugu gwɛɛra a bina sigi a dɔgɔni fana kɔrc, ale bi to k'a fari mɔmɔ sanfela la, a ti se duguma fan fɛ. Yan ni kalo fila yɔrɔ o yɔrɔ, jɔmuso ye kɔnɔ ta.

Jɔmuso nana kɔnɔ ta min ke, o tora k'a file. Jɔmuso jigi tuma sera tuma min na, lon dɔ sufɛ a kɔnɔ y'a dimi. O y'a mina ka taga n'a ye. Woloso kɔnɔ, jɔmuso, a jigira. A ja yelela tuma min na, o ye denyenni ta k'o sin d'a ma, dɔgɔni ko la, a ti se ka ke. N ni n kɔrcɛ y'a tilan; a ta duguma ye, nɛ ta ye sanfɛ ye, a bi ke di ka nɛ ka sin di kɔrcɛ ka den ma n'aa ma wari sara.

Kɔrkɛ y'a jininga ko joli, a ko kɛmɛ duuru. A ye kɛmɛ duuru di. San ni dɔɔni, denyenni kasila tugu. A ko kɛmɛ duuru. A ye cɛmɛ duuru di. Yan ni den be munuma, nafolo min ale y'a dogo, tilance ni bɛe nana dɔgɔni fɛ. Yan ni den ka tagama sisan, i y'a lɔn ni den k'a bi sin min tɔn, kalo segin la. Yan ni o ka se tuma min na. Nafolo bɛe yelemana ka na dɔgɔni fɛ.

Ayiwa lon dɔ den ni kasila, o k'o bi sin d'a ma, dɔgɔni ko few, ko fɔ kɛmɛ duuru ka sara. O lon, wari foyi ti kɔrcenan fɛ. Kɛmɛ duuru te yen: A yi wa kɔrcemən bɔɔra sisan, ka tunu, den ni kasila fɔ ka tile ban. Yan ni sufɛ, den nin a bi jini ka kirin. Dɔgɔni ni ko baasi tɛ, k'o ka sin d'a ma, ale b'a juru don a kɔrc la. O ye sindi den ni ma, o ye cɛmɛ duuru ni juru bila, ko n'a nana a bina a sara. Kɔrcɛ ma na tugu few. Dɔgɔni ni ye jɔmuso taga ka den taga, ka lu ta, ka to ni nafolo ye.

Fadenya sɔrɔla cogomi, ole ye ni ye ten si. Dunu nɛ kɔnɔ, hali n'a bi fa kelen n'a ti ba kelen a ti se ka bɛn, a sindi sɔrɔla min na.

N ye o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Bala Moussa Traore
ka bɔ Bobo-Julaso

Musofuru fεεrε

Nsirin, nsirin. N y'a bila fɔlɔ fɔlɔ masace dɔ kan.

Fɔlɔfɔlɔ masace dɔ tun be yen. Faama do. Ale de be ko bεε sigi, a mana min fɔ a le be kε. Masace nin Ala nana denmuso kelen dɔ Kalif'a ma. Den nin cεkaj i ko jεwoloso. Den nin gwεnin be hali n'a ye fεn o fεn dumu, i b'a y'a kɔnɔ na.

A cε ka ji fo ka taga bɔ kowεrε la. N'a y'a jaden lɔ i kan, a jadenw bεε be manamana i ko luulu. Den nin cεpiya fε, a fa t'a fε k'a di mɔgɔ ma o b'a furu. A be min kε ka den nin bali ka furu mɔgɔ ma, n'a bi to lu kɔnɔ a y'a fɔ dugumɔgɔw ye ko: "Ni cε min sera ka bo biriki kε ka bon lɔ ka den nin don o kɔnɔ, den nin be furu o de ma."

Kamelenw nan'a file n'a fɔra ko e kamelenkɔrc ka bo yεrε jati kε ka biriki gosi ka bon lɔ n'a ye kɔnɔ muso ka na don o kɔnɔ. Ayiwa o caaman bana o la k'olu t'o kε.

Kamelen kelen be yen, o wilila ka to ka bobon nin lɔ ni sufela yemɔgɔw t'a ye. Bobon nin nana ban tuma min na, a y'a biri ka tag'a fɔ den fa ye ko ale sera ka bobon nin lɔ. A b'a fɔr'a ye tuma min na, o y'a sɔrɔ baara ka ca den fa fε a ma se ka taga bobon nin file. O y'a sɔrɔ fana min ye bobon nin lɔ fana, a lɔgɔ tε sunguru nin na. Sunguru t'a fε ka fur'a ma.

Kamelen kelen be dugu kɔnɔ, a b'o fε i n'a fɔ a nin. A k'o ma, "A! E be se ka bobon nin lɔ, ka melen dɔ ye bobon nin lɔ, a do bina o kε cogo di?" A ko: "Kamelen ma sini n'o wilila i ka taga bo jini ka bobon nin mɔ k'a ma nɔrɔ n'a ye."

A kamelen wilila sɔgɔma ka taga bo jini k'a nɔni ka to ka bon nin mɔ n'a ye. Ale be bon nin mɔna tuma min na, masace nin tagara k'a be taga bobon nin file, a sera ka taga sɔrɔ sunguru ka kamelen le sɔrɔ n'a b'a mamɔna. A ye i bolo don o bolo k'a fo a ko ele lo sera ka nin lɔ, n ye n den d'i ma. Kamelen dɔ nin nana o sɔrɔ ko a! ne le ye bobon nin lɔ, masace ko: "Ne ma na i sɔrɔ i b'a lɔra ne nana nin lo sɔrɔ a b'a mamɔna ale lo y'a lɔ." Den dira ale de ma. O kama sa bi musɔpini, i b'a jini ni hakili le ye. N'i y'a jini i ko mɔgɔ be nalomanbaara kε, ele lo bi bɔ fu ra, lagalagatɔ dɔ le b'a ta.

Toro Kɔrɔ

N y'o ta yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Numuče Zɔn
ka bɔ Wagadugu

Lasina ani Amadu

Nsirin, nsirin. N y'a bila teriman fila le kan.

Lon dɔ Amadu ko Lasina ma ko: "Lasina, e ko ka di n ye ka tɛmɛ n ba a kan."

Lasina ko: "A! Amadu, ne m'a fɔ e ye k'e ko man di n ye dɛ, ja e ko man di ne ye ka tɛmɛ n ba kan."

O y'o kuma fɔ lon min na, o y'a sɔɔ Lasina ka sunguru de ye dugu jamanatigi musofitinin ye. Lon dɔ masace musofitinin nana baro kɛ Lasina fɛ, fitiri selinin kɔ. O ye baro kɛ ja yann'o ka tila baro la, muso nin sara.

Lasina girinna ka tag'a terice fɛ. A sera min kɛ, a ko: "Amadu."

A ko "Naamu."

Lasina ko: "N terice."

A ko: "Naamu."

Lasina ko: "Aa! ko nana bi dɛ!

Amadu ko: "O ye mun ko ye?"

Lasina k'ale ka sunguru de ye masace musofitinin ye, a do nana baro kɛ ale fɛ ani ka sin ka sa. A ko e y'a lɔn nin ye koba ye dɛ! A ko ale Lasina ka dijɛ yɛrɛ tipɛna kuma ti lahara ma bawu o bin'ale faga.

Amadu ko: "Lasina, ne y'o le fɔ e ye ko e ko ka di n ye ka tɛmɛ n ba kan; ne n'e fila le be taga muso nin su don e ka so kɔnɔ. N'an y'a su don ka ban, a bi taga bɛrewulen cɛ ka n'a kɛ so kɔnɔ; e bi tila ka tag'a f'e ba ye su nin na bɛɛ. Ko tumu le donna e ka so kɔnɔ, ni su kora e te se ka la. K'a ka mɔgɔ jini k'a far'e kan, o k'e ka sokɔnɔna gosi k'a lala, k'a dilan ani k'a nugu. O ra e na se ka sinɔgɔ tumu nunu bolo. N'o kera, mɔgɔ si tina se k'a lɔn ko kaburu b'e fɛ so kɔnɔ."

Amadu ni Lasina ye masace muso su ko, k'a kasange, ka kaburu sogi Lasina ka katakata bilayɔrɔ la, k'a sutara yen. O kɔ, o ye karakata ta ka bɔ n'a ye kɛnɛma, ka bon kɔnɔna bɛɛ sogi, ka tila ka taga bɛrewulen sogi k'a cɛ ka n'a lala sokɔnɔna bɛɛ la.

Lasina tagar'a f'a ba ye ko: "N na, tiyen na tumuw lo kənin be ka n tɔɔrɔ, f'a ma ja nin su nin na, n dəsera fo n ka n sokɔnɔna bɛe sogi ka taga beremisen sogi k'o cɛ ka n'o yereke n ka sokɔnɔna bɛe la k'a dakeŋɛ. N nan'a fɔ e ye le, ni dugu gwɛra e ka tag'e ka sigijɔgɔnmusow dari, o ka n'e deme ka n ka so gosi, k'a nugu, k'a di n ma."

Dugu gwɛra, Lasina bamuso y'a fɔ a ka sigijɔgɔnmusow ye ko Lasina nan'a fɔ a ye su ra ko tumuw le kənin be k'ale tɔɔrɔ. O la a ye sokɔnɔna sogi ka bərewulen cɛ ka n'a yereke sokɔnɔna bɛe la k'a dakeŋɛ. O la, aw ye jɛ n ma ka n deme an ka taga so ni gosi k'a d'a ma. O tagara so nin gosi k'a nugu.

O y'a sɔrɔ dugu gwannin be; bɛe ko masace muso ficiinin be min? Bɛe bi girin, o ye kongo kɔnɔna yaala, o ma muso nin ye; ka dugu kɔnɔna yaala, o ma masace muso ye, ka jinini ke yɔrɔ bɛe la o m'a ye. Ka t'o ra fo sanji saba.

Sanji saba dafara, Amadu k'a terice ma: "Lasina, o tuma na masace muso sara e bolo, e m'o fɔ e ba ye dɛ?"

Lasina ko: "Ayi!"

Amadu ko: "Ne b'a fɛ e k'a fɔ e ba ye bi."

Lasina tagar'a ba fɛ k'a fɔ a ye ko: "N na, salon na sini masace muso tununa e hakili b'a ra kɛ?"

A bamuso ko: "Oñhɔn."

Lasina ko: "A ma tunu dɛ. Ne ka sunguru tun lo ye muso nin ye; a nana barokɛ ne fɛ, yanni baro ka ban a sara." A ko tugu: "Salonnasini, ne ma n'a fɔ e ye dugutila ma ko tumuw kənin be ka n tɔɔrɔ wa?"

A bamuso ko: "Naamu!" A ko: "Tumu tɛ dɛ, ko masace muso kaburu lo be fɛ so kɔnɔ."

A bamuso ko: "Han! n den, Ala dari a k'an kis'e ma." Tilera sera min kε, bamusoman sigira ka to ka ɲunajuna. Ko: "E! e! e! KameLEN nin ba sinanmuso y'a jininga ko: "N kɔɔ, mun b'e ra e do be ɲunajunana tan." Bamusoman y'a jaabi ko: "E den tetejugu nin tε wa, ko masace muso min tununa salonnasini, jaa e dence Lasina ka sunguru tun lo; a tagara baro k'a fε ka sa yen. An m'a ka so gosi salonnasini wa? Jaa tumuko tun tε koyi, masace muso kaburu lo do." A sinanmuso ma se ka tilera dumu dε, o ye dugukɔɔna mina. N'a mana mɔgɔ min kunben a b'a fɔ o tigi ye ko: "Masace muso min tununa salonnasini, e hakili b'a ra wa ? N sinanmuso dence Lasina tetejugu ka sunguru tun lo, a tagara baro k'a fε ka sa yen." O tigi fana be tag'a lakali mɔgɔ wεre ye.

O tora ten f'a kuma tagara se masace yεre ma. Masace ko nin tε baasi ye, ni Lasina lo y'a ka muso faga, sini sɔgɔma ale be Lasina faga.

Cekɔɔba dɔ be nana ka na Lasina siginin sɔɔ. A ko: "E! n den, e fana ye min kε, a ma jε dε. E ye masace muso faga kabini salonnasini mɔgɔ m'o lɔn e kɛkun k'o fɔ baroda la foo kuma tagara se masace ma? Awa, ne kɔni te dɔwεre fɔ e ye dε, sini sɔgɔma jatuma na e su tolinin be kaburu kɔɔ; masace k'a b'e faga."

Lasina ka girin ka tag'a terice Amadu fε. A tagara se ko: "E! Amadu wili ka lɔ dε! ayiwa ko sera."

Amadu ko: "O ye mun ko ye?" A ko: "E m'a fɔ n ye ko n ka masace muso ko fɔ n ba ye wa?" Amadu ko: "Chɔn!" Lasina ko a ma: "Ne y'a fɔ a ye a fana y'a kuma fɔ a kuma tagara se masace ma."

Amadu ko: "Ne m'a fɔ e ye k'e ko ka di n ye ka tεmε n ba kan wa? E ko ne k'o man d'e ye ka tεmε e ba kan wa? Ne y'o fɔ e ye bari gundo min be ne n'e cε, jina dɔrɔn le y'a sabanan ye a sanji saba ye nin mɔgɔ t'o ko kalama. E y'a fɔ e ba ye bi a tε nin ye masace y'a mεn? E m'a lɔn tuma dɔ ra e ba y'e jugu ye. O kama le n b'a f'e ye ko Lasina e ka di n ye teriya ra ka tεmε n ba a kan. Ayiwa Lasina, e kisiyɔɔ ye min ye o file nin ye: Ni dugu gwεra, e be taga sununku kan, k'e ka faniw bε bɔ e yεre la ka tɔ to e lankolo tanni fila; e be to sununku kan k'a fɔ ko: Bataraden juman le k'e te masace muso faga ? jnamaden juman lo k'e te masace muso faga ? Ni bataraden min ko n tε masace muso faga, n b'o tigi yεre faga, awa n'a ma diya masace yεre ye n be masace yεre faga fana.

Yanni dugu ka gwε, Lasina wilila fajiri fε, k'a ka fani bɔ, k'a ka kurusi bɔ, a fari lankolon tagara lɔ sununku kan, a be jaman cε n'a b'a k'a yεre kan ko: Bataraden juman le ko ne tε masace muso faga ? jnamaden juman lo ko ne tε masace muso faga ? Ni jnamaden min ko ne tε masace muso faga, o b'o tigi fana faga; awa n'a ma diya masace yεre ye n be masace yεre faga fana."

A tora ka kule k'a yεre ben sununku kan. Dugu gwεra masace ye cε naani bila k'o ka taga Lasina mina. O tagara Lasina sɔɔ sununku kan n'a ba ka kuma n'a ka kalew ra ko: "Bataraden juman le ko ne tε masace muso faga ? jnamaden juman lo ko ne tε masace muso faga ? Ni jnamaden min ko ne tε masace muso faga, o b'o tigi fana faga; awa n'a ma diya masace yεre ye n be masace yεre faga fana."

O ko: "E! mɔgɔw be galon tige. Fa wilila mɔgɔ ra, o k'a tigi ye masace muso faga; mɔgɔ juman be nin ye k'a fɔ k'ale lo ye masace muso faga. An bi nin mina k'a ye mun kε? An ka segi ka tag'a fɔ masace ye an k'an ka baro kε. Cε b'a ka fatɔyakuma na, aw b'o ta k'o ye sεbεko ye."

Ciradenw tagar'a fɔ masace ye ko: "An ye Lasina ye cogo min na, fa lo b'a ra koyi!" A ko: "Bataraden juman k'ale tε masace muso faga? jnamaden juman ko ale tε masace muso faga? A ko n'e masace yεre ma sɔn k'a b'e fana faga."

Toro Kɔrɔ

Masacɛ ko: "E! ayiwa! n'o lo fa lo b'a ra, aw ye sigi an k'an ka baro kɛ."

O kɛra sababu ye ka Lasina kisi masacɛ ka muso sayako ma. O la sa, mɔgɔ n'a teri k'o dɔ be to aw ni jɔgɔn cɛ, n'e y'a fɔ e ba ye dijɛ bɛɛ b'o lɔn.

N y'o cɔcs o yɔcɔ min, n y'o bila yen.

Numuče Zɔn

ka bɔ Wagadugu

Amadu fila

N y'a bila fangamance den ani fangantance den na

Fangamance den tɔgɔ ko Amadu, fangantance den fana tɔgɔ ko Amadu. Den fila nunu bɛɛ ye terimanw ye. Ni fangamance ye socε san k'a d'a den Amadu ma a be taga di fangantance dence Amadu ma. Fangaman bi tila ka socε wɛre san k'a d'a dence ma. Ni fangaman ye fani san a dence ye, a b'o fani ta ka tag'a di fangantance den ma. Fangaman bi tila ka fani wɛre san a dence ye.

A nana kɛ sisan, ni fangamance b'a fe ka fɛn o fɛn san a den ye, a b'a kɛ den fila. Kelen bi d'a dence Amadu ma, kelen fana bi di fangantance dence Amadu ma. A nana warigwɛ dilan bololanɛgɛ ye k'a don o fila kelen kelen bɛɛ bolo la.

Lon dɔ fangantance den Amadu y'e sigi k'e ja kumu cewu! fangaman den Amadu nan'a sɔrɔ ani k'a jininga ko: "N tɔgɔma, mun lo do y'e ja kumu tan? E signin be k'e ja sisi, o jakumukun ye mun le ye ? ." Fangantan den Amadu ko: "N tɔgɔma, ko dɔ le nege be n na, o ko tɔgɔ nege be jini ka n faga, a ja n ti se k'a fo." Fangaman den Amadu ko: "O tuma na o fentɔgɔ ti dugukolo kan yan wa ? "

A k'a be dugukolo kan. Fangaman den Amadu ko hali n'ale bena sa o fɛn non fe, a ben'a jini k'a d'a ma. Fangantan den Amadu ko: "N tɔgɔma, e fa muso fitinin, ne jarabi ni be ale de la i ko n ka sa." Fangaman den Amadu ko: "Dɔwɛre te o kɔ wa ?" A ko: "Ayi! Dɔwɛre te o kɔ." Fangaman den Amadu ko baasi te. A tagara sigi a bafitinin kerefe k'a ja kumu.

A bafitinin nan'i kanto a ma ko: "Amadu, e do ja kumuni be bi dɛ! an muso kɔnɔntɔn den, e bi sigi k'e ja kumu, mun ko kelen ko b'e la ?"

A ko: "N bafitini, n tɔgɔma le ko ele nege b'a ra i k'a ka sa. O ra ne m'a lɔn n ben'a fo e ye cogo min na, o le ye n jakumukun ye."

Muso ko: "Amadu, an bɛɛ jen y'e ye. E ko ka d'an bɛɛ ye; e sago ye an sago ye; Amadu, o man gwɛlɛ o. Tag'a fo fangantan den Amadu ye ko lon o lon, a ka na n file. N'a nana worogwɛ saba sɔrɔ jidaga kɔnɔ, a ka na o kɔrɔ k'o lon fangaman be la ale ka so. ja lon min na n'a mana worowulen saba sɔrɔ, a kana na dɛ, bari o lon, fangamance be yen."

O ra, lon o lon fangantance den Amadu be tag'a file ni worogwɛ saba bi jidaga kɔnɔ, a bi taga la fangaman musofitinin fe. N'a y'a sɔrɔ worowulen lo be yen, o lon a ti taga la yen.

O tora o la, lon dɔ ra fangaman ka kan ka si a musofitinin fe; muso jinana ka worowulen saba bila jidaga kɔnɔ. Su kora fangamance nana la. A ye fitine faga ka bon to dibi la. Fangantanden Amadu nana k'a be la a namɔgɔmuso kere fe, a bolo tagara bɛn masace bɔnbɔsi ma, masace y'a bɛn k'a min'a bolo ma ka bololanɛgɛ sama ka bɔ a bolo. Fangantan den Amadu girinna ka tag'a terice fe. A ko a! n tɔgɔma, ko sini ale bena faga. Ko sini, ale be faga. A tɔgɔma ko e be faga cogo di?

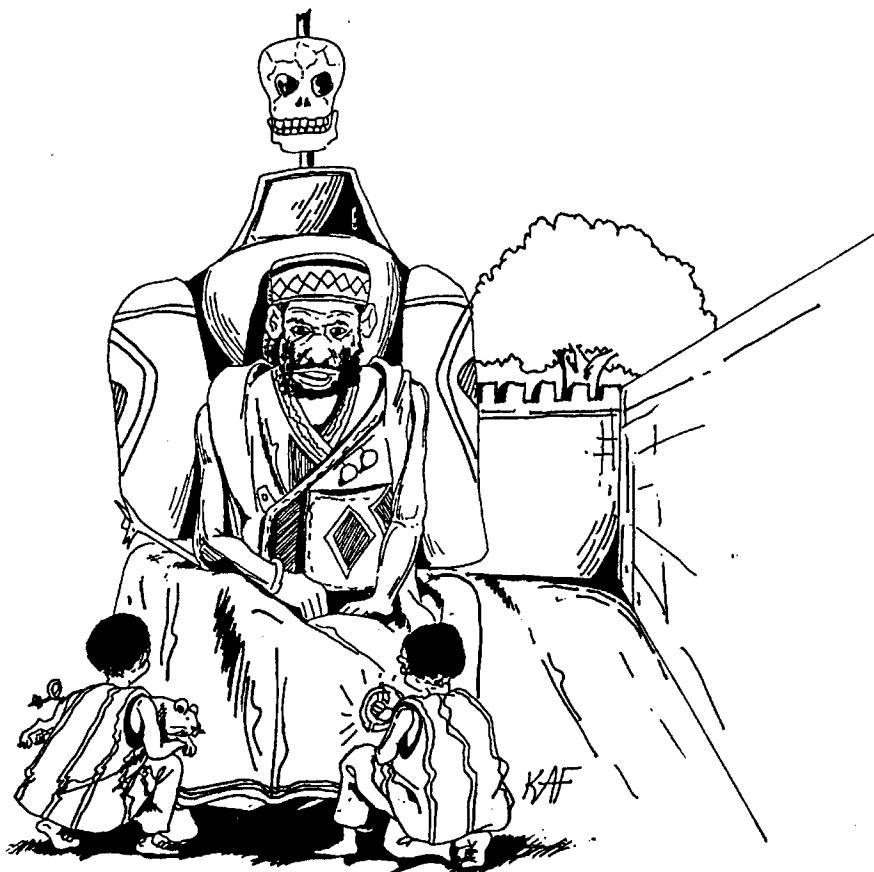
A ko ale tagara worogwɛ bilanin ye jidaga kɔnɔ ale ka miiri la fangaman te yen. Ale tagara k'a be t'e la a bolo tagara bɛn fangaman bɔnbɔsi ma, a y'ale bɛn k'a mina k'a ka bololanɛgɛ fosi a bolo la. Fagamanden Amadu k'o kera wa? A ko: "O kera e ja te n bolo la wa?" Fagamanden Amadu ye saga mina k'a faga o lon su bɛɛ k'a boso k'a sogo kuturu bɛɛ ta ka to ka taga kongo ra. A tagara jaraba dɔ ye, a ye jara nege, k'a nege ka sogo nin bɔn a kɔrɔ, ka jaraden mina ka na la n'a ye dugu kɔnɔ. Dugu gwɛra masace k'o ka tangana gosi, ka mɔgɔw wee. A k'a b'ale den kelen faga bi Ko ale den dɔ donn'ale kan dugutilama; a kera ale yɛrɛ ka woloden ye o, o kera fangantan den ye o ale b'a tigi faga bi. A k'o ka tangana gosi ka dugu ce ni muso bɛɛ

lajen ale ka lu kɔno.

O ye tangana lamaga. Dugu ce n'a muso bee ye nɔgɔn lajen ale ka lu kɔno. Masace ye jiningali ke ko: "Jon ka bololanegɛ ye nin ye ?" A ko a dence Amadu ma, "Jon ka bololaegɛ ye nin ye? Ele ta lo wa, fangantan den Amadu ta lo wa?" A dence ko: "Fangantan den Amadu ta lo." Fangamance ko mun ye fangantan den Amadu se ale musa fe dugutilama ?

A dence y'a jaabi ko: "Baba, ne ni fangantan den Amadu ye sɔɔli le ke: fangantan den Amadu ko ne ma ko ale ka don k'e lanin sɔɔ k'e bɔnbosi sama o ka nɔgɔ ale ma sango ale ka taga jaraden minɛ; ne k'a ma ko ka jaraden mina ka na n'a ye o ka nɔgɔ ne ma ka tag'e lanin bɔnbɔsi sama." A face ko Amadu, jaraden be min ? A ye jaraden ta k'a kɔrɔta k'a yir'a face la. A ko: "Fangantan den Amadu ye bɔnbɔsi minɛ, ne yɛrɛ tagara jaraden mina n'a file nin ye."

Fangamance ko: "Aa! ko aw kana sɔɔn nin tulon nin nɔgɔn ma ka nin sɔɔli ke. Aw tun bin'a yɛrɛ di fagari ma! yala nin ye kojuman ye wa ? Nin ye mun bataradenyako ye aw fe ?

A ko: "Jama ma aw ye waro." Ko denmisew ka sɔɔri le y'o bila nin bee lajenlen na. A ko n'a tun ma ke ten, n tun be fangantan den Amadu fagara le. A ko: "Na e ka bololanegɛ mina." A y'a ka bololanegɛ mina k'a don a bolo la.

N y'o crɔɔc y'min, n y'o bila yen.

Musa ni Masajugu

N y'a bila masace kelen na. Masace nin, ka fari, diŋe bɛ̄ b'a ka fariya kalama.

O y'a yira masace nin na ko: "Masace, mɔgɔ̄ bena wolo e ka mara la min bina e mine i ka masaya nin kɔnɔ." Masace ko: "Nin tɛ baasi ye. Ko mɔgɔ̄w ma aw ye so lɔ ; n'aw tila bɔlon ra, muso o muso n'a be jigi, aw y'a lajigi bon nin kɔnɔ. Ni min jigira n'a den kera ce ye aw b'o faga, n'a kera muso ye a be to balo la."

Mɔgɔ̄w ye bon lɔ̄ foo k'a ban. O kɔ̄ fe o yaalara lu bɛ̄ kɔnɔ, mɔgɔ̄ o mɔgɔ̄ ka muso lasirinin be, a be fɔ̄ a ye ko n'i muso be jigi i kana to a be jigi yɔrɔ wɛrɛ la dɛ, i b'a to a bena jigi an fe bon na yan, wasa ni min ye ce ye an ka lɔ̄n awa, ni min fana ye muso ye, an k'a lɔ̄n fana. O kera tuma min na kɛ̄, muso kɔnɔman be taga jigi yen, ni min den kera muso ye, o be bila, ɲa ni min ta kera ce ye o be faga.

Masace nan'a fɔ̄ ko: "N be san fila yira aw la. San fɔ̄lɔ̄ nin, dence o dence wolola o kɔnɔ o be faga, san filanan nin, dence o dence wolola o la, o be faga."

San fɔ̄lɔ̄ kɔnɔ, den min kofɔra masace ye, o bangera o de kɔnɔ. O y'a tɔgɔ̄ la ko Balamusa san filanan min ye mɔgɔ̄ faga san ye, Haruna bangera o wagati de la. Tuma min na den kofɔnin wolola, musokɔnɔman tun be jigi yɔrɔwɛrɛ la.

A bangera min kɛ̄, a bamuso tagara yiridilanla dɔ̄ fe, k'a jin'a fe ko a ka kɛsu dilan ye, n be n den bil'a kɔnɔ ka taga a bila bajla wasa masace kana bɔ̄ a kalama n'o te a be den faga. Ce ko: "Nin tɛ baasi ye taga ka na wulafe n be yiri dilan k'a bila i ye."

O kera tuma min na, yiridilanla wulila k'a be tag'a kuma fɔ̄ masace ye. A sera k'a kɔrɔ̄sikalaw ye ko, n mako be masace la. O ko: "O tɛ baasi ɲa fɔ̄ i k'i nakun fɔ̄ an ye." Ce sinna ka jin'e a nakan kɔ̄. K'a sɔrɔ̄ a tun b'a fe ka tag'a fɔ̄ masace ye ko den min ko fɔra n'a ka kan ka na e ka fanga tipa, o den ka mɔgɔ̄w le nana ko n ka kɛsu dilan o ye u b'a bil'a kɔnɔ.

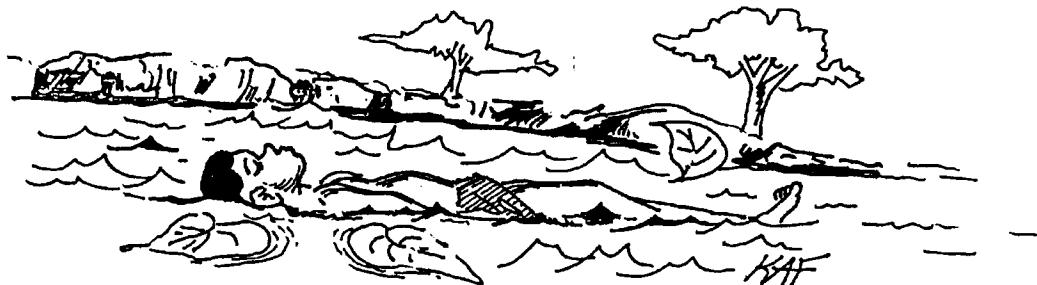
Tuma o tuma n'a wilila ka taga lɔ̄ masace ka da la a be jinna a nakun kɔ̄ ka segikɔ̄ ka taga. Muso be nana a jininga ko:

- I ma yiri dilan fɔ̄lɔ̄ wa?"

- A b'a fɔ̄ ayi i ka taga ka na n'Ala sɔnna n ben'a dilan i ye.

A be wili ka taga masace fe, n'a sera da la, masace ka mɔgɔ̄w b'a jininga ko: nana mun le ra - ale be jinna. O b'a mina k'a ci, i k'o b'a faga ani k'a bila ka taga. N'a tagara ka taga muso ye, a hakili be jigi. A be segi ka taga famace ka so ni boli ye. O b'a jininga ko i nana mun le la. A be lɔ̄. O b'a mine k'a ci, k'a gosi a ko: "Ee! a ye n bila n'Ala sɔnna, a ten ye yan tugu."

A nana kɛ̄ ten sa, ce yere nan'a ye ko n'a ma nin dabila, ne bena sa. A sɔrɔ̄la ka yiri dilan k'a di muso man, o ye den don a kɔnɔ. Ka taga den bila bajla.

O y'a sɔrɔ̄ Masa ye bajalan dɔ̄ sogi ka bɔ̄ a ka nankɔ̄ la, foo ka tag'a bila bajla. Ji nana kesa nin ta ka se n'a ye masace ka nankɔ̄ la.

Masace ka baara muso ye masace yere sigila to nan kɔ kɔnɔ yen. N'a ja b'a ra. Masace ko: "Nin ye mun ye?" O y'a dayeɛ k'a ye den lo. Masace ko: "Ee! nin ye den ye wa?" A muso ko: "Aa...! Kabini ne furula i ma jina y'a san tan ni duuru ye, Ala ma ne sɔn den na. N'Ala nan'an sɔn dence kelen min na, an k'o mina sabu Alasonni lo."

Masace ko muso ma: "Nin y'an jugu ye dɛ!" A muso ko: "Ayi, mɔgɔ bi denfitinin nin ke mɔgɔ jugu ye wa? Min be mun lo lɔn? A yere te dijɛ kalama. O juguya be min masace? A to an ka nin mara. Sabari, n b'a nin'i fe i b'o di ne ma."

O kera tuma min na, den tora o bolo. Alawu ye den kanu don masace yere dusu la. Lon dɔ la masace ye den ta ka sigi a sen kan. Den ye masace bɔnbɔsi tufa foo ka naji jigi masace ja na. A ko a muso ma ko: "Ajaratu, n tun kɔnna ka nin fɔ i ye dɛ ko nin y'an jugu ye."

Mɔgɔw ko: "Aa! masace denmisɛnya de b'a ra."

A ko: "O ti baasi ye, ni denmisɛnya b'a ra a y'a bila duguma, ka na takami ni sanu di n ma. N'a ye min ta, an bin'a lɔn fɛn min b'a la."

O ye dennin bila duguma, ka taga sanukuturu ta ka na, ka takami bɔ k'a bila gerefɛ. Ayiwa! n'a ye sanu ta den te dugu, n'a dun ye tagakami ta o tuma na dennin lo.

Tuma min na den y'a bolo ta k'a bi taga sanu nin ta, mɛlɛkɛ jibirilu nan'a bolo gosi ka tag'a ben takami ma, a y'o ta k'a bil'a da ra. Mɔgɔw ko: "Masace an m'a fɔ i ye ko denmisɛnya b'a ra wa?"

A ko: "Baasi te, ja nin y'an jugu ye dɛ!"

Den tora ten foo Ala nan'a balo, ni bɛe b'a weele ka masace dence. M'a ko min, masace b'o ke. M'a ka min, dugumɔgɔw b'o ke. N'a ko min jamanamɔgɔw yere b'o ke. Bala nana to yen, lon dɔ mɔgɔw kɛlɛ ra, a tagar'i kanto ko: "Aw ka kɛlɛ dabila, kɛlɛ man kan aw ni jɔgɔn ce, aw bɛe dugu kelen mɔgɔw ye, aw ye kɛlɛ dabila, an ka ben kelen ma. Dijɛ yere bojɛ ye kanu an ka jɔgɔn kanu, ka jɔgɔn boja, ka kɛlɛ dabila yan ni lon dɔ ce."

Min y'a fɔ k'ale ti kɛlɛ dabila a y'o bugɔ a disi la, a sinna ka ben ka bɔ a ka so kan ka sa. O kera ko ye. Mɔgɔw tagar'a fɔ masace ye ko: "Ce kelen sanin be bɔlɔn fe an t'a tigi fagabaga lɔn." Masace ye mɔgɔw bila a ka taga jininike: "Ni mɔgɔ min y'a tigi faga, aw ka na o fɔ n ye." Mɔgɔ ma lɔn, mɔgɔ fana ma sɔrɔ min y'a fɔ ko masace dence le y'a faga. O tuma na sa, sen lara o kuma kan a te kun mɔgɔ ra min b'o kuma bɔ a da ra.

O kera tuma min na, kɛlɛkɛlɛ filanan min tora nin na, ale tagara kɛlɛkɛ ni mɔgɔ fila wɛre ye. Bala tagar'o soronna ani k'a fɔ kelen nin ye ko: "I fana k'i kɛlɛkɛlecogo kɔlɔsi k'i yere mina." A ko: "Ee! Musa, i ye kamelen dɔ nin faga, i be fe ka la nin kan ka ne fana faga ?" Ko: "Aa! ne be n ka kɛlɛ dabila."

O fɔra min ke, mɔgɔw tagar'a fɔ masace ye ko: "Masace, jaa kamelen min fagara tigi ma lɔn a ra, jaa! e dence le k'a faga."

Masace ko: "O te baasi ye, a bena n sɔrɔ yan. N'a kera tiyɛn ye, ne n'ale na a janaabɔ jɔgɔn fe. N'a ma ke tiyɛn ye, aw min nan'a fɔ, an fana b'a yira jɔgɔn na."

O fɔnin mɔgɔ y'a fɔ Musa ye ko: "Kamelen, kabi i dugu nin na an bɛe bi weele ko masace dence, an b'i boja, an bi malo i ma, an bɛe bi siran i ja. Mun kosɔn, mɔgɔya b'i ra ; ja masace bi yɔrɔ min na n'o y'i fa ye, i b'i yere jini dɛ! A fɔr'a jana k'i ye mɔgɔ faga. N'i dun m'i yere jini, a! Dugumɔgɔw bɛe dusu kasinin be i kɔrɔ, mun kɔsɔn ko i ye masace den ye, i b'an tɔɔrɔ, i b'an sɛgen, i b'an jaani o tuma, e dun te mɔgɔ tɔɔrɔ, i fa kɔni be tɔnɔnin ke. E dun te tɔnɔnin ke, o tuma na, i t'i yere jini."

A ko: "Nin te baasi ye, aw ye ne kanu bagajumanw ye, ne yere ti don n fa ka so tugu, ne be taga."

A ye sira mina a te yɔɔrɔ lɔn ka bɔ yɔɔrɔ la, a be tagara ka taga se kongo cema, a tununa, a y'i lɔ, a lɔnin tora, ka finigwetigi dɔ ye. A ko nin ye kɔni ye mɔgɔ ye, n be n jija ni n y'o tigilamɔgɔ sɔrɔ, n na dugu yɔɔrɔ ye ka se ka taga dugu dɔ la. N'a be tagara finigwetigi yɔɔrɔ la, finigwetigi ti tagara k'a dan, ale fana ti gwərel'a la. A bolil'a kɔ o m'a ja, ka tagama ka sumaya o m'a ja, ka tagama k'a lataliya o ma ja, ka n'a ke boli ye, o si m'a ja. ḥja yan n'a ka se dugu ma, a ja ye dugu kun ye yɔɔrɔ min na o y'a sɔrɔ finigwetigi tunun'a ma. A y'i sigi dugu banakɔ, ka tag'a sɔrɔ kɔlɔn kelen be yen o kɔlɔn datugula. O kɔlɔn n'a datugula, kamelenkɔrɔ mɔgɔ mugan ni duuru, o le be jen k'a dayełe. Dugu kamelenkɔrɔ nana jen ka kɔlɔn dayełe, o ka begenw nan'i min ka taga o tilara k'a datugu ka taga. O y'a sɔrɔ, sungurunin mɔgɔ fila lɔnin tun be yen olu ka saga ma se ka minni ke. A y'o jininga. A ko: "Aw te kɔlɔn dayełe, a b'aw ka sagaw min wa?"

O ko: "Tiyen do. U be juguya ke an na. Kɔlɔn min file nin ye, mɔgɔ mugan ni duuru lo bi jen a ra ka sɔrɔ k'a dayełe." Dugumɔgɔw be juguya ke an na mun kosɔn an fa be tiyen fɔ, a te tɔjɔni fe. O kosɔn dugumɔgɔw t'a fe an k'an ka sagaw min yan. An fana bi lɔ ka to k'o file." A ko: "Nin te baasi ye."

Kamelen wilila k'a tag'a numanbolo don kɔlɔnfara kɔrɔ k'a ta k'a bila kɔfɛ ani k'a fɔ ko: "Aw k'a sagaw min." Ka tila k'o kɔlɔsi. O ye sagaw min, ka sagaw ko ka ban. O kera tuma min na, a ye kɔlɔn datugu olu tagara so. O senin so, o ko: "Baba, Baba, an ye dakabanako dɔ ye. An ye mɔgɔ dɔ ye a kelen nana kɔlɔnfara ta ka bila kɔfɛ an ye sagaw min a la. O ye an kɔnɔna ban k'an ka dabari ban. A k'an ka sagaw min. An ye sagaw min ka tila k'o ko a sɔrɔla ka kɔlɔnfara ta k'a bil'a nɔn na.

O ko: "Aa! Baba, n'i tun y'a tigilamɔgɔ yɔɔrɔjini k'a ta baara la a k'an ka sagaw dendɛ, o na fisaya an ni sagaw bɛe lajennin ma dɛ! O fa ko: "O ye tiyen ye. Ko mɔgɔ min sera ka kɔlɔn datugulan ta n'a numanbolo ye, i b'a sɔrɔ o tigilamɔgɔ ye Ala ka mɔgɔ ye. Aw ye tag'a tigi weeble, ka di n ma."

Sunguru kelen tagar'a fɔ cɛ ye ko: "A! kɔrɔ, baba ko n ka n'i weeble."

Cɛ ko: "O te baasi ye. Bila n ja." Sunguru bilar'a ja fe. Ala dun ye sunguru nin dan k'a cɛna ka t'a kun ma, foo k'a bil'a sen ma, nin bɛe lajennin dafanin bɛ, hal'i t'a kolotuguda ye Ala n'a nkakojuman fe. A yɔɔrɔ bɛe fara ka jigi.

Cɛ tugulen b'a kɔ, kabako lo! a ko sunguru ma, i lɔ yan. Sunguru lɔra. A ko bila n kɔ. N'i n ko i ka bila n kɔ, i be to ka yɔɔrɔ yira n na, n kana tunu sunguru k'a yanni n ka bila i kɔ i tina tunu a to n ka bila i ja? A ko ne lo ko i ka bila n kɔ. Sunguru cɛpi fe, n'a bi tagama a sigiyɔɔrɔ bɛe bi lamaga awa! Kamelen t'a fe ka miiri ka taga o fan fe o kama a ko sunguru ka bila kɔ. O ye sira minɛ ka to ka taga. N'o sera faranyɔɔrɔ dɔ la, sunguru b'a fɔ ko tɛmɛ yan, n'o sera faran yɔɔrɔ min na, a b'a fɔ ko tɛmɛ yan, n'o sera faranyɔɔrɔ min na, a b'a fɔ ko tɛmɛ yan, i yelema yan. O nana taga se luda la, kamelen donna. Sunguru ko: "Baba min ye kɔlɔn dayełe a file nin ye." Faceman ko jati, ko Musa kalamulayi! Cɛ ko: "Naamu." A ko n y'a lɔn, mun kosɔn ko kamelenkɔrɔ kelen, socɛ kelen fanga b'o la. ḥja Ala farala mɔgɔ min kan, socɛkɔgɔnin biduuru fanga le b'a kelen na. N yo lɔn i la Bala. O ma bari n na.

Kamelen y'i kanto cɛkɔrɔba ma ko ne tun be dugu min na, n ka tiyɛnfɔkojugu ani hakili bojanin ka tɛmɛ dugumɔgɔw kan min ke, o le kera sababu ye o ye ne hasiriya ka ne gwɛn ka bɔ dugu ra. Cɛkɔrɔba ko: "O ti baasi ye. Ne fana kabini n be dugu nin na, n'i y'a ye mɔgɔw nana o ba begenu min o ma ji di n ka sagaw ma, mun kosɔn kabini Ala ye n sɔn den na, a ma ne sɔn dence ra. Denmuso fila nunu le be ne

ka sagaw dende. Ne ka tiyɛnfɔkojugu, ani n tɛ sira mɔgɔ si ja ni Alawutala dɔrɔn tɛ, o kosɔn de mɔgɔw be ne mangoya hali n ka sagaw ti jiminyɔrɔ sɔrɔ. Ni o mangoya n'o tiyen kelen lo y'i sama ka bɔ i ka dugu la ka n'i se yan, i bisimila. I n'an be kun. I bɔr'i ka so, i nan'i ka so."

Sunguru kelen nan'i kanto ko "Baba, kamelen min file tan ne bi min jin'i fe, i k'a ta baara la a k'i ka sagaw dende, n'i b'a sara o bi fisa y'an ma de!" A ko: "O ti baasi ye."

Sunguru ko: "Baba mun kosɔn, bari limaniya b'a ra de, a ta i b'a sara kalo ra."

Cɛkɔrɔba ko: "O ti baasi ye." Cɛkɔrɔba ye sunguru jininga ko: "N den mun kosɔn e ko limaniya be kamelen nin na ? I ma mɔgɔ min ye k'a ye ni bi dɔrɔn tɛ." A ko: "Baba n bin'o jafo i ye: tuma min na n tagar'a weeble, n bilanin b'a jafe a ko ma sunguru, i ka lɔ, n lɔra, a ko tugu n kɔ i ka sira yir'an na n be taga. A y'o fo mun na, bari ne ye bogotigininfanin ye, ni n b tagama jafe n kɔfeyɔrɔ be lamaga sango a kana miiri n fe, o le kama a ko n ka bil'a kɔ. O kosɔn mɔgɔ limaniyanin lo de. Sabari n b'a ta baara la."

A ko kamelen n b'i ta baara la, ni kalo sara, n b'i sara san fila. Kamelen y'i kanto ko: "Cɛkɔrɔba ne b'i ka sagaw dende ja n tɛ sara mine. I b'i ka denmusow kelen di n ma." Cɛkɔrɔba ko: "Nin tɛ baasi ye. N y'o sarati d'i ma, n y'o lahiri d'i ma, ni san fila dafara, denmuso min y'o diya i b'o yira n na n b'o d'i ma." A ko: "Awa min tara n weeble i b'o di n ma."

Cɛkɔrɔba ko: "Baasi tɛ, n sɔnna kamelen nana to sagadende na foo ka san fila dafa. ja yanni kamelen ka sagadende damine cɛkɔrɔba k'a ma ko: "Bere keme saba ani bere saba le be n fe yan. I ka t'o kelen ta i ka taga sagaw dende."

Awa, an fa Adama jigira dugukolo kan tuma min na, bere min tun dir'a ma, o tun be bere keme saba ni saba nin cema. Kamelen nin bolo tagara be n'o be e nin d'e ma. A bɔra k'o yira cɛkɔrɔba ba ko n ye nin de ta. A ko: "Onhɔn n m'a fo k'i ka nin ta o bila yen i ka dɔwɛre ta." A nana don ka dɔ ta a bolo benna o bere kelen nin de ma. Cɛkɔrɔba ko n m'a fo i ye ko nin tɛ wa ? N ka i ka taga nin bila yen i ka ka dɔwɛre ta. A y'i lɔ kɛnɛma ka bere bɔn ka don so kɔnɔ. A donna tugu ka taga dɔwɛre ta, a bolo benna ale bere kelen nin ma. Cɛkɔrɔba ko: "Bala, Ala ye min d'i ma i ka taga n'o ye saga dende ni nin ye." A ye saga dende, san fila nin dafara min ke, a ko cɛkɔrɔba, n be sira jin'i fe ka taga. O kera tuma min, cɛkɔrɔba y'a den furusiri k'a d'a ma. Saga o saga wolola o san fila kɔnɔ, o y'o kelen kelen bɛe di Musa ma ka far'a denmuso kan. O ye sira ta o tagara se yɔrɔ dɔ, o siginna. Su kora, a k'a muso ma an ka lafiye yan dibi ka bon, san dun y'an bugɔ, nene ka bon an ka lafiye ni dɔɔni ka na se an be sira mine. O b'o sigira tuma min, Musa sigilen ye yeelen dɔ ye. A k'a muso ma: "N kɔnɔ yan ne ja be yeelen dɔ la, ne be tag'a lagwɛ ka na ni tagami sɔrɔla, an na tasuma mɛnɛ k'an fari ja n'o ye." A ye sira mina, a bi tagara, a bi tagara foo ka tag'a janfa, a ti sera yeelen nin ma. A don nana ji ja yeelen nin magwɛn, a tagara se yeelen nin kape ma tuma min na, Alewu tala y'i kant'a ma: "I ka samara bɔ, ne Alawutala, ne saniyanin o, ne Alawutala, ne n'i n ka mɛlɛkan saniyanin be, i ka samaraw bo."

A ko: "Bala, kalamulayi, ne b'i c'i ka tag'a fo masace ye, a ka mɔgɔw labila, a kana tɔjɔni ke, a kana bengani ke, a ka tubi ne Ala ma, a ka mɔgɔw labila a kan'o degun." Musa nana i kanto ko: "Tigiwɛre tɛ i kɔ ja n bi siran, ne bɔra masace min fe, min ye ne lamɔ o ka fari de. Ala ko aa! i ye n sɔsɔ." A ko: "Ayi, n m'i sɔsɔ. Ne dun tɛ se kuma na n bin'o ke cogo jumɛn?" A ko: "Fɔɔ n'i ye kɔrɔ Haruna weeble ka fara n kan de." Ala ko: "Nin tɛ baasi ye a weeble. Musa ko Haruna dun yɔrɔ ka jan ni yan ye

dε. A ko: "A weeble. Musa y'a weeble, Haruna y'i to a yɔrc la k'a lamina. A ko: "Kɔrc Haruna, Alawutala y'an ci, k'an ka tag'a fɔ Masa Filahona jana k'a ka tubi ale ye, a kan mɔgɔw degun, a kana mɔgɔw tɔŋɔ, a kana mɔgɔw bololafɛn w mine k'o dumu ni kun t'a ra."

O tagara se da ra, a k'a ka kɔlɔsibagaw ma, an mako be masace ra. Olu k'o ma, ko masace degunnin lo, aw ye taga ka na. O tagara ka segi, k'a fɔ tugu k'an mako be masace ra. Kɔlɔsilikelaw ko masace degunnin bε, aw te taga ka na lon wεre? O tagara ka segi ka na k'a fɔ ko: "An be kuma kelen fɔ aw ye, n'aw ma sira di an ka don ka masace ye, n'an donna hεre si te aw jasumaya. Aw ye sira di!" O ye sira di, o donna.

O ko: "Masace, an ma na ko wεre la, an ma na janini na, an ma na kunjini na ; ko masace, i ka mɔgɔw labila, i kana mɔgɔw bololafɛn t'u bolo, i ka mɔgɔ si tɔŋɔ, i ka siran Ala ja, i ka tubi Ala ye."

Masace ko: "Ee! ko ne den Musa te i ye wa?" A ko: "Tiyen lo." A ko: "Fangantanya le k'eni bε ka fa bila i la. Ko nin te baasi ye, i te na n ka sanuw, ni luluw ni war i yir'i la o b'i hakili sigi. Mun y'o ke i la sa ne den?"

Masace ko Musa ma ko: "Na n ka nafolo d'i ma." A ko aa! Masace, ne ma na sanuko la, n ma na luluko la, n ma na wariko la, ne nana cira le la. N ko i ka fara mɔgɔw la, ka mɔgɔw labila o yεre ye, i ka jɔnw hɔrɔnya, k'o bolonafolo to a ye e ka mɔgɔw tɔŋɔ dε o man fisa. Ne nana o de la. I ka siran Ala ja ka tubi ne nana o de la."

A ko: "Masace, i dun ko di?"

Masace ko: "Taga, n y'a men. Taga ka na n'i nana min sɔrc a la, n b'o f'i ye."

Masace baramuso nan'i kanto ko: "O kuma nin kanu don a dusu la, ko a be siran Alawutala ja. A ko: "Layila ilalawu. Musakalaw Mulayi." Masace ko: "Ee! ne muso kun wilila." A y'a mina k'a faga. A densunguru nan'i kanto ko musakalaw mulayi. Masace ko: "N densunguru kangolo wilila, a y'a mina k'a faga." Cidenw seginna ka na ko: "Masace, an nana, an mana dɔwεre la, i ka siran Ala ja, i ka tubi i ka mɔgɔw labila i ka mɔgɔw tɔŋɔ, pana maga fangantanw ka bololafɛn mina." A ko "Musa, i n'Ala bi kuma wa ?." Musa ko ne n'Ala bi kuma ni jɔgɔn ye. A ko daluli b'i bolo wa ? A ko daluli be n bolo.

A ko: "Baasi te, i bisimila, n be ka kɔrɔtitigiw weeble, n be n ka jotigiw weeble, i n'o bi jɔgɔn ye. N'a y'a sɔrc ni daluli b'i bolo a n'o lɔn, ni daluli te i bolo, ne b'i ni dijε faran." Musa ko: "Baasi t'o ra. Masace awa! ne sɔnn'o ma. N'a ka d'i ye, i bi dijε jotigiw bεe weeble ka na, ne n'o bi jɔgɔn ye kεne kelen kan."

Mɔgɔw weelera, kɔrɔtitigiw weelera, o n'a ka kɔrɔtijuruw o bi mɔgɔ ba fila bɔ u nanan sigi ko: "Bala, i be se mun na ?" A ko: "Ne be se dijεko bεe la."

A ye bere gwosi duguma, o ka dugu ji bεe yεlemana ka kε joli ye, aa! Mɔgɔ ko: "An tubira, an tubira, n'i ye ji yεlema ka kε a nɔnɔ na, awa a sɔnna o ma."

A ye ji segin ka kε a nɔnɔ na. O ko: "An banna." A ye bere gwosi duguma o ka dijε yɔrc bεe kera tɔɔri ye. O ko: "I ye min fɔ an sɔnna o ma, an tubira." A ye bere gwosi duguma tɔɔriw tununa. O ko: "An banna." Kɔrɔtitigiw ko ni o lo an fana b'an sekow kε, a ko n sɔnna. O se tɔɔri dɔw bɔ dijε yɔrc bεe la kabi Ala ye dijε dan o tɔɔri jɔgɔn ma ye. Bala siranna. Ayiwa Ala ye mɔgɔjumanw ci Bala ma n'o ye Jibirilu Hale Salamu, a ko Bala ma: "Kana siran, bere bila duguma." A ye bere fili duguma o nana kε sa belebele ye ka tɔɔriw kunu ka ban ka sɔrc k'i ja tile masace ma k'a be masace kunu, a kulera ko n sɔnna, n te mɔgɔ si tɔŋɔ tugu, n ye mɔgɔ labila. Tuma min na bere nana segin bereya la, a ko: "N ma sɔn dε." Kɔrɔtitigiw nana siran, a ko ne be aw jotigiw ma i "N'a y'a sɔrc ni Musa de be aw kalan jobaar nin na fɔ aw ka

siran ka tila ka jo di musa ma ka ne masace to yan. O tuma na an ye nunu faga." O kera tuma min na sa, Musa seginna Alawu tala fe. A ko aa! masace nin ka fari ḥja o te baasi ye. O y'a sɔrɔ o masace tun be bo ke siŋe kelen tile binaani kɔnɔ.

Tile kɔnɔ, a be ḥegene ke siŋe kelen dɔrɔnde. Masace n'a ka yaada n'a ka kabani bɛɛ la, a tun b'a bamuso ka dilan la, k'a balo k'a fifa foo k'a lasinmgɔ ka sɔrɔ ka t'i la.

A be siman boja. Hali ni malokise kelen benna duguma a b'o ta ka dumu. Awa a ka koji fama man ca. A be ji boja.

Musa ko aa! Masace ka fari ; ne mɔnla bolo n b'a lɔn. ḥja i ye ne dan ka masace fana dan. I be an bɛɛ lajɛnlen lɔn ka teme an kan. Ala k'o te baasi ye nin bɛɛ be nɔgɔya a ti miyen.

N y'o sɔrɔ yɔɔ min, n y'o bila yen.

Numuce zɔn
ka bɔ Arajo Wagadugu

Alikaari ani Alimami

Nsirin, nsirin.

N y'a bila masace dɔ la. A tɔgɔ ye Alikaari. Alikaari tun ye masa min ye, kafiri lo. ŋa, mɔgɔya b'a ra. A be mɔgɔw ladon.

Muso dɔ tun be dugu nin na ko Safiyetu. Safiyetu ce sara k'a n'a denw to. Dumuni te yi, foyi t'u bolo.

Safiyetu tayar'i sara silamew la, k'u k'ale bolo modeme walasa an'a denw ka si kɔngɔ ra.

Alimami ko: "N b'o ŋa ni ya i ye, e ka na, ne t'i balo d'i ma. E n'i denw bɛɛ.

O fɔra min ke, Safiyetu hakili sigira. ŋa, o don, u sira kɔngɔ ra. A denw y'a jininga dumuni na foo ka taga se dugutilama. U si ma sunɔgo.

Kabini muso solila ka t'i sigi Alimami ka bulon kɔnɔ, Alimami bɔtɔ fajiri la, a nana muso sigilen sɔrɔ. Muso ko: "Alimami i dansɛ!" A ko: "I ye jɔn ye?" Muso ko: "I m'a fɔ ko ni dugu gwɛra, ne ka na balo mine ne ni n denw ka t'o dumu wa?"

Alimami ko: "Ee ...! I ye malankolon ye dɛ! Ne ko ni dugu gwɛra i ka na dumuni mine, o kosɔn i bi wili fajiri fɛ, o tuma na i ka juru le bi n na wa? I ku ta ka bɔ n ka bulon kɔnɔ. Ni ye mun bataradenya de ye? Ni ye mun maa tatiyɛnnin ye ? Ni ye mun fɔgɔbagatɔya de?"

Safiyetu kɔnɔna filila, k'a jigi kari baw a tun be bɔra tuma min na, denmisɛnw tun be kulera ko: "Na kɔngɔ b'an na." Safiyetu m'a lɔn a bina taga nin dusukasikuma lakali a denw ye cogo min. O kɔnɔnfili ye Safiyatu hamī don a yɛrɛ la, k'a nimisa, k'a dabari ban.

O y'a sɔrɔ masace dɔ tun be yen n'a tɔgɔ ko Alikaari. Nfolobatigi do. Safiyatu ye sosira mine ka taga se Alikaari ka soda la, a jatigekojugu fɛ, i y'i kule ka bari a yɛrɛ la. Masace ko: "Aa! mɔgɔ dɔ bi kulera n ka so kɔfɛ, aw ye tag'a file dɛ. N'aw tagara, aw y'a jininga ko mun de b'a ra. Ni fɛn o fɛn b'a ra, a k'a fɔ aw ye a bin'a lase n ma."

Alikaari ka dakɔrsigiw bolira, ka taga Safiyatu lanin sɔrɔ. Kelen y'a jininga ko: "Muso, mun b'i ra ? Fangaman k'an k'i jininga fɛn min b'i ra." Tɔkelen ko, yan n'an k'a jininga a kunko la, n'a ye kuma caaman fɔ, an bina jina dɔw kɔ. An k'a yɛrɛ ta k'a lase fangaman fɛ a yɛrɛ k'a ka darakan las'a ma ani k'a kulekun fɔ a ye.

O ye Safiyatu sense ka tag'a la fangaman kɔrɔ. A wilila k'i sigi. Masace Alikaari y'a jininga: "Muso, i dun bi kulera mun de la ten?" Fɛn min kɛr'i la foo k'a ke kulekun ye i ma, i k'o fɔ n ye. Ni bana lo b'ira, i k'o fɔ, ni kɔngɔ lo b'i ra, i k'o fɔ fana." A ko: "Aa! fangaman, ne b'i dari Ala kosɔn." O kuma ma ben Masace Alikaari ma. A ko: "Ala ma ne ka bon lɔ ka di ne ma, Ala man ke fangaman ye, a ma n ke nafolotigi ye. Mun na i b'a fɔ ko Ala kosɔn ? I nana i ben ne ka kogo kɔrɔ k'i kule fɛn min ko la, ne yi jininga o de la." Safiyatu ko: "Masace, ne ce sara, ŋa yann'a ka sa, a y'i kali ko foo ka taga lale sa, ale ti kokolon ke, a ti jɛnnɛya ke, a ti njanamu ke, a ti mɔgɔ negɛ, a ti mɔgɔ janfa k'a denw balo n'a ye. Kɔngɔ le digira ne ni n denw na, n tagara Alimami fɛ, a ko ni dugu gwɛra ne ka na suman mine ne ni n denw bi tag'a dumu. Ne solila o le ra ka taga sigi Alimami ka bulon kɔnɔ; Alimami bɔra misiri la ka na n sɔrɔ yen, n ko Alimami, i dansɛ! A ko ne ye jɔn ye? N ko ne Safiyatu lo. A ko ne ka taga ka n ku ta ka bɔ ale ka bulon na, k'o tuma na, n ka juru de b'a la wa ? K'o ye mun bataradenya, malankon ye, tatiyɛnnin ye ? A ye n gwɛn ka bɔ a ka bulon kɔnɔ, hali mɔgɔ yɛrɛ t'a ka wulujugu gwɛn ten." Alikaari yɛlekora ka kabako. A ko: "Aa! Aw silamanw yɛrɛ b'aw yɛrɛ janfa ten?" A ko: "Ni Alimami

yere de y'o k'i ra kuma banna. ja o ti baasi ye. Sanumutuja binaani file, malobɔrɔ kelen, jɔbɔrɔ kelen, kababɔrɔ kelen file nin ye; i k'o ta ka t'i denbaya balo n'o ye."

O ye muso nunsɔnndiya kosebe. Muso bɔra k'i kuntilen lɔgo ra ka nanfɛnw san ka fanigwε san ka tag'o kalan a yere n'a denw ye. U ye gwa sigi k'a tile ban. O dugugwε benna jumalon ma; juma wilila min kε, muso y'i lɔ a denw ja, k'u seli. Seli banni kɔ, a k'a denw ma ko u ka dugaw ke Alikoari ye min ye balo d'a ma." A ye dugaw don Alikoari ko: "Ala k'a tubi k'a ke silamanjuman ye." A denw ko: "Amiina! Ala k'i ka dugaw mine." O kɔ a ko: "Ala ka Alikoari yelema k'a ke n ka furuce ye k'aw ke ale dencew ye." O ko: "Amiina na, Ala k'i ka dugaw mine."

O y'a sɔrɔ mɛlɛkew lɔnnin bε, n'o b'o dugaw lasera Ala ma. O y'a sɔrɔ Alimami bi sinɔgɔra k'a to siko la a y'a ye ko ale Alimami sara ale ti dijε na tugu. Mɛlɛkew y'o ta ka taga n'o ko ye arijina na, mɛlɛkɛmuso naani ko ayi o ti se ka kε, sabu anw tun be kɔngɔ la, anw tagara lɔ Alimami fe, a y'an gwɛn hali mɔgɔ t'a ka wulujugu gwɛn o cogo la. O la Ala k'o ka taga n'a ye jahanama na. O kuma fɔnnin, Alimami siranna ka kule ka pan ka wili mɔgɔw girinna ka na lu fa.

Alimami tagara Alikoari fe k'a jininga ko a ye mun jumanya de ke Ala ye a y'a sɔn ? Alikoari ku ale lu lɔnnin file, Ala m'o k'ale ye. Ko ale ka nafolo file nin ye, ko Ala m'o d'ale ma. K'ale be mun juman ke Ala ye?

Alimami ko: "Alikoari, o fɔ n ye sa: Alikoari ko, Alimami, n'i nana kitit la yan, ni sariya y'i mine, n b'i faga. N ye kɔnɔ la n denmuso ra, n ye n den faga." Alimami ko: "Alikoari, ne ko o ko tε. Alikoari ko, muso dɔ bɔra i fe, ko i y'a fɔ a ye k'a kana dumuni mina ale n'a denw ka tag'a dumu. A solila ka na, i y'a gwɛn i n'a fɔ wulu. Ayiwa o muso segitɔ nana ben ka kirin ne ka kogɔ kɔfe dusukasi ni hamī bolo. Ne ye n ka mɔgɔw ci o tagar'a yere ta ka na, a ye a kunko fɔ n ye ani k'a yira ko ele Alimami le y'o jigi tige k'o nimisa n'o hamī lo y'a bila kule ra. Ne y'a sɔn nafolo ani suman na a ka tag'a dumu n'a denw ye." K'o dɔrɔn le y'ale Alikoari ka juman ye. Kabi Ala y'ale dan ale ja be ko sijε kelen san kɔnɔ. Alimami ko, Alikoari: Ala ko a ye: "Ne Alimami ka arijanaso d'i ma, k'ale Alikoari ka jahanamaso ti ale Alimami ma." Alikoari ko: "Ee! Ala yere de y'o fɔ wa?" A ko: "ɔnhɔn." Alikoari ko: "N kun li n ka seli Ala ye." Alimami y'i siko cogo lakari Alikoari ye. O ye Alikoari kun li k'a tubi silaman ye. Muso min nan'a dɛmɛ deli a fe, a y'o jini furu la k'a ladon a fe k'a ke a furumuso ye ani k'a denw ladon i n'a fɔ ale yere wolodenw. O kera sababu ye ka Safiyatu n'a denw lagafiya.

Ayiwa mɔgɔ n'i tinenna Ala ye, a bi tilen i ye n'i y'a boja a b'i boja. N'i y'a

Toro Kɔrɔ

mangoya, a fana b'i mangoya.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Numuče Zɔn
ka bɔ Arajo Wagadugu

Senekela ni donsocε ani sulamuso

N y'a bila senekela dɔ le kan an'a terice donsocε.

Cε nin tun be senε ke ka jɔ sɔrɔ. San o san, a mana jɔ sɔrɔ, sulaw b'a bee tijε. O bi jen san o san ka tag'a ka foro jagami. O san dɔ, a wilila ka tag'a ka foro bɔ, k'a bolo mala a terice donsocε dɔ le kan. Sulaw y'a ka foro yɔrɔ jini ka dεsε. O nana o denmuso dɔ yelema ka ke sungurunin ye ka tag'a furu cε ni ma. Muso nin ka kɔŋɔya banna tuma min na, a ko cε nin ma, e be taga ni n ye e ka waga sasayɔrɔ la, n be taga lɔgɔ jini. Cε y'a miiri kosɔbe lo. A bilar'a pafε, ka taga n'a ye kongo ra. O tagara se kongo ra, ka lɔgɔ kari k'a ton, a n'a cε y'o cε ka na so.

O nanin lɔgɔkun kelen temenin kɔ, ceman k'ale ti taga kongo ra, muso k'ale be tag'a ka lɔgɔ tɔ cε ka na. A ye sira mine ka taga se ceman ka foro la, k'a ka faniw bɔ k'o biri, ka pan k'o sago sijε saba. A y'a yere yelema ka ke sula ye ka ku falen. A yelemania min ke, a ye dɔnkili la ka sula tɔw bee weele.

A y'a sulajɔgɔnw weele ko:

N fa tɔgɔma.....!

N fa tɔgɔma.

Sulace walice den fa tɔgɔma.

Nayisata den n fa tɔgɔma,

Weyi siyakun,

Weyi siyakun,

Weyi siyakun.....!

Sulaw be nana, o ye cε ka foro tijε, o kɔ muso y'a yere yelema adamaden ye ka taga so. Tile damani o kɔ, a cε k'ale fari man d'a ra, k'a tina taga kongo ra. Muso nin y'e laben ko ale be tag'a ka lɔgɔ tɔ bɔ. A tagara se foro la k'a yere yelema sula ye, k'a ka sulajɔgɔnw weele, o nana cε nin ka foro bee tijε, o kɔ ale y'a yere yelema adamaden ye tugu ka temε ka taga so.

O y'a sɔrɔ cε nin terice donsocε be sigi yiri kan lon o lon n'a be muso nin kεcogo file.

Lon dɔ ra, a tagar'a fɔ a terice forotigi ye ko: "N teri, ne b'a fɔ e ye ko e ka muso nin ye sula de ye." Cε ko galɔn, ko ale muso ti se ka ke sula ye. Donsocε ko: "Ni galɔn lo, e b'a fɔ e muso ye ko ne bina na dongsogɔnni fɔ a ye."

Cε nin tagar'a lakali a muso ye, muso k'o diyara'ale ye. Muso wilila k'a ka jɔ ta k'o la wugu kan n'a b'o sinna: "Dawiyεku, dawiyεku, dawiyεku dawiyεla" Donsocε nana sigi na ka dongsogɔnni ye k'a fɔ ko: "Tennɔrenu, rεnu, rεnu, tennɔrenu, tɔndɔ ren dɔdi tenuren, ntentenren.....!"

Muso nin girinna ka na lɔ a kun na ko a kana nin dɔnkili fɔ k'o y'ale ka tana le ye. donsocε nana dεsε k'a daa don muso nin ka dɔnkili la ko.

N fa tɔgɔma.....!

N fa tɔgɔma,

Sulace walice de n fa tɔgɔma,

Ayisata den, n fa tɔgɔma,

Weyi siyakun,

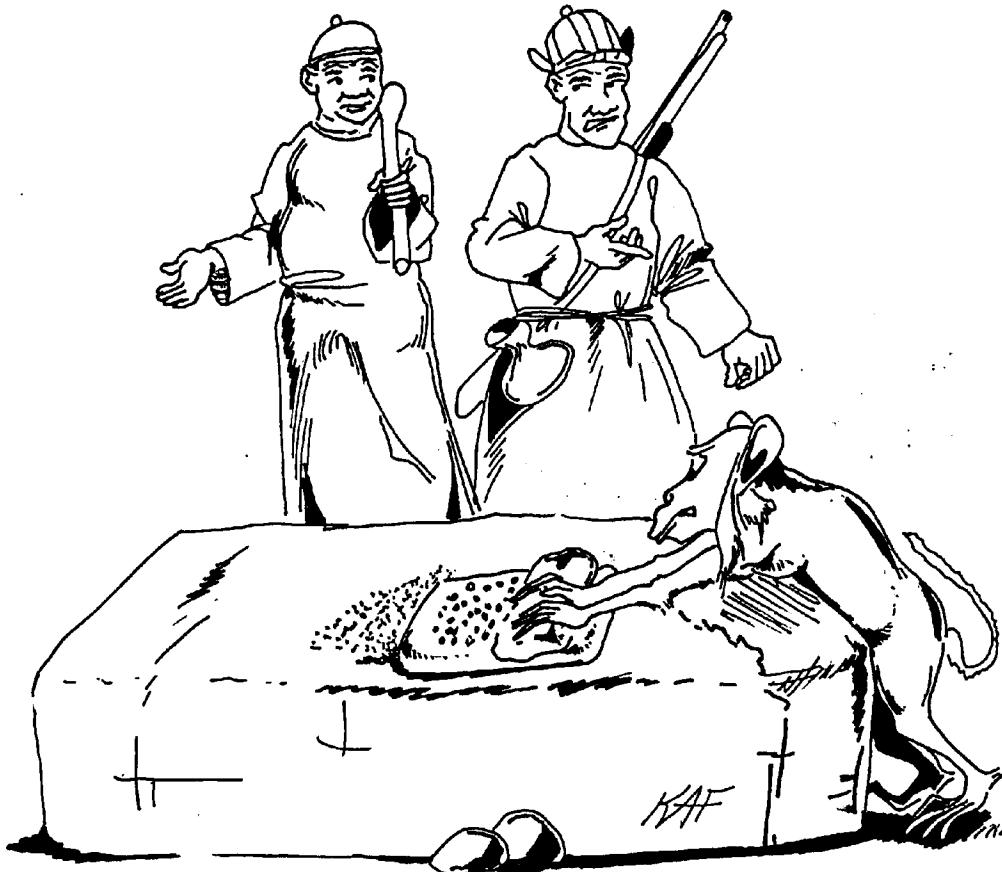
Weyi siyakun,

Weyi siyakun.....!

Muso nin den kunnamusɔrɔ bɔr'a kun na ka ben. Muso sinna ka yelema ka ke sula ye ka ku bɔ. A cε ye bijε fila bɔ k'a la kalaniw kan ka muso bon, a y'a ni wugu nin bee ta ka tag'o bee nɔrɔ kogo ra. Kabini o tuma na, ni fɔlɔfɔlɔ musow k'o bi wugu

Toro Kor

dilan, o bi tag'a noro kogo la. O fana le ye sulaw logobo n'o te folofolo o tun bi to k'o yere yelema ka ke mego ye ka na furu adamadenw ma k'o tocro.

N y'o soro yoro min, n y'o bila yen.

Jeli baba ani Lasina Darame
ka bɔ Arajo Wagadugu

Sinamusoman fila

Nsirin, nsirin.

N y'a bila sinamusoman fila le la. Sinamusoman fila le tun jənnin be cε kelen fe. Cε kelen nin, muso kelen be yen, o le y'a ka baaramuso ye. Min ye kɔlimuso ye a la y'o le sɔn den fila ra.

Kelen be tagara, o ye bogotiginin ye. Kelen na tagama fɔlɔ o be kɔ ra. Baaramuso ye kɔlimuso nege k'o be taga fani ko kɔlɔnda ra. Ja kɔlɔn nin kɔnɔ, jinaw le signin b'a ra. O ye fani ko ban. Kɔlimuso wilila k'a bi ji bi, baaramuso ye kɔlimuso jɔti ka ben kɔlɔn nin kɔnɔ. Jinaw y'o bolo bɛn ka muso nin kɔnɔ a ma ben ja ti se ka bo.

Baaramuso tagara se lu kɔnɔ, a cε y'a jininga, a ko: "Yala aw le tagara dɔgɔn fe, i tɔjɔgɔnmuso do?" A k'ale nana k'a to kɔlɔnda ra ale m'a lɔn. O ye muso nin jini, ka yɔrɔ bɛe yaala o m'a ye, ka sɔrɔ a be kɔlɔn kɔnɔ. A densunguruman y'a dɔgɔnin ta a kɔ ra ka taga lɔ kɔlɔnda ra, a be jiningali ke. A ko:

N ba, a den be kasira,

N ba, o den be kasira.

Ko n ba, a n dɔgɔ be kasira,

N ba ,o ne dɔgɔ be kasira.

Ba ye i to kɔlɔn kɔlɔn ka den jaabi:

Ko n den taga n'i dɔgɔ ye so,

Ne den o o taga n'i dɔgɔ ye so.

Sinajugu ye n jɔti k'an be,

Ka n karikari kɔlɔn kɔnɔ.

N den taga n'i dɔgɔ ye so,

Ne den o taga n'i dɔgɔ ye so,

Sinajugu ye kan kari kɔlɔn kɔnɔ,

Jina kɔlɔn.

Ne den o taga n'i dɔgɔ ye so.

Den kasira ka tag'a n'a dɔgɔ ye so. Lon o lon, sunguru nin b'o le kε n'a b'a ba yɔrɔfile, bamusoman do b'a jaabi. Ni cε nin tagara batutakaramɔgɔw fe, olu ye min fɔ a ye, a y'o men.

A tagara bɛrelalaw fe, o ye min fɔ a ye, a y'o men.

A tagara kolonfililaw fe, kolonfililaw ye min fɔ, a y'o men.

A tagara gwere turabutigiw fe, turabutigiw ye min fɔ a y'o men.

A tagara jatigiw fe, jotigiw ye min fo fana a y'o men.

A tagara karamogow fe min be kandajumanw fo. Olu ko a ma: "I muso be kɔlɔn kɔnɔ, dijenafen bɛe kɛmɛ kɛmɛ bɔ ka taga kɔlɔn nin sɔn n'a ye, i muso be d'i ma n'o te jinaw t'a fe k'a di. Saga kɛmɛ, ba kɛmɛ, misi kɛmɛ, wulu kɛmɛ, sisɛ kɛmɛ..... dijɛ fɛn o fɛn ye daaba ye, a bɛe kɛmɛ kɛmɛ."

A k'o le jini ka taga sigi kɔlɔnda ra o y'a ke ka kɔlɔn nin sɔn. Kɔlɔn nin sɔnna yɔrɔ min na, jinaw ye muso labɔ. A ye muso mina k'a bila duguma.

Muso y'a darakan bɛe fo. A ye baaramuso mina k'a bon ka jigi kɔlɔn kɔnɔ sanni a ka se kɔlɔn jukɔrɔ, a tigera ka bɔ jɔgɔn na. O le kera jirasa ye. Muso teteju le kera jirasa ye, n'a ka mɔgɔ cin i be toli.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Karimu Sangare
ka bɔ Arajo Wagadugu

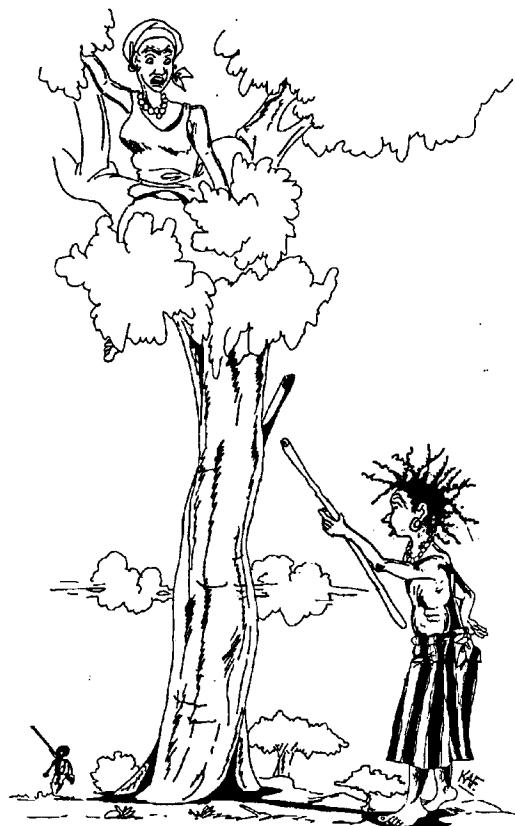
Subagamuso

N y'a bila subagamuso dɔ de la.

Musokɔrɔnin dɔ tun be yen, subaga tun do: n'a dence ye muso o muso furu, a b'o faga. N'a dence mana muso o muso furu, a bi taga n'o ye kongo ra k'o faga. Denceman nana dɔ furu k'a fɔ ko n'a bamuso tagara n'a ye kongo ra k'a fɔ k'a ka yele yiri kan, k'a ka yele k'a kana jigi dε, ko ale bena na o kɔfε. Berekenin dɔ tun be musokɔrɔba nin fε, k'a biramuso to yiri kan n'a y'a ta ka curun duguma a bi bɔ ka ben ka sa, ale b'a diyananyɔrɔn tige k'a taga n'a ye, ka tag'a fɔ ko a dence muso sara kongo ra. Jaa! ale lo ya faga.

Muso kelen nin, a tagara n'a ye kongo ra min kε, denceman fana y'a nɔn furututu, k'a t'i dogo foro donda la ka to k'o file, musokɔrɔba ye yiribolo jalen dɔ ye yiri kan, k'a fɔ a biramuso ye k'a ka yele k'a kari ka d'ale na. A yelerā min kε musokɔrɔba ye a ka bere ta k'a sin dence muso ma k'a ka jigi. A ko: "He! lɔgɔ ma tige fɔlɔ i dun ko n ka jigi cogo jumen?" A ce tɔgɔ ye Gamori. A tora yiri la ko to k'a ce weele. A ko:

*Gamori wee! ja,
A Gamori ba ye mɔgɔ dun,
Ja Gamori fa ye mɔgɔ dun,*

Musokɔrɔba fana ko:

*I ka Gamori kiri ne n'i dun,
I ma Gamori kiri, ne n'i dun.
To n ka na ka berenin ta ka yaala,
N ka mɔgɔdunberenin ta ka yaala,
Tunbere tunte, tunbere tun te.....!
Foo a bi dɔnke ka yiri lamini.*

Dencenan panna ka don foro la k'a fɔ ko: "Ee! Na na haan ja! Ele lo tun bi to ka

n ka musow faga kongo ra. Ayiwa! bi, i bi ne faga ka sɔrɔ ka n muso faga. N'o tɛ an bi jɔgɔn na."

Denceman y'a ka mɔgɔfagaberénin ta k'a walon a kun na, k'a faga ani k'a fɔ ko: "Awa, i su ti don dɛ! n bi taga k'i su to kongo ra." A y'a muso lajigi ka bɔ yiri kan ka taga n'a ye so k'a ba su to kongo ra yen. O lo ye biramusow lagoya n'o tɛ fɔlɔ ni mɔgɔ tun ye muso furu, biramuso dɔw tun b'o dence muso faga.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min n y'o bila yen.

Mam u Bamb a
ka bɔ Bobo-Julaso

Dunanmuso ani jo

Nne ye bi nananin bila musokelendɔ de la. Muso o, a u kana musoya ke mɔnɛ ye. Muso le be ɔ̄jana u woro muso do be fama wolo. Ma ti ke cε ye ni muso t'i fe.

Nin kera masace dɔ lo ye a ye domuso cεjuman sɔrc. Ala ye a demusominne a cε kajni i ko jinawoloso.

a duso min be demuso ra, o ye cε dusu ye. A y'a fa dusu ta.

Dugu kelen tun beyi, jo lo b'o dugu kɔnɔ. Ni dunance dona o dugu nin kɔnɔ,
basifoyi t'a sɔrɔ. Tile damin ka d'i ye be o kε, i be bɔ fεn te bɔ a ra.

a dunanmuso, o te don dugu kɔɔ. U duguden te muso furu dugu kɔ kan u yere dama lo be njɔgɔn furu. U te dunanmuso fe sabu dunanmuso te se ka don o dugunin kɔɔ. Ni dunanmuso donna lon o lon, jonin bi kasi ko: "Hun hun hun don ben! hun hun hun don ben!"

U b'o muso tɔgɔ yɔrɔjini fo ka n'a faga jo nin kan Sunguru nin ko: "Dunannanso te don dugumin na, ale be don a dugu kɔɔ. Ni Ala tɔgɔ ye, n'o ye kuranan ye. Ma tɔgɔ t'a ra. Ma fa tɔgɔ tagara, ma ba tɔgɔ tagara. Ala wahidu. Ala min ye masa ye, ni masa dɔwɛre t'a kɔ. Ala min ye setigi ye, ni ma wɛreka se t'a ta bɔ. Ala min ye dunupe dan, ka san kolo dan, ka fən be lajenlen dan. Wa o aramanimasa min ye kuranan jigi n'a ka kumakanw b'a kɔɔ. Ni bi don n'o kumakan ye, n be ta jo nin kɛlɛ, n bi bɔ."

A fa ko a ka dugawo be a ye. A ba fa k'a ka dugawu be a ye.

Muso y'a laben. A ye so file min ka d'a ye. A ye cekurusi ta. K'a o don ka ceduloki don. K'a kunli. K'a yelabe celabé na. Cogo sira i ti se k'a lon ni ye muso ye. Ka ceyaminenu k'i ma. A bora a ye sira mine. A ka so y'a fɔ njene. A ko e kɔni bi tagara kɛlɛ yɔrɔla. E ye ne ni bandi k'i be taga ni ne de ye. Fo an ka an gundu fɔ njɔgɔn ye yan denin ko: "O te basi ye."

So k'a ma: "N'an tagara, n'o ye fən o fən d'i ma k'i k'a dun, ni n kuma na, hali i kana i tige don o dumuni na ni ma i gɛre n na, ni min be yi n ka o nɛfɔ i ye n'i ma ne jan fa fiye u, an be don dugu nin na an be bɔ fən t'i sɔrɔ." A ko: "O ti basi ye."

U tagamana fɔ ka na don dugunin na. U donna min kɛ. Jo wila ka to ka kasi: "Hun hun hun don be! Hun hun hun don be!" Jotigi ko: "Ha, dunan donna dugu kɔɔ, nja muso lo."

U ye mɔgɔw wili ka dugu kuturu bǣ mɔ. Fo ka na se dunance nin be yɔrɔmin na.

a ni mɔgɔ wɛrɛ teyi a ka so kɔ. O y'a bisimila a jigira ka bɔ a ka so kan a ye jimin. U bɔra yen ka dugu bɛ lamini. U ma dunan wɛrɛ kibaru mɛ. Dunan wɛrɛ ma don dugura n'a le dunance kelen nin tɛ. K'a sɔrɔ, o lon olu fana lanin bɛ kosebɛ u ka jo ra. Ko jo te fanijetige ɲa cɛna don, jo te fanijɛ tigerɛ. Jla Ala ye komin dan ani adamadennu ye min dilan kelen tɛ dɛ.

U ko jotigi ma: "An kɔni munumununa ka ko bɛ kɛ, ɲa an ye dunance kelen lo ye. A ma dɔ wɛrɛ ye a le kelen kɔ i n'a sɔrɔ a be nana le. A kɔni ma don dugu kɔnɔ fɔlɔ." Cɛkɔrɔba ko u ka segi ka ta sɛgesɛgeli kɛ kose bɛ. U ye sijɛ saba kɛ, u ma dunan muso ye.

U ko: "N'a kɛra ten o, an n'a file ni nin min nanin ye ni o ye cɛ ye walima muso. U ko an dun na o kɛ cogo di? Dɔ k'o man gɛle." K'u ka mugu farakɛ n'u ye mugufara kɛ u bi kɛ fila ye.

A fɔlɔ, o be kɛ ni ɲɔ folobali ye. Hali a fara ti bɔ a ra. Ka ja fara fara dɔrɔn ka ji la'a kan. A filanan, o nɔn be folo, k'a ko ka gɛ, ka tila ka tulu k'a ra foo k'a magaya. Ka siramugu dɔni kɛra ka ja gɛ, k'a labɛn, o ye muso ta ye. Ko ni u tagara n'o ye, n'a ye min dilanan ka ɲɛ, n'a y'o ta, u b'a lɔn ko musolo. ɲa n'a ye mugufara cɛjugunin dun u b'a lɔn ko cɛ lo.

U y'o be labɛn ka ban tu mamin na, u nana n'a bɛ y'a jatigilara. Ka n'a bɛ bila. Kabini o be nana bila tumamin na, so ko: "Hun hun hun!"

Deni ko: "Ha, ko jatigice ka ale kɔnɔ a be taga dumuni di a ka so ma fɔlɔ. "A sera so k'a ma k'u nana i kɔrɔ bɔ le. N'i sera, mugufara cɛjugunin, min be filen faranin na ta galaman nɔgɔ ni l'a kan i b'o le ta. Min ɲɛ ka di, k'a gɛ, hali i kana a file jango k'a fɔ i b'a don i da. Denin k'o te basi ye.

A nana min kɛ, a sina ɲɔfara ɲenɔgɔnin ma, a be filen faranin na, wa galaman yɛrɛ ku karinin lo. A y'o lo min foo k'i fa. A ma maga dɔ nin na. A bɔra o la, u nana don a kɔ fe. U kun hakili ti min na, a y'o le min foo k'a tɔ to ficiñin. Dɔnin min ka pi, u ko min be muso ta ye, a m'a s'o ma.

U bɔra yen, u tagara fɔ jotigi ye ko ha, cɛnin, cɛ lo. "An tagara ni mugu fara ye, jatigice yɛrɛ wilila ka don so kɔnɔ, maa si ma fɛn fɔ a ye, maa si ma kuma a fɛ. A ye mugufara nin de jini ɲa min dilanna ka ɲɛ, a bolo ma s'o ma."

Jotigi ko, kuma nin te cɛn ye n'o tɛ mun b'a to jo dun be kasira ko: "Hun hun hun don be." U b'o bera, jo be kan ka kasi: "Hun hun hun don be; hun hun hun don be."

U ko n'an ma fere wɛrɛ jini. U wilila o ra sa ka to fila tobi.

U ye ɲɔ bɔ ka folo, k'a ko ka gɛ, k'a kɛ toye, sɛgento dumannin. U ye sisɛ faga. K'o k'a nan ye. Ka sisɛ sogo nin tobi foo ka tulu lɔ nan kuna.

To filanan, o kɛra nin ɲɔfolobali ye: jisumato, w'a ɲɛ man di. Ka tila ka nan kɛ nanmugufin ye.

U ko: "An be taga nunu d'a ma, ni cɛ lo, a bana ɲɔwulen to nin lo dumu ani nanmugufin.

Toro Kɔrɔ

a n'a ye dɔnin dun an b'a lɔn ko muso lo. U nana ni to fila ye ka n'u sigi. Jatigice y'a weele ko u nana nin dumunin ye, i te wili ka don. A ko bisimi la. So ko: "Hun hun hun."

A ko: "N be taga dumunin dɔ ke n ka so fe." So ko: "U nana i kɔrɔbɔ le dɛ n'i donna, to min jɔkunkun b'a la foo yɔrɔ dɔw finfin nin lo ko jɔwulen to, n'a namugufin nin, i b'o dumu. I bi fa, i b'i bɔ."

a səgento nin min ka di, a n'a nangi, kan'i bolo la o ma n'o te dɔrɔn i ka musaya nin be lon. Cε nana don, a ye jɔwulen to nin dun foo ka fa.

A bɔra, u tagara cira fɔ jotigi ye. Jatigi ko ale ka jo dun te kalon tige. Ulu don kɔnɔn na taga bɛ be jini kalan u ye dugusingun bɛ ke jɔgɔn kan. K'a bera ce juman nin min lɔ sera w'a fa nin lo. K'o bɔ ko dunance kɔrɔ bɔ ni o ye. Dugu mɔgo u bɛ la jelén bena o ma. U ko bi sunin na, e ka don kamalen fɛ ka taga baro ke n'a ye. ja n'a ye fən o fən lajini e ma, i kana ban. Jango dugu ka gɛ. Min b'a la an bena o lɔn. Dɔ k'o kuma kɔni na ban sabu nin ce lo, min bena b'a ra a bɛ b'ɔ lɔn sabu a be s'a ma.

a ni cε te ni muso lo, u be sigi jøgɔ kan ten ka wili ka bɔ. An b'a lon ko muso lo u k'o ti basi ye.

Su kora min kε, sunguru nana kana cε ka koji bɔ ka taga bila jøgen na. Yanin a ka bɔ ko yɔrɔ la, sunguru ye layɔrɔ laben fo ka jε, ka sigi dunance nin don na tumamin na so dilan kojuman kɔnɔ, sunguru k'a ma ko n nan'i baro. Kamelen k'o ti basi ye. U dun ye sunguru kalan feerew la minu b'a to cε hakili be jigi musoko kɔ. I y'a lɔ o yɔrɔ be cεu ra. O yɔrɔ be fɔra sunguru ye. U signin be to baro la, dɔni sunguru bi t'a bolo la layɔrɔ dɔw la.

a n'a ka be se səbe yɔrɔ man kamelen b'a bolo gosi ka bɔ yen. Dugu be tilan na ka taga foo sunguru b'a fe ka sɔmi. So ko: "Hun hun hun."

Kamelen wilila. Sunguru ko: "I be bɔra le wa?" A ko: "N be dununi di n ka so ma n be sigi ka na. So ko kamelen ma ko: "Sunguru nan'i kɔrɔbɔ le. O lo sa, i be situlunin dɔnin bɔ, i be n'a la i bara kɔrɔ yɔrɔla k'a la ne bara kɔrɔ yɔrɔ la i b'i bo la i barakɔrɔyɔrɔcɔ la ka sigi kan'a la ne barakɔrɔyɔrɔcɔ la. A be na ke min ye i yere n'o lɔn." Kamelen y'o ke min ke, so ka cɔya yele man'a le fe, a le fanaka musoya yelemana so fe. Ce tayerɛ be di jango n'a fɔra ko sota yelemana mɔgɔmin fe. O kɔni ye subahana ko ye de.

Kamelen nana o ra kan'i la. Sunguru y'i gɛre a la dɔrɔ bele bele nana wili, fɛn fila nana jɔgɔn sɔrɔ tumanin na, sunguru kulekan bɔra.

Sungurun kulekan bɔra, a gerefemɔgɔw be ko ha, jo kɔni ye faniya tige bi. A ko muso lo, muso lo, an b'a fɔra muso te wa a ye u be den faga nin ye. A ye den bɔ baarala dugu gera min ke, u nana den dɛmɛ dɛmɛ ka taga n'a ye. A yɔrɔ be cɛnin joli la.

O n'a ta be jo ko: "Hun hun hun don be hun hun hun don be." O kera minna dugumɔgɔw be jini ka bila jɔgɔn na. Dɔw ko jo be faniye tige. Minu lanin be jora olu ko jo te faniye tige.

O kera min ke. U ko ka dana la. Ko sini ye soboli ye.

Koni dunan ce sera ka sobolinin ke fo ka t'a laban a ma ben ka tila k'an ka dɔrɔmin, a ma talon talon, an b'a lɔn ko ce lo. U ko: "O ti basi ye." U ye dɔlɔ dilan, dɔlɔ sugu saba. A fɔlɔ busijneni, a filanan kokorokumba, a sabanan dɔrɔ wulen a ye foronto dɔnin ke kokorokumbanin na. Ka n'a saba be sigi. Ka bɔni jo yere sa kan'a lɔ kene kan. Jeliw be min fɔ. U be mɔgɔ bɔ kelen kelen n'u be so boli. Mɔgɔw be soboli ke, u be kan k'a ke.

U ye mɔgɔ bila ka t'a fɔ ce ye k'o ka bɔ ko soboli sera. A k'u ka ta k'a le bina. U segira ka na. So y'a fɔ ko: "Hun hun hun."

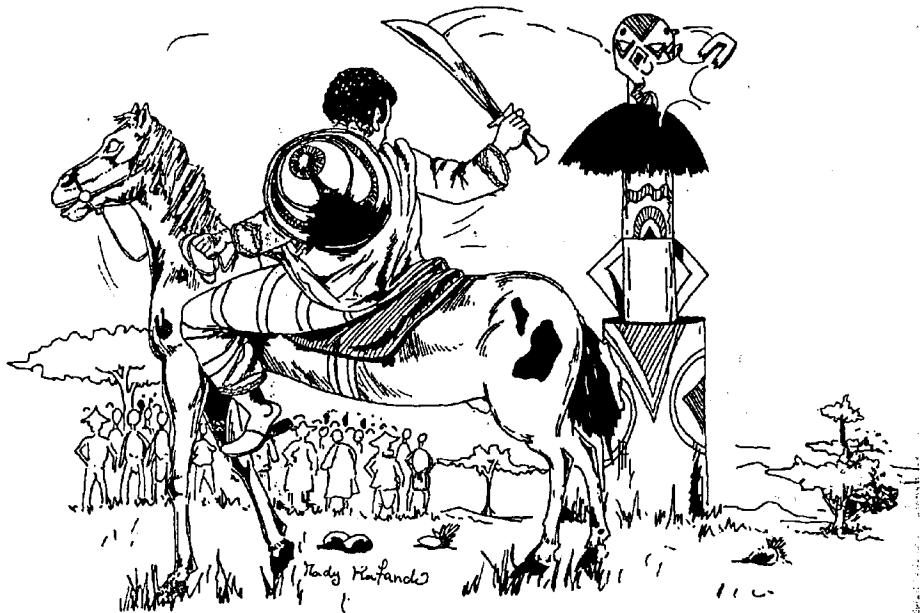
A gɛre l'a ka sora tumamin na so k'a ma: "I laben, an tagato lo. I b'i ka minan be laben. I b'i ka nuru ta, k'i laben n'an sera i be u ka cedɔlɔnin filen jne saba min. E y'a me wa?" Cɛnin ko: "Cnhɔn."

So ko: "I b'a to bɛɛ ka boli. N'a sera e ma, i bi boli ka ta. A filanan i bena i be kɔ sigi i be na. A filanan i b'e ka muru kɔrɔ tan ka ci jo kun na an be ta. I b'i kɔ yere ma. Here be si, a be tilen, an be don fo so." Cɛnin ko: "O ti basi ye."

Mɔgɔw ye soboli ke, ka soboli ke, dɔu siginin be n'u ba kan ka ce kɔrɔ fɔ. Sɔnин a nana se n'a ka so ye kana lɔ. Ka jigi ka ta foli ke.

O ko: "Ha ko sisan ko min be ye, ko dɔlɔmin la be yi." A ko: "Nin ye juman ye?" U b'o fɔ a ye, a manan min yira, u b'o tɔgɔ f'a ye. U tor'o la ka ta se ko: "Nin ye juman ye?" U ko: "Nin ye cefari dɔlɔ ye." A ko: "Ahan! a y'o dɔ dun man, n b'o min." U ye fiye fa ka d'a ma. A y'o min a tilala k'u ka dɔ fa ka di tuguni. A y'o fanamin fo kana jne saba. A ko: "Ha nin ye dɔrɔ ye." A nana sigi.

Sɔni soboli da sera ale ma. U ye soboli damine, u mɔgɔ saba jɔgɔnfɛ dunan fila were tunbi ye. A n'a le. A y'o be dan ka t'a lɔ. Ka tila ka kɔ sigi. A filanan a nana wili ka lɔ a ka so kan. K'a ka gawa li ka jo file a kuncera k'a buga pan! O kari la fila ye ka ben. U ye kule ci. A y'a ka so jneyelema ma ka kene mine.

Dugu sotigi bee y'u kunla a nɔfɛ, k'a gɛn, k'a gɛn fo ka t'u bɛ segɛn, k'u dɛsɛ a korɔ pew. U m'a sɔrɔ u desera u segira.

U sera dugu kɔnɔ nin ke dɔw wilila u kama. Ko: "An m'a f'a ye ko nin ye ce ye, nin ye ce ye, a k'o te. Fen kɔrɔbɔli kojugu ma jin, w'a ye nin ye aw bolo sa."

K'a sɔrɔ muso lo. Ala te korɔ bɔ, silameya te korɔbɔ.

Denin n'a ka so boli la foo ka taa se kungo ce ma. So ko an bena lɔ yan te. Sabu ne sɔn tigera n kɔnɔ, n bena sa, n bena la yan. I be lɔgɔ mɛsɛw jini kan'a ton n kan n'o mɛnɛ na tuma min na. I b'i bolo fila tugu i jne na kana i fili ka don n kan tasuma na. Nin min bina ke i n'a ye.

a n'an sera so, i kan'a fɔ mɔgɔ ye ko ne tun sera ka tila ka na kunu, ka na n'i ye dɛ. I y'a mɛ wa?" A ko: "Hɔhɔn."

So bena. A ye minenw bɛɛ cɛ ka kɛ so kan. Ka taga lɔgɔ misen jini ka na k'a kan. A ye tɛnɛ ta ka ta mɛnenin bera tasuma nana mɛnɛ min kɛ, a y'a jɛ tugu k'a yɛrɛ fili ka don tasuma na. A k'a b'a jɛyɛlɛ k'a ye a n'a ka so nana lɔ u ka da ra. A jigi ka b'a kan. Sunguru ka so nana den min sɔrɔ o lo kera sosi ye an b'a fɔ nin ma cajo.

Karimu Sangara ani Awa Sanɔgɔ
ka bɔ Arajo Wagadugu

Denninjanagelen ni Kɔɔwara

Nsirin, nsirin. N y'a sɔɔ denfitini dɔ la. Den nin, a jana ka gelen foo ka t'a dan ma tɛmɛ. O den ni ta janagelya kosɔn, a bamuso ti foyi bɔ a boloma; a face ti foyi bɔ a boloma. N'a yi fən o fən ke, a ka di bamuso ye, a ka di face ye.

Dennin tor'o la, lɔn dɔ, a bɔra ka yaala, ka ta kɔɔni dɔ ye sira kan. A yi kɔɔni nin ta. Jaa! kɔɔni nin ye jinakɔɔ le ye. A nana kɔɔni ni bila sokɔɔ ka don ka la. Yan ni dɔɔni kɔɔni kasila. Kɔɔnin y'i kan to ko "tiyo".

Dencenni, janagelen bɔra ka lɔ da ra, k'i kan to. A ko:

*N ba we,
E ma kɔɔni kan mwən wa ?
N fa we,
E ma kɔɔni kan mwən wa?
Kɔɔ ko tiyo,
Fatuma nana tiyo,
Jinakɔɔ ko tiyo,
Fatuma nana ye la.*

A face ko ni kɔŋɔ le bi kɔɔra, jɔ d'a ma. Den tagara jɔ bɔ foo ka bolo fa kana di kɔɔ ma. Kɔɔnin y'o kunu dakuru jɛ kelen. Ka tila ko "tiyo."

Den y'i kan to. A ko:

*N ba we,
E ma kɔɔni kan mwən wa ?
N fa we,
E ma kɔɔni kan mwən wa?
Kɔɔ ko tiyo,
Fatuma nana tiyo,
Jinakɔɔ ko tiyo,
Fatuma nana ye la.*

A bamuso ko jɔ di kɔɔ ninin ma walasa an ka se ka sunɔgɔ. Den tagara jɔ gongon kelen bɔ kana di kɔɔ ma.

Kɔɔ y'o bɛe kunu kotila ko: "Tiyo."

Den y'i kan to tugu ko:

*N ba we,
E ma kɔɔni kan mwən wa ?
N fa we,
E ma kɔɔni kan mwən wa?
Kɔɔ ko tiyo,
Fatuma nana tiyo,
Jinakɔɔ ko tiyo,
Fatuma nana ye la.*

A face ko, jɔ bondo kele d'a ma. Den y'o di, kɔɔni y'o bɛe kunu katila ko "tiyo."

U ye bondo wɛrɛ d'a ma, a y'o kunu a ma fa. U laban ye bondo tɔ bɛ d'a ma. A kelen y'a bɛe kunu. Ka tila ko "tiyo" jɔ ma sɔɔ u bolo tuguni. Kɔɔ bi kan ka kule. U ma kuma.

Kɔnɔ jigira kana denjana gɛlɛ nin kunu, k'a bamuso kunu, k'a face kunu, k'u somɔgɔ bɛe la jenlen kunu. Ka sɔrɔ ka wili ka taga kɔra ka taga ji min ka la nin bɛe kan.

A fara tumanin na, kɔnɔ sigira kana lu kɔnɔ, ka mɔgɔnunu be fɔnɔ k'u bila. Foo den tetejugu nin kelen. A bamuso kasira kɔnɔ m'a fɔnɔ. A face kasira, kɔnɔ m'a fɔnɔ. Mun kosɔn, sabu a somɔgɔw te foyi bɔ a bolo. N'a nana ni fən o fən ye a ka di a ba ye, a ka di a fa ye.

O la sa ni den wili a fitini man, i b'a ladi n'a bi ko dɔ kera. U b'a ladi ka bɔ kojuga ra, n'o tɛ, lon dɔ a bi taga kojugunin jini kana n'a ye a fe lu kɔnɔ.

Ayiwa nin ye demisen la ladilikan ye k'a lase aw ma bi wula nin na.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Bala Musa Tarawere
ka bɔ Bobo-Julaso

Sisew ani Wuluw

Nsirin nsirin. N y'a bila sisew ani wuluw kan.

Sisew ni wuluw le tagara Alawutala jininga, ko mun le ye olu lɔgɔbɔ dijɛ na?

Ala ko: "Aw b'a fɛ n k'a lɔgɔbɔkun fɔ aw ye wa?"

O ko: "An b'o le fɛ."

Ala ko: "Baasi tɛ. Aw ye taga, ni tɛnɛlon sera, aw ka segin ka na." Sisew ni wuluw tagara la o layɔrɔ la.

Tɛnɛlon nana se min kɛ, o wilila ka taga Alawutala fɛ. Alawutala ko sisew ma: "Alu ka taga so fɔlɔ, n be wuluw ka lɔgɔbɔ kun fɔ o ye ban o kɔ, aw ka na."

Ala ye misigolo fila ta k'a di wuluw ma, k'o ka la o kan, ko ni dugu gwɛra, a bin'a ka lɔgɔbɔkun ye adamadenw fɛ. Yanni dugu ka gwɛ, wulu minu ye misigolo fila ninu jimi k'a bɛe ban.

Dugu gwɛra, o tagara Ala fɛ ko: "Olu lara, dugu gwɛra olu nana walasa a ka o lɔgɔbɔkun fɔ olu ye."

Ala ko: "Aw ye taga aw ka ladilanw ta ka na n'o ye." Wulu nunu ko: "A! An lara golo nunu kan, ja an y'o bɛe jini kunu sufɛ de."

Ala ko: "Foyi t'a lɔgɔbɔ adamadenw na dijɛ na nin kɔ." Ala ko: "Aw lɔgɔbɔkun ye nin de ye ." Wulu nunu tagara.

O tanin kɔ sisew fana nana. Ala ye mɛlɛkɛjumanw bila o ye dilanw lalaga ka kosojumaw la. O kan k'o di sisɛ nunu ma. Yanni dugu ka gwɛ, sisew ye bo kɛ ka dilanw yɔrɔ bɛe naraka n'o ka bo ye. Dilanw bɛe tijɛna ni sisɛbo ye.

Dugu gwɛra, o tagara Alawutala fɛ ko: "An nana sango e k'an lɔgɔbɔkun fɔ an ye." Ala ko: "Aw t'a lɔgɔbɔkun lɔn wa ? O ye dilan laben aw ye aw lar'o kan k'o bɛe naraka n'aw ka bo ye. O le y'aw lɔgɔbɔ k'aw kɛ sogo ye adamadenw fɛ."

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Karimu Sangare ani Karimu Zeribo
ka bɔ Arajo Wagadugu

Sinamusojugu n'a denw ani Suruku

Nsirin, nsirin. N y'a bila muso dɔ̄ kan.

Muso dɔ̄ lo tun be yen. Muso nin tun be ni den ye, a sinamuso fana den tun be yen. O den fila, olu le b'a bolo n'a b'o labalora. O kɔ̄ Ala nan'a sɔ̄n den wərew la ka fara fila nunu kan.

Den kelen kelen bɛ̄ bi n'a ka tɔ̄gɔ̄ ye. A den kelen tɔ̄gɔ̄ ko Yɔriyɔri, kelen tɔ̄gɔ̄ ko Yɔriyɔribɔndi, kelen were tɔ̄gɔ̄ ko Bonbabuwandi kelen tɔ̄gɔ̄ Bonbasetebuwandi kelen were tɔ̄gɔ̄ ko Seterisafabuwandi, kelen tɔ̄gɔ̄ le ko Satimusodensabuwandi a laban ye Jɛniden. Ayiwa o jɛniden nin, o le man d'a ye.

Kɔ̄ngɔ̄ nana bɔ̄ o ka jamana na. Mɔ̄gɔ̄w be taga si le tɔ̄mɔ̄ k'o dumu ani k'a d'o denw ma o k'a dumu ka sɔ̄rɔ̄ ka la.

Ayiwa o muso tɔ̄gɔ̄ bi taga si tɔ̄mɔ̄ ka n'a d'a denw ma. N'a nana ni si ye, a b'a denw bɛ̄ tɔ̄gɔ̄ weeble kelen kelen o bi na ka si mina k'a dumu. Den min t'a den ye n'o ye Jɛniden ye, a ti ale tɔ̄gɔ̄ weeble. Ni muso denw ye, si dumu ka fa ka ban tuma min na. Den min t'a yɛrɛla den ye a bi sɔ̄rɔ̄ k'ale weeble a bi bɔ̄ ka na sikolo nunu ta k'o fari sijesijɛ k'o dumu, ka ji min ka t'a la. Lon o lon muso nin b'o le kɛ̄.

Lon dɔ̄ suruku bɔ̄ra o ko kalama, a do b'a fe ka den nunu dumu, ka tɔ̄to den kelen nin ye, min lɔ̄gɔ̄ te muso nin na. Suruku tagara mɔ̄gɔ̄w fe k'o k'ale jinw dabo fɛ̄n min b'a to ale kan ka diya ka dɔ̄nkili la i n'a fɔ̄ muso nin, sango ni denmisen nunu bɔ̄ra, a b'o mina k'o jimi. O y'a sɔ̄rɔ̄ ni muso nin nana ni si ye a bi nin dɔ̄nkili la ko:

Yɔriyɔribɔndi.....! Yɔriyɔribɔndi.....!

Bɔ̄nbasetebuwandi....., seterisafabuwandi.....!

Satimusodensa buwandi.....! tɔ̄ ka to jɛniden...ye....!

Mɔ̄gɔ̄w ye suruku jinw dabo ka ban min kɛ̄, o ko n'a ye bugurigwɛ̄ ye a kan'a mugan, n'a ye sogokolo ye a kan'a jimi. Ko foo n'a tagara yɔ̄rɔ̄ nin na ka segin ka na a bi sɔ̄rɔ̄ ka buguri mugan ani k'a ka sogokolow jimi. Suruku bɔ̄ra ka taga bugurigwɛ̄ dɔ̄coni lanin sɔ̄rɔ̄ yɔ̄rɔ̄ dɔ̄ la, a ko nin fitinin nin ti se k'ale kan tijɛ̄; suruku temena k'o mugan a bɔ̄nin o yɔ̄rɔ̄, a k'a be turu jafe dɔ̄coni, a ye sogo kologweman dɔ̄ bilani n ye duguma. A ko nin den kelen nin ti se ka ale jin datijɛ̄, a y'o sogokolo ta k'o jimi. A temena ka t'i lɔ̄ denmisen nunu da, o y'a sɔ̄rɔ̄ o bamuso ma na ka bɔ̄ kongo la. Suruku ye dɔ̄nkili damine ko:

Yɔriyɔrɔ̄nɔ̄nbɔndin...! Yɔribɔndin!

Sentenrinsan fanbɔndin..... bɔ̄n bansenten bɔndin.....!

Sentenrin sanfanbɔndin.....!

Santin munsondensan bɔndin..... tɔ̄n kan ton jenninden.....!

Denmisen nunu ko nin te olu ba kan ye, ko nin bɔ̄nin be surukukan de ma, o ma sɔ̄n ka bɔ̄, suruku seginna ka taga a ka yɔ̄rɔ̄ la. Dɔ̄coni denmisen nunu bamuso bɔ̄ra kongo ra ka n'a kan diman fɔ̄ denmisen nunu bɔ̄ra k'o bamuso kunben k'o ka si dumu i n'a fɔ̄ o bi deli k'a kɛ̄ cogo min.

Denmisen nunu bamuso nanin ka ban, suruku tagar'a fɔ̄ numuce ye k'a k'ale kan diya tugu, bari ko folɔ̄ ta tijɛ̄na. Numuce y'a kan diya k'a fɔ̄ a ye ko n'a tagara nin sen fɛ̄ ka tag'a tijɛ̄, ale tina se k'a dilan tugu. Suruku tanin o la, a ma sɔ̄n ka foyi dumu tugu. A tagara sɔ̄rɔ̄ denmisen nunu bamuso tagara kongo ra. Suruku ye dɔ̄nkili la a ja ma ko:

Yɔriyɔribɔndi... Yɔribɔndabuwandi....!

Bonbasetebuwandi.....! seterisafabuwandi.....!

Satimusodensabɔndi.....tɔɔ.. ka..... to jeniden.....!

Denmisénw nunu bɔra, suruku y'o bɛ ke jɔgɔn kan ka taga n'o ye a ka surukudinga ra ka t'o bɛe jimi. Ka to jeniden kelenpe. Bamusoman nin seginna tuma min na, a ye dɔnkili la, a den si m'a lamine foo jeniden kelenpe. jeniden y'a lamine ko:

*Yɔri Yɔri tε yi koyi naa,
Bonbabɔndi tε yi ko n baa,
Bonbasebe tε yi ko n naa,
Seterisafa tε yi ko yi baa.....!
Satimusodensa tε yi ko,
Tɔɔ ka to jeniden ye.....!*

Muso ko hali n'a y'o ke a tina si nin dumu abada. A seginna ka denmisén nunu weele tugu. O cogo kelen nin na. Den wilila k'a jaabi tugu o kumakan kelen na.

A ko hali n'a k'o ke, a ti si nin dumu abada. A ka segin ka denmisén nunu weele ale kumakan kelen nin na. Den fana seginna k'a jaabi o jaabikan kelen nin na.

A ko hali ni den y'o ke a tina si nin dumu abada. A lbra ni si nin y'a kun na. Sanji nan'a bugɔ yen, si nin bɛe ka falen a kun na ka fulaburu bɔ a kun na. Fatɔya wilila o bamusoman na, a y'i kansi kongo kɔnɔ. Kamelen dɔ nana o jeniden ta, ka tag'a lamo k'a d'a den ma furu la k'o ke a muso ye. O den nin lo tora ten, lon dɔ a n'a ce tagara sigi kongo la ka to sene la; Ala ye baraka don sunguru nin na, ka den kelen d'a ma o min kera musokɔrɔba fatɔmuso mamaden ye. Sunguru nin n'a ce dagamuna. Baaraden sugu bɛe b'o fe (fanikolaw, tigensinnaw kɔɔribɔlaw, tobirikɛlaw an'o jɔgɔnna bɛe).

Lon dɔ la, sunguru nin denmuso y'a fɔ ko ale be taga jɔsusuyɔrɔ la. Bamusoman ko ele denfinintɔ, i bi taga mun ke jɔsusuyɔrɔ kongo la? Den kasira ko ale be taga.

A kasira min ke, o ye sira d'a m'a tagara ni jɔnw ye kongo. K'a to kongo la, dɔɔni a y'a mamamuso ye a bi bolila ka na, siyiri falennin b'a kun na, a bi boli tika! tika! tika! tika! Jɔnw k'o bi boli a ja. Musokɔrɔba ko: "Aw kana boli n ja", ko: "Ala lo y'ale ke ten. Aw ye sabari n bi dɔnkili dɔ la aw ye, a bi jɔ dɔɔni di n ma n b'a jimi." O ko: "Baasi tε, a la an bi jɔ d'i ma i b'a dumu."

A y'a ka dɔnkili la ko:

*Yɔriyɔribɔndi, Yɔribɔnba buwandi.....!
Bɔnbasetε buwandi.....!
Seterisafa buwandi.....!
Satimusodensa buwandi, tɔ ka to jeniden ye.....!*

O ye jɔ bɔ k'a d'a ma a y'a dumu ka taga. Den nin seginna so min ke, dugu gwɛra a y'a f'a bamuso ye ko a ka jɔ d'a ma, a b'a sin ani ka dɔn kili dɔ l'a ye. O ye jɔ d'a ma, a tora k'a sin ani ka musokɔrɔba nin ka dɔnkili la. A bamuso ko: "E ye nin dɔnkili degi min?" A ko ale y'a degi musokɔrɔba dɔ fe kongo ra jɔsinyɔrɔ. Ko musokɔrɔba nin nana jɔ dari o fe ani k'o dɔnkili la o ye. Bamusoman y'a fɔ jɔnw ye ko n'o tagara sini, ni musokɔrɔba nana k'o k'a mina ka nan'a ye ale fe.

Dugu gwera, jɔnw tagara kongo ra, dɔ̃ni muso kɔrɔba nana k'a bina dɔ̃nkili la sango o k'a sɔn jɔ na. Jɔnw ko: "Yann'e ka dɔ̃nkili la an ye, an bamuso ko n'i nana, an k'i mine ka na n'i ye i bina to dumu so a fe. O ra n'i ye yɔrɔ lɔn, i bina to ka taga bɔ yen ka dumuni ke."

A ko ne nɔgɔnin nin bi se ka taga don aw bamuso ka bon na wa? O k'o t'a ra, ko an bamuso yere lo y'a fɔ k'i ka na. A tugur'o kɔ ka taga. A kumbora soda ra tuma min na, a ye dɔ̃nkilila damine, bari a tun m'a lɔn k'a ka den nin lo.

A denmuso nafolotigi girinna ka t'e ton a kan ko: "Ne ba le y'ele ye, bar'e ye jeniden min kofɔ sisan, o le ye ne ye.

A ko e ye dɔ̃nkili la lon min na, e ye ne kɔrɔ ni dɔgɔw bɛɛ weeble ka bɔ ka tɔ to n kelen. O jeninden o de ye ne ye. A ko bi fana ye ne ka lon ye. A ye jɔn bila o ye fɛnw bɔ a kun na, k'a kun li ka fani d'a ma a y'o don, ka fatara d'a ma o y'o siri a kun na ka kamisɔrɔ don a kan na o ye sigiyɔrɔ d'a ma a y'e sigi, ka dijɛnafen sugu bɛɛ tobi k'a bila a kɔrɔ. A ye dumuni sugu bɛɛ kelen kelen nenenene, nenenene. A nana taga sisewoto kelen dɔ ta k'a b'o jimi. A den ka y'e lɔ. A ko: "N baa, e m'a ye sa, ne lɔgɔ tun t'e ra; e tun b'e denmisɛnw bɛɛ weeble o tɔgɔ ma ka dumuni d'o ma ka ne jeniden kelen pe dɔrɔn to. Ayiwa, bi o si tɛ yen ne dɔrɔn kɔ. Musokɔrɔba siginnin tora ni sisewoto y'a balo ani ka sin ka sa."

Toro Korɔ

N y'o corɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Karimu Sangare
ka bɔ Arajo Wagadugu

Mamuru

N y'a bila donsoce dɔ kan a tɔgo ko namuru
Donsoce tun be sogo faga kojugu. A be sogo faga cogo min na, a be sogo faga ten.

Kongosogow bɛnna kelen ma ce nin kama. Dagwɛ dɔ y'a yɛrɛ yɛlɛma sunguruninjuman ye ka taga ce nin fe. A nana donsoce fe ka na baro ke n'a ye. Donsoce y'a ye ko sunguruninjuman do, a ko diyara a ye. A y'a mine ka sigi o ye baro ke foo ka dugu tilan. Dugu tilanna tuma min na, a y'a yɛrɛ yɛlɛma dagwɛ ye ka donsoce nin jaden fila bee wɔgɔbi ka taga n'o y'a tɔŋɔgɔnw fe.

O bi to ka tulonke n'a padenw ye sufɛ. A bi tagama ni padenw ye ka janfa dɔɔni ani k'a fo ko:

*ja ye n bolo, ja ye bolo,
Donsoce Mamuru ja ye n bolo*

Dɔwɛre bi to fan dɔ fe k'a fo ko:

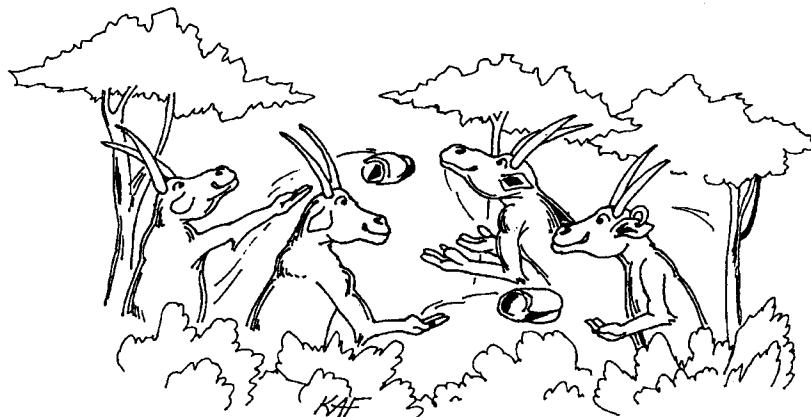
*Na n'a ye,
Na n ka Mamuru ja file,
Sogofaga muru ja file,
Dagwefaga Mamunu ja file,
Surukufaga Mamuru ja file.*

A bi nan'a ye ka n'a d'o tigi ma o fana b'a mina ka taga yɔrɔ samanin na k'a fo ko:

ja ye n bolo, ja ye bolo.

Dɔwɛre bi to fan dɔ fe k'a fo ko:

*ja ye n bolo, ja ye bolo,
Na n ka Mamuru ja file,
Sogofaga Mamuru ja file,
Dagwefaga Mamuru ja file,
Surukufaga Mamuru ja file.*

A bi nan'a ye ka n'a d'o tigi ma o fana b'a mina ka taga yɔrɔ samanin na k'a fo ko:

*ja ye n bolo, ja ye bolo,
Donsoce Mamuru ja ye n bolo.*

Dɔwɛre fana bi to faan were lu k'a fo ko:

*ja ye n bolo, ja ye bolo,
Na n ka Mamuru ja file,
Sogofaga Mamuru ja file,
Dagwefaga Mamuru ja file,*

Surukufaga Mamuru ja file.

Dugu gwera, Mamuru ti bɔra, Mamuru ti bɔra. A bamuso wilila k'a bi taga Mamuru file ka tag'a sɔrɔ Mamuru jnaden bee wɔgɔbira.

A ko: "E! Mamuru, mun lo k'i sɔrɔ?" Mamuru ko: "Hun!", ko: "Su ra ko sungurujumannin dɔ lo nana si n fe. Dugu gwera n wilila ko n be n ja yele k'a ye ko n jnaden fila be cinnin lo."

A bamuso ko: "O ma gwεlε, n bi taga o bee sɔrɔ o yɔrɔ la."

A bamuso y'a yere yelema dagwε sungurujuman dɔ ye ka taga don dagwε tɔw ce la, o b'a ra ko:

ja ye n bolo, ja ye n bolo,
Donsocε Mamuru
ja ye n bolo.

Dɔw b'a lamine ko:

*Na n'a ye na n'a ye,
Na n ka Mamuru ja file,
Aogofaga Mamuru ja file,
Dagwεfaga Mamuru ja file,
Surukufaga Mamuru ja file.*

O y'a ke ten furututu. Dɔ nan'a ja yelema ka Mamuru bamuso ye a yelemani ka ke dagwε sungurujumannin ye. A ko: "E! i bɔra min?" A fana ko: "Ne bɔra kongobolo nin na yan. Ne y'aw mankan mɛn min ke, o lo ne fana nana." O ko: "Aw y'a d'a fana ma k'a be tag'a ke ka na."

O y'a d'a ma a tagara lɔ fo yɔrɔjan ko:

ja ye bolo, ja ye bolo,
Donsocε Mamuru ja ye bolo.

Dɔwεre fana y'a lamine ko:

*Na n'a ye, na n'a ye,
Na n ka Mamuru ja file,
Sogofaga Mamuru ja file,
Dagwεfaga Mamuru ja file,
Surukufaga Mamuru ja file.*

A nan'a ye ka n'a d'o ma. Furututu foo a nana s'a ma sijε filanan na. A y'a mine k'o jininga ko jon kelen lo ye nin baara numan nin ke, o y'a yir'a la. Sisan a ye Mamuru jnaden mine k'a tigi file ka ja, ka sɔrɔ ka boli ka janfa n'a ye ka tag'a don Mamuru ja na k'a mine ka na dagwεsunguru nin yira Mamuru la. Mamuru y'a file ka ja ani ka yele ka sigi yiri kan.

Sisan dagwε tora ka jɔgɔn jininga ko nin tigi tagara miyεn de! ko sungurunin miyenna ni Mamuru ja ye de! o y'a sɔrɔ Mamuru bamuso y'a fɔ a ye ko n'ale y'a yere yelema dagwε sunguru ye, a bina tag'a sen la dɔ kan, k'o tigi lo y'a padenw bɔ. Mamuru bamuso y'a yere yelema dagwε sunguru ye ka tag'a sen bila sungurunin tɔgɔ kan k'a yere mabɔ a la joona joona. Ayiwa, Mamuru y'a ka marifa ta k'a ci k'a faga! o y'a ta k'a l'o kan na ka tag'a n'a ye so. Dagwε tɔw bee bolila. O ko ka dagwεw lagoya. N'o te fɔlɔfɔlɔ, ni donso tun ye sogow faga k'o faga, o tun be ben kelen ma ka n'a tigi faga. Mamuru bamuso lo kera sababu ye k'o nɔgɔya.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Toro Korɔ

ka bɔ Bobo-Julaso

Laban jɔrč

Nin kera morice dɔ ye. Ala y'ale garisige demusonin cęjuman dɔra ko Nantene. Nantene tun ye sunguru jumannin ye. A nunsun ka di, a lamoko jəna. A tun jənin lo foo bɛ b'a weeble Nantene wulen

a nin Nantənewulen fa tun ye alaqesiran jemori ye. I k'a lɔn morice nin nata tun ka bon kosebe k'a sɔrɔ mori daulaman tun do. Nafolo caman b'a bolo, a tun ma ka di. Sɔnjugu nin tun ma lɔn a la la fɔlɔ dugumɔgw fe.

Nantəne nana ke sunguru pumannin tuma mina. Morikɛ lebu bɔra. Sabu, silamɛdenw be be dennin nɔfɛ furu la. Ala y'i to a ka se la ka mariken nin jarabi. Kamalen naani bɔra jamana janw na kana. O kamalen nunu, si te si lɔn. Nin be nana woro bɔ demusonin kelen kɔ. Morikɛ ye woro mina nantəne wulen na. Dugunaani mɔgɔ nunu nana furunafolo fana bɔ. Ka labaliworo bɔ, ka buran boja fenw be bɔ. Nin be mina Nantənewulen kelen kunkan ko ra.

Ja an bi Ala tanto sunni seli baga cayara. Silameya mɔgɔ dɔgɔ yara. Limaniya mɔgɔ dɔgɔ yara.

Dugu naani nunu mɔgɔ nana musokanu nafolo di, nafolo nin mina na Nantənewulen na.

U tora o bɛe ra foo kana furu lɔgɔla. Kabin'a lɔgɔjan dira dugunaani mɔgɔw ma, u bɛe tara kɔjɔ laben n'a musaka bɛe laben. Ja! Ala ye mɔgɔ negera. Fama Ala y'a la jo yarabira.

Morikɛ hakili be ka nagami ka ta sabu furu lon be ka terun ka na. Kalatamori nin be sira lon o lon wurudili gelen na. Ale dun ye dugu naani woro mine demusonin kelen kun kɔrɔ, ka furunafolo mine Nantəne wulen na.

A tor'o la, Ala nana mɛleke bila a jəsiranjemori ma. K'a jininga dajɛ kelen na. K'a ye mun wurudili gele na. A k'a le degilen be ya kɔnɔrɔ fili ra.

a ko be dɛselen adamaden na foo n'a kera kɔnɔrɔfili ye. A ko ni Ala m'ale dɛmɛ a tɔgɔra ko ra morike be si yɔrɔ jugura. Mɔgɔlu, nja delitigi ye Ala kelen de ye. Masa jiningabali ma dɛsɛ ko ra fana. Ala k'a be jama tɔgɔ la ko ra. Ale Ala te mɔgɔ mina kojugu fɔlɔ ra.

A ko mori ka fali musoman minɛ. K'o ara wulu muso kan k'o fara jakuma muso kan. K'o bɛe far'a demuso Nantɛnɛ wulen ka. Olu be ka si bonba kelen na. A wara olu fara jɔgɔn kan. Ja! fama Ala te lɔn na.

Kabini fajiri seli la, hali kɛnɛ ma bɔ kosebɛ fɔlɔ, morice bolila ka taga sɔgɔma foli bila da ra. Kumakan minu y'a laminɛ olu kera naani ye. O be kera Nantɛnɛ wulen kumakan ye. Fama Ala ma bali kora. O ye da yɛle tumamin na, sunguru naani bɔra ka lɔ jɔgɔn kɔrc foo ka jɛ te se k'u lɔ ka bɔ jɔgɔna. Ka bin'olu tilan na dugu naani mɔgɔw ce adamaden sugu cayara.

Buna adamaden sugu kera naani ye o don de. I m'a kɔrcsi, kokɔrcsibali m'o kɔrcsi, falimɔgɔ ye ce ra falimɔgɔ ye muso ra. Ni n'o jɛn na hɔrɔnyasigira. A hali man'i la hɔrɔnya kuma fɔ falimɔgɔ ye, o t'o jatira f'i ka bere ta. I m'a ye, adamaden sugu cayara.

Jama, olu m'a lakɔrcsi, kokɔrcsibali m'o kɔrcsi wulumɔgɔ ye cera, wulu mɔgɔ ye muso ra. N'i n'o jɛna hɔrɔnyasigira, hal'i man'i la sokɔnɔkuma fɔ wulumɔgɔ ye, o b'o ta ka ke kɛnɛmakuma ye. Mɔgɔlu adamaden sugu cayara.

Alu m'o la kɔrcsi, jakuma mɔgɔ ye cera, a ye musura. N'i n'o jɛnna hɔrɔnyosigi ra, o kɔrc lalan y'i nagasi ye. Sɔnjuguba kɛmɛ be sɔrc jakumanmɔgɔ ra kɔrcsibali t'o kɔrc lɔn. Jogojugu kɛmɛ be sɔrc jakumamɔgɔ ra, kɔrcsibali t'o kɔrc lɔn. Jakumani mɔgɔ ye mɔgɔ faga la k'i to i sen ka, foo jama t'a kɔrc lɔn. O la sa, Ala k'an kisi sabujuguma.

N y'o sɔrc yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Kasemadi (Malamini Sanɔgɔ)
ka bɔ Wagadugu

Kɔmc nacogo

Nsirin nsirin. N y'a bila kɔmc lo kan.

Kɔmc dɔ tun be kongo kɔnc. O y'a sɔrɔ donsoce dɔ tun be yen, n'a bi yaala ka sogo mine kongo kɔnc n'a ka wulu ye. A wulu tɔgɔ tun ye minijna. K'o to kongo yaala la, n'a mana sogo ye, a b'a fɔ ko su minijna wulu bi boli o sogo kɔ k'a mina k'a d'a ma.

A taga se lon dɔ ra tu dɔ da ra. Ja! kɔmc lo tun be yen! A ko: "Su minijna." Kɔmc y'a na tɔ ye ka bɔ. Kɔmc ko:

Le minijna o,

Minijna o minijna o,

Ko sogo nin min ye ko minijna mana mina

Ko nabara b'a la

Donsoce ko: "Aa! ko sogo nin ye dɔnkili la dɛ. A kɔsegira n'a ka wulu ye ka taga so ka tag'a nafɔ a face ja na. A ko: "Aa! n tagara sogo dɔ ye kongo kɔnc bi; sogo nin dɔnkili la, n ma se k'a mine." A face ko: "I fɔgora koyi. An ka taga i bi tag'a yɔrɔ yira n na." O tagara se kongo ra ka taga se kuru nin da ra. Dɔɔni kɔmc bɔra, a ko: "Su minijna." Kɔmc ko:

Le minijna o,

Minijna o minijna o,

Ko sogo nin min ye ko minijna mana mina

Ko nabara b'a la

Cekɔrɔba ko: "Aa!" Ko "Tiyen lo." Ko: "Sogo nin ti se ka mina." O kɔsegira ni wulu ye so.

Cekɔrɔbaw tagara jɔgɔn ye. Cekɔrɔba min tagar'a file ale ko: "Sogo min lo ko a ti se ka faga. Ko an be ja jini sogo nin kopa a." Cekɔrɔbaw ye jɔgɔn ye ka balanw ni dunduw ta. Ka taga lɔ kongo ra, tu dara. Kɔmc bɔra yɔrɔ min na, donsoce ko a ka wulu ma "Su minijna." Kɔmc ko:

Minijna o,

Minijna o,

Minijna o,

Ko nin nin ye ko ni minijna mana mina,

Ko nabara b'a ra,

Ko gen ken ken,

Ko namara b'a,

Ko namara b'a ra.

O ye dundu fɔ min ke, kɔmc ka dɔn damine ka bɔ tu kɔnc fo ka na don fogo ra. O fana tora ka balan ni dundu fɔ ko:

Gen, ken, ken,

Toro Kɔrɔ

*Ko namara b'a ra,
Ko namara b'a ra,
Ko gen, ken, ken.*

O ye kɔmɔ sensen o cogo la ka bɔ n'a ye kongo ra fo ka na n'a ye so kɔnɔ. O le ye
kɔmɔ se so kɔnɔ, n'o tɛ kɔmɔ tun be kongo kɔnɔ le gale.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Daramani Sanɔgɔ
ka bɔ Bobo-Julaso

Fangantan

Nsirin, nsirin. N y'a bila fangantan cε dɔ le kan.

Cε nin be to ka taga kongo de la, ka taga bin kan ka na karasaw dilan n'a ye. Lon dɔ ra, a tagara kongo, ka taga so dɔ ye. A gwərela so nin da la, ka salamu bila mɔgɔ m'a lamina. A ko: "Asalamuwaleku!" Mɔgɔ m'a kanda. "Asalamuwalekun!" Mɔgɔ ma kuma. A donna so nin kɔnɔ; a k'a be fən min ye, o ye sanu fanin ye daga kɔnɔ f'a be bɔn. Min bɔnna, a y'o cε ka taga fuu tige ka na daga nin siri k'a meleke foo mɔgɔ yere t'a lɔn ko daga lo. A ye daga nin ta ka taga so ka tag'a sɔrɔ a muso tagar'a ba fe.

A donna ka daga nin bila so kɔnɔ, ka bɔ ka n'e sigi kənɛma k'e ja kumu con! Dɔnni a muso nan'a signin sɔrɔ k'a jininga ko mun lo b'e ra e kənin be k'e ja kumu ten? Cε ko: "Aa! ko kabako ti ban dijɛ na dε!"

A muso ko: "O ye mun kabako ye?"

A ko ale tagara kongo ra k'a be taga bin kan ka n'a ka karasaw dilan; k'ale sennin kongo ra, a ye kili kelen la yen. A muso ko: "E! fən t'e fe, hali balo ka gwəl'an ma, e m'e yere sɔrɔ o fangantanya ra, e be tila ka taga kili la kongo ra."

A girinna k'a ba səgərɛ ka t'e don a ba ka so. A bamuso ko mun kera? A ko: "Na, jang'Ala nin furu nin kɔni ale tɔɔrɔnin be dε! N cε bɔra kongo ra ka n'a fɔ n ye k'ale ye kili den fila la dε! A bamuso ye lankana l'a kan na ka t'e lɔ a terimusō fe ko: "N denmuso lo nan'a fɔ n ye k'ale cε le ye kili saba la kongo ra dε."

Ale fana wilila ka tag'a fɔ mɔgɔ wərɛ ye ko n terimusō lo nan'a fɔ n ye k'a denmuso cε ye kili naani la kongo ra bi.

O tigi fana bolira ka tag'a fɔ mɔgɔ wərɛ ye ko jaa! dugu gwannin be! o ko: "Mun kera?"

A ko: "Karisa lo nan'a fɔ n ye ko a terimusō denmuso cε ye kili duuru la kongo ra bi."

O tora ten furututu foo ka taga se masacε muso ma. Masacε n'a muso kəlera, a y'a ka muso kun bogo pa! A muso ko: "E be se ne de la o; karisa birance ye kili den tan la ko: "E ye mun kε o ra?" Masacε ye jeliba weele ko: "Jeliba, dundu gosi, e ka dugu mɔgɔw bεe lajɛn n ka so. K'o ko dɔ ye kili tan ni kelen la a ka n'a n'a kiliw ye n b'a file." Jelice ye dundu gosi ka don dugu kɔnɔ ko: "Din, din, din, din, din!" Masacε ko: "Aw bεe ka jɔgɔn sɔrɔ a ka so." Dugu bεe girinna ka na masacε fe. A k'o ma ko jon lo ye kili tan ni kelen la? Jeliba ko: "Jon lo ye kili tan ni fila la kongo ra bi?" Cε wilila ka lɔ ko: "Masacε ko: 'Ne lo.' Jon lo nana ne kilida bεe fɔ e ye?"

Masacε ko: "Fa lo b'e ra, e be ne jininga ten wa? E kili tan ni fila bɔ e ka na n'a ye n k'a ci joona."

Cε tagar'a ka sanudaga ta ka na ko: "Masacε, n kili tan ni fila file nin ye?"

Masacε ko: "E! fa b'e la, jaa e ye bataramɔgɔ ye, nin ye e fangantan fən ye? Sanu n'a daga, nin ye e fangantanfən ye? Aw ye segi ta ka na!"

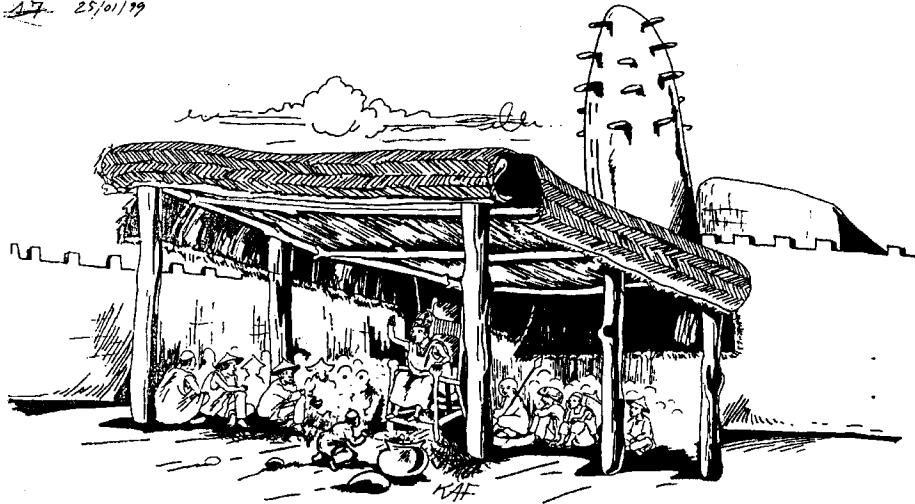
O ye segi ta ka na. N'o ye sanu yεlɛma segi kɔnɔ, a bεe be kε buntani ani tɔɔri ye. N'o y'a yεlɛma daga kɔnɔ, a bi kε sanu ye. N'o y'a yεlɛma segi kɔnɔ a bi kε buntani ani tɔɔri ye.

Fangantancε ka sɔrɔ k'e kanto ko: "Masacε!"

A ko: "Naamu! Fangaman n'e sɔrɔfən, fangantan fana n'e sɔrɔfən. Ala ye nin di ne ma.

a n be n jen dagaja kelen kɔ k'o d'e ma. N'o te hali n'e ye san ke a bi ke töori ne buntani ye, a ti se ka ke sanu ye abada. An bee n'an ka sɔrɔ. E ka sɔrɔ ye masaya ye, Ala fana ye ne ka sɔrɔ ke nafolo ye; o de kosɔn a ye daga ni sanu di ne ma. A ko aw ye dagaja kelen di fangaman ma!"

17 25/01/19

O ye dagaja kelen yelema k'a di masace ma o tora sanuya la. Ce y'a ka daga ta ka tagan'a ye a ka so. O kosɔn, Ala ye mogɔ sɔn ni fen min y'e ka si kɔnɔ, e ti sa n'e m'o fen cɔcs.

O ra Ala be dɔ wolo fangantanya la k'a laban fentigiya la. Ka dɔ wolo fentigiya la k'a laban fangantanya ra.

N y'o cɔcs o cɔcs min, n y'o bila yen.

Karimu Sangare
ka bɔ Arajo Wagadugu

Cε dɔ n'a ka muso

N y'a bila cε dɔ n'a ka muso cε.

Cε nin bamuso sara ka tɔ to a fa kelen dɔrɔn. Cε nin ye muso furu, o tora sigi la. Muso nin nana e kanto a cε ma ko: "N kɔrc, e ba dun sara ka tɔ to e fa dɔrɔn, a don ja te kene la; ne b'a min fe, e bi taga e fa ta ka bɔ aw ka lu kɔnɔ ka n'a bila yan, an fe an be to k'a labalo yann'a ka wagati ka se. O la, e be baraji sɔrc, e bi baraka sɔrc, e bi dugaw sɔrc." Cε nin ko: "O ti baasi ye." A tagar'a fa ta ka n'a bil'o fe lu kɔnɔ.

K'o to sigi ra, muso nin be cekɔrɔba nin boja kosɔbe. A mana dumuni bɔ, a bi tag'a bil'a fe. K'a bojasigi ke k'a bojafɔ ke ani k'a bojadi ke. O tor'o la, muso nin yere ba fana nana sa k'a fa kelenpe to.

Muso nin nan'e kanto: "Ayiwa, ne yere ba fana dun sara ka tɔ to n fa dɔrɔn, o tuma na n bin'a ta ka n'a fara e fa kan, o ka to jɔgɔn fe."

Cε ko: "O ti baasi ye." Muso tagar'a fa ta ka na n'a ye; cekɔrɔba fila tora jɔgɔn kan. Cε fa, a ja te kene yera, muso fa dun be yerikera. Lon dɔ muso nin nan'e kanto a cε ma ko: "N fa ja be kene la, e fa dun ti kene yera, ayiwa mɔgɔ min bi yerike ani mɔgɔ min ti yerike o fila sigi ka gwεlε. E t'a lagwε k'i fa ta ka tag'a bila tuba kɔnɔ, an bina to ka dumuni bɔ ka tag'a d'a ma?"

Ceman ko: "O ti baasi ye." A y'a fa ta ka tag'a bila tufinba kɔnɔ k'a tɔ to muso nin fa dɔrɔn o fe lu kɔnɔ. A ye lɔgɔkun fila ke, muso y'a fɔ a cε ye ko: "N kɔrc, e do tagar'e fa bila tu kɔnɔ, a lɔgɔkun fila file nin ye, e ti tag'e fa file wa?" A cε ko: "O ye tiyεn ye."

Cε wilila ka tag'a fa file. A tagatɔ a fa fe, a tagara se tudu ra, ka ben n'a fa ye, a ja yεlεra, misi caaman ani nafolo caaman b'a bolo. Faceman bolila ka na sɔgɔ a den na keropi! A ko: "N den, Ala ka barika don e la; e bi taga ni ne ye tu kɔnɔ lon min na, n kɔnna ko e be tagara ne fagayɔrɔ de; jaa e be tagara ne jayɔrɔ le, ne m'a lɔn k'o ye jayeleyɔrɔ ye, ne m'a lɔn k'o ye ne ka hεεreyɔrɔ ye. Awa, e y'e n bila yan k'e kɔ don yɔrɔ min na, ne ja sinna ka yεlε. Ayiwa n ye nafolo min sɔrc, n be nan'o d'e ma bari ne si kɔrcɔla ka ban."

Cε y'a fa mina ka tag'a n'a ye a fe lu kɔnɔ n'a ka nafolo bεε ye. A tagara se k'a fɔ a muso ye ko: "N fa filinin tu ra, a kεr'a ma sababujuman ye." Cε face y'a dence muso fo ko: "N denmuso e ka kene? Aw jana ne ma, dugaw k'e cε ye dε? Mɔgɔ janaman do. Bangibabatobagajuman lo. Ne hakili la k'a tagara n fili le, jaa a tagara n jayɔrɔ le; Ayiwa Ala ka barika don aw la k'aw ka sigi miyεn." Cε k'a muso ma: "E ja be misi ni saga minw na, o bεε ye n fa ta ye."

Muso k'o jana kosɔbe. Tile fila temenin kɔ, muso y'e kanto a cε ma ko: "E ti taga n fa fana bila o tu kelen nin kɔnɔ?" Cε ko: "O te baasi ye. Ne yere lo tagara n fa bila, e fana ka tag'e fa fana bila e yerema."

Muso bilar'a fa ja ka taga se tu kɔnɔ; a ko don e k'e sigi tu nin kɔnɔ. Cekɔrɔba donna tu kɔnɔ min ke, a ja fila bεε minan'a ra. Dumuni ti yen, ji ti yen. Jina minw be tu nin kɔnɔ, tuma dɔ o bi hin'a la ka dumuni ani ji d'a ma a t'a labɔ. Tile wolonfila temenin, muso k'a cε ma: "Ayiwa ne kɔni tagara n'e fa bila ɔna n b'e ci, e ka taga n fa file a bi cogo min."

Cε tagara se ka don tu kɔnɔ. A donna tu kɔnɔ min ke, a ko: "Salamuwalekun!"

Cekɔrɔba nin ko: "Alekunsalami."

A ko: "N dence na ja n ma. Kabini n donna tu kɔnɔ, n ja te kene la."

Kamelen y'a birance min'a bolo ma k'a sama ka na so. Denmusoman ja lanin a fa kan, a ko: "E kɔni ye cekɔrɔbakolon ye; cekɔrɔba tɔw be taga o ja be yεlε, o ni nofolo be na, e ja fiyennin, e ne fatɔya be na; lagalagatɔ, e ye mun cekɔrɔbakolon ye?" Muso

Toro Kɔrɔ

dimikojugu a fa kɔrɔ, a ye kolonkala ta k'a kun ci.

O ra sa, mɔgɔ e mana juguya a be laban e yɛrɛ de kan.

N y'o sɔcɔ y'ɔcɔ min, n y'o bila yen.

Numuče Zɔn
ka bɔ Wagadugu

Cɛkɔrɔba

Nsirin, nsirin. N y'a bila cɛkɔrɔba dɔ kan.

Cɛkɔrɔba ye cikɛdenw san ka t'o bil'a ka foro la k'o ka sene ke. A ye sisɛ faga k'a d'a muso ma k'a k'a tobi fɛn min b'a to naan bi diya cikɛdenw ka se k'a dumu ani ka se ka baara ke. O kɔ cɛkɔrɔba ye sira ta ka taga kongo ra.

Muso nin ye sisɛsogo nin dilan ka ban, ko wili k'a be taga naan san ka na tobiri ke. A tagato, a y'a ka kamelen lɔnin sɔrɔ numuw fe fango kɔrɔ. A namɔgɔce tun be fani le feere.

Muso y'a fɔ a namɔgɔce ma ko: "E dansɛ! e ka kɛne wa? somɔgɔw do?"

Jnamɔgɔce k'a ka kɛne. Muso k'a ma: "E nana tuma juman le?"

A namɔgɔce k'a natɔ bɛe le file nin ye. Muso tagara lɔgɔ ra ka malo san ka nanfɛnw san; fɛn o fɛn be nan diya, a y'o bɛe san. A nana zaame tobi foo k'a magaya k'a kasadiya. N'e temena gwabuguda ra, e kɔnɔ be fa zaame nin ka kasadiya fe, hali n'e ja ma la zaame nin kan.

A ye zaame nin bɔ k'o datugu ka ja. Ka ban ka to fasa k'a naan tobi; a kɔrɔtɔ kojugu fe hali a jinɛna ka kɔgɔ ni foronto k'a ka nan na. A ye nan gwansan ni to gwansan ta ka taga n'a ye foro la. A tagara se foro la. A k'a ce ma ko: "E n kɔrɔ, ne kɔni y'e ka wulumarako nin fo e ye foo ka dɛsɛ ko e ka wulumara dabila. A ye, bi wulu kɔni ye n maloya dɛ! A ce k'a ma ko: "Wulu do y'e maloya bila e ra cogo di?"

Muso ko: "E ma sisɛ faga k'a di n ma wa? Ne ye sisɛ nin dilan ka ban k'a tigetigɛ k'a bila ka taga sugu la; yanni n ka bɔ sugu la, n nan'a sɔrɔ wulu ye sogo nin bɛe jimi ka ban." Ce ko: "O ti baasi ye."

A ko cikɛdenw ma: "E aw tulo be muso nin ka kuma na wa?"

O ko: "An tulo b'a ra cɛkɔrɔba, an ma na sogoko la an ma na jigekora, an nana seneko de la; hali n'an ye to ni naan gwansan sɔrɔ, an b'a dumu."

Cɛkɔrɔba ko: "Foo n'aw yafara n ma dɛ. Cikɛdenw k'o yafara. Ayiwa, o ye dumuni ke ka t'o ka baara la."

Muso nan'e kanto a ce ma ko: "N kɔrɔ, su be kora n bena taga surafanako janabo." Cɛkɔrɔba k'a ka taga.

Muso y'e kɔ don dɔɔni, cɛkɔrɔba ko cikɛdenw ma: "N ka daba da tijɛna, an ni dugukɔnɔna do yɔrɔ man jan min ke, n bi tag'a da dilan ka na." A ye sira mina ka taga se numuw fe dugu kɔnɔ, k'a sɔrɔ a muso namɔgɔce lɔnin be numuw fe. ja kamelen nin t'a lɔn ko cɛkɔrɔba y'a ka namɔgɔmuso ce ye. Cɛkɔrɔba nin fana m'a lɔn ko kamelen nin y'a ka furumuso namɔgɔce ye.

Cɛkɔrɔba ko numuce ma: "E be ja n ma ka n ka daba dilan ka di n ma joona n be segin foro la bari cikɛdenw be n kɔnɔna yen."

Numuce tora cɛkɔrɔba ka daba dilan na, dɔ nan'a fɔ kamelen nin ye ko: "Dunance!" A ko: "Naamu! N ba ye n ci ko n ka n'a fɔ e ye ko dumuni mɔna k'e ka na dumuni ke."

Kamelen ko numuce ma: "E te wili an ka taga dumuni ke?" Numuce k'ale fara. A ko: "Cɛkɔrɔba wili an ka taga dumuni ke." Cɛkɔrɔba k'ale fara.

Kamelen ko: "Sene ka gwɛlɛ dɛ, e t'a to an be taga dumuni ke?" Cɛkɔrɔba ko: "Ayi." Numuce ko: "Cɛkɔrɔba, e ti mɔgɔ min lɔn a b'e waajibiyara k'a ka taga dumuni ke, e ti sabari ka wili aw ka taga wa?"

Cɛkɔrɔba wilila ka tugu dunance kɔ ka taga. Foo a yere sibon na, o y'a sɔrɔ muso be gwabugu la. Cɛkɔrɔba ye sisɛ min faga, o tobinin ni zaameba bilanin b'o jafe.

Ayiwa, muso tagara tigekoji bɔ ka na k'a b'e sonsori a ka namogoce k'a tige ko, a ja ne cekɔrɔba ja bennna. K'a to bonda ra. Muso sirankojugu fɛ, njigenɛ tilara la.

A namogoce ko: "E fana sa e mɔgɔkɔrɔba be Ala mina ka e lɔ ka njigenɛ ke nin cogo la wa? Aa! ne ka kan ka njigenɛ ke de, bawu ce min signin be i gerefɛ o ye ne furuce ye de." namogoce ko: "Jaa e yere te foyi ye o, mɔgo ka kan ka bo ke fen min na e be njigenɛ ke o ko la wa?"

Dunance y'o fɔ yɔrɔ min na, ani fɔjɔ bɔra ka taga kogo ta ka t'e ben kogo kɔ fɛ. Cekɔrɔba ma kuma. A m'a fɔ k'a finna, a m'a fɔ k'a gwera. A wilila ka taga sene ke. Sene nin nana ban a nana so. O dugusagwe a terice dɔ be dugu were la, a tagara bɔ a fɛ. O ce tɔgɔ dɔgɔmuso dɔ be yen, cekɔrɔba tugunin be o muso nin kɔ. Cekɔrɔba nin tagar'a bɔ a ye k'a woro bɔ, a ma dɔ fɔ a furumuso ye. A ka na se furu ye, a ma fen fɔ a ye. Ka n'a furusiri a ma fen fɔ a ye. Kɔjɔmuso ka kan ka na lon min na, cekɔrɔba y'a fɔ a muso ye ko: "Wili e ka yɔrɔ furan, awa n terice dɔgɔmuso min tun ka dɔgɔ n'e b'a lɔn, a nana se furu ma, o y'a di n ma n y'a furu. O ka kan k'a sense ka nan'a ye bi."

N t'a fe o ka na yɔrɔ nɔgɔnin crɔc. Muso ye furannan ta ka don so kɔnɔ ja na ko: "Mɔgo be tugu muso kɔ, k'a woro bɔ, k'a furu siri e te fen fɔ mɔgo ye, f'a be sense ka na lon min na! Faawu! Faawu!"

A ye sokɔnɔja furan ka ban, ka bɔ ka sigibon furan n'a b'o kuma kelen na, ka bɔ ka lukene furan halibi n'a b'a ra ko: "Mɔgo be tugu muso ko, k'a woro bɔ, k'a furu siri hal'e ti fen fɔ mɔgo ye ka lukene furan ka ban, ka siraba furan ka don, kongo kɔnɔ n'a be furanni ke la halibi. O ra, mɔgo n'e bena muso furu, e ka kan k'a sara e ka muso fɔlɔ la, a ka ban wala a ka sɔn o b'a ma."

N'o te n'e ye musokura ta ka na bari musofɔlɔ kan, n'a si ma tige, fa le be wil'a ra. O ra n balimacew yann'e ka muso were furu, a sara musofɔlɔ la sango a ka ke a kalama.

N y'o crɔc yɔrɔ min n k'o bila yen.

Donsoce

Nsirin, nsirin. N y'a bila donsoce dɔ kan.

Donsoce nin nana tag'a ka kongoyaala la, a muso bi bɔ n'a be tag'a ka kamelen fɔ o bi taga baro kε dugu banakɔ. Lon o lon ni ce nin mana tag'a ka donsoya la, a muso n'a kamelen be taga baro kε dugu banakɔ. O tor'o la foo lon dɔ la, musokɔrɔba dɔ nan'a fɔ muso ce ye ko: "Ee! donsoce, lon o lon ne tagara donya kε, e muso n'a kamelen be taga tulon kε dugu banakɔ. N'e ma lara e k'a kɔrsi bi k'a file."

Cε k'o te baasi ye. A y'a ka donsaya minenw laben ka ban tuma min na, a k'a muso ma: "Aya! n be tagara kongo ra ja n tina na bi joona, o ra e kana daa yelenin to." A k'ale be taga sɔgɔmada nin na ja ni dugutilama te a tina na.

Jaa, o bi tulon kε yirisun min jukɔrɔ, donsoce tagara yele ka sigi o de kan n'a ka malifa ye.

Kabini donsoce tagara ka ban, muso girinna ka tag'a fɔ a kamelen ye ko: "Bɔ an ka tag'an ka tulonke la, namɔgɔden tagara kongo ra ka ban. A yere k'a te na sisan ni dugutilama te. O la bi an b'an sago ma foo waati min y'an diya an be sɔrɔ ka na."

O bolila ka taga ka t'a se o ka tulonkeyiri jukɔrɔ, ka sɔrɔ donsoce siginin b'a sanfe o ja t'a ra. O bi boli ka yaala yanni o ka kosɔbe waati ka se. O tora o de la muso nan'e to o yelekobaba la k'a kaan jan sanfe k'a be mun ye? A y'a ce siginin ye yiri kan a ko: "Ee! ko Ala be sanfe."

A namɔgɔce ko: "E ti bɔ yen wa ? Ala be bɔ yɔrɔ juman ka na sigi yiri sanfe?" Muso ko: "Ee! n'e ma l'a ra, e k'e ja kɔrɔta sanfe k'a file ban." A namɔgɔce y'a ja kɔrɔta ko: "Ee! nin ti Ala dɔrɔn ye dε, an'a ciira lo siginin be yen." O fɔnin dɔ ma dɔ kɔnɔ dugu kɔnɔ.

Toro Korç

Donsoce jigira ka tag'a ka donsoya ke. Ka sɔrɔ ka n'a fɔ a muso ye ko: "O y'a fɔ n ye, n tun ma l'a ra, ko nin ti baasi ye. Ale min ka fisə ni ne ye, n ye sira d'e ma e ka tag'a kɔ."

O banna yan. N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n k'o bila yen.

Numuce Zɔn
ka bɔ Wagadugu

Falatɔ den n'a ba sinamuso den

N y'a bila dennin dɔ le kan.

Den nin bamuso sara k'a to fitinin. A bamuso sinamuso be tobili kε fitinin k'a ben ale n'a den dɔrɔn ma. A b'a den bolo ko ni ji ye, k'a to a sinamuso den b'a ta ko ni tulu ye. A b'a fɔ o fila ma k'o ka taga sigi tile ra ko ni min ta jara, o tigi bi sɔrɔ ka dumuni kε. I k'a lɔn ko ji be kɔn ka ja turu ja. Den nin bi to kɔngɔ ra a ti dumuni kε. A bi bɔ ka taga kongo ra toroyiri dɔ kɔrɔ.

N'a sera toroyiri kɔrɔ, a b'a fɔ toroyiri ma:

*I maji, i maji o toro,
I majigi bantan ye toro,
I majigi fantan ye toro,
Ka dɔ bolo ko tulu la toro,
K'a dɔ bolo ko ji ra toro,
Min mana ja min ja toro,
O ye sigi ka to dumu toro.*

Toro fana b'i jigi furutututu, den nin bi toro dumu ka fa ka wuli ka taga so. A tora o cogo la foo ka n'a kε, den min be to dumuna o bi kan ka fasa ka taga. ja den min be toro dumuna, a le bara ka boja ka to ka taga. Sinanmusojugu nan'a fɔ den dɔ nin ma ko a be mun lo dumuna ku boja k'ale den to.

Den ko ale ti fosi dumuna. Sisan sinanmusojugu dun ye faratɔden dɛnde foo kongo ra k'a taga a sɔrɔ a bi toroyiri darila.

Ko:

*I maji, i maji o toro,
I majigi bantan ye toro,
I majigi fantan ye toro,
Ka dɔ bolo ko tulu la toro,
K'a dɔ bolo ko ji ra toro,
Min mana ja min ja toro,
O ye sigi ka to dumu toro.*

Toro jigira, a ye toro dumu k'a dumu, k'a dumu fo ka fa. Tɔkelen nin ko a ta to ale bi dɔ bɔ k'a dumu wa? A sɔnna, a ye dɔ bɔ k'a dumu. A ko e! ko toro nin den ka di dɛ! o kɔ faratɔ dennin ko:

*I mayεlε, i mayεlε o toro,
I mayεlε bantan ye toro,
I mayεlε fantan ye toro,
Ka dɔ bolo ko ji ra toro,
Ka dɔ bolo ko tulu ra toro,
Ni min mana ja min ja toro,
O ye sigi ka to dumu toro."*

Toro yelera. O tagara so. Den dɔ nin ko: "Na, ja a bi to ka taga toro dɔ lo dumu kongo ra. Ne ye dɔ bɔ k'a dumu. Toro nin ka di dɛ! Ne ko n bi toro tige ka na n'a ye so, a ye dɔnkili la toro yelera san fe."

Bamusoman ko: "Han! Tiyen lo. N'ale yεrε te ni ne ye dɔnkili la, toro nin tina sɔn ka jigi."

O dugusagwe, sinamusojugu den yelera bili sanfε ni wugu ye, ka bamuso weele k'a ka na wugu mine. Bamusoman nana k'a bina wugu mine min kε, a ye wugu bila ka ben a kun na, k'a kun ci, k'a faga. Ka sɔrɔ ka boli ka taga kongo ra ka taga yεlε toroyiri

kan ko:

*I mayεlε, i mayεlε o toro,
I mayεlε bantan ye toro,
I mayεlε fantan ye toro,
Ka dɔ bolo ko ji ra toro,
Ka dɔ bolo ko tulu ra toro,
Ni min mana ja min ja toro,
O ye sigi ka to dumu toro."*

Toro yεlεra n'a ye fo sanfε lege, lege, lege. Den dɔ nin nana k'a fɔ ko:

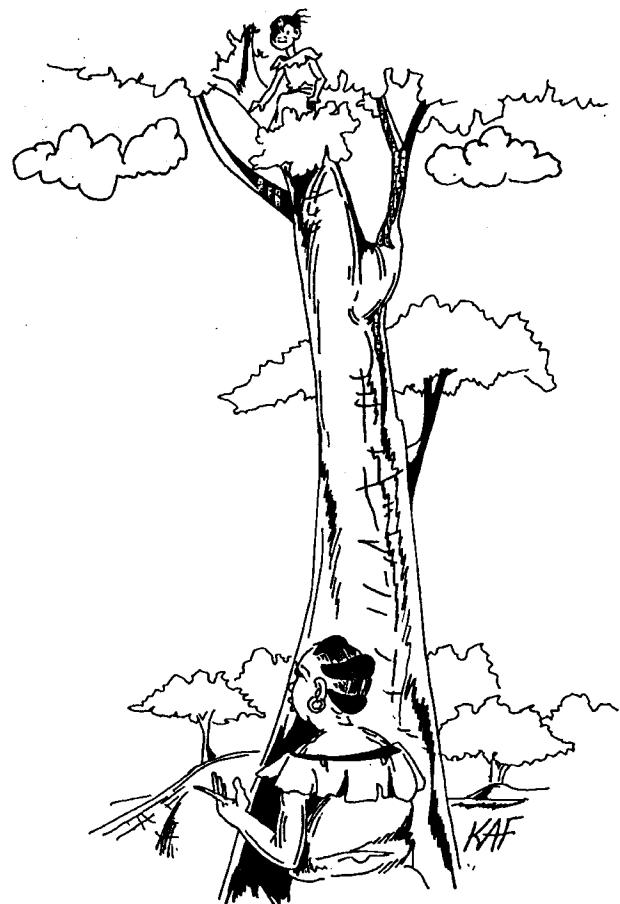
*I maji, i maji o toro,
I majigi bantan ye toro,
I majigi fantan ye toro,
Ka dɔ bolo ko tulu la toro,
K'a dɔ bolo ko ji ra toro,
Ni min mana ja min ja toro,
O ye sigi ka to dumu toro.*

Toro jigira, a ye toro dumu. Ka fa. Sinanmusojugu den k'ale ti jigi ka bɔ toro yiri kan ko ni toro bi taga n'ale ye yɔrɔ min, a ka taga n'a ye o yɔrɔ la. Den dɔ nin fana y'i kanto toro ma ko:

*I mayεlε, i mayεlε o toro,
I mayεlε bantan ye toro,
I mayεlε fantan ye toro,
Ka dɔ bolo ko ji ra toro,
Ka dɔ bolo ko tulu ra toro,
Ni min mana ja min ja toro,
O ye sigi ka to dumu toro."*

Toro yεlεra ni sinanmusojugu den ye fo sanfε lege lege lege, fo ka taga toro yεrε bolo dεsε. A bolo ka kari n'a ye ka n'a ben duguma k'a yεrεkε.

Toro Kor

N y'o min, n k'o bila yen

Mamu Bamba
ka bɔ Bobo-Julaso

Dennin salibagato

Nsirin nsirin.

N y'a ta k'a bila dənnin də le kan.

Bee b'o ke baara ka tuma min na, den nin t'a ta ke o tuma na. Ni mogow tilara, a bi sɔrc ka bɔ o tuma na k'a ka baara ke. O b'a sɔrc sunguruden tɔw be bɔ k'o ka tegere tulon ta kene ma. Ale kɔni be baara la so kɔnɔ dɔrɔn. Furututu fo bee tila tegere fo la tuma min na, a be sɔrc ka bɔ ka to ka tulon ke ko:

Ke tulon, kelen kelen tulon,

Ke tulon, kelen kelen tulon.

A tora o la furututu, ka n'a ye ye lon dɔ la dɔw be tulon tara fo yɔrɔjan dɔ la, ja jinew lo. Olu b'o ka tegeton ta ko:

Turuwa nagolo,

Turuwa nagolo,

Iti turube,

Iti jaanibe.

A ko: "Dɔw be tulon kera yan fe, ko i lɔn ka dende ka taga olu fe." A tagara ka taga furututu fo ka taga se olu ma sisan. Olu ko: "Ee! "I mogɔnafin sen fila, ele bɔra min ka se yan?" A ko: "Hun! Ne bamuso n'an bila baara la o bee bi baara ke jona jona ka bɔ ka tulon ke.

a ni mɔgɔ bi bɔ ka tulon ke tuma min na, ne bamuso be ne bila baara la o tuma de la."

O lu ko: "An ti mɔgɔnafin ye dɛ, an ye jinɛw de ye. N'i y'a lɔn k'i be se ka na tulon ke n'an ye baasi t'o ra.

a an be dɔ̄nkili min la, n'i tar'a a la yɔ̄rɔwɛre la a bɛ̄e bi sa."

A ko: "ɔ̄nhɔn, n tin'a la dugu kɔnɔ, aw y'a la n b'a file." O y'i kanto ko:

*Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaanibe.*

O nana s'a ma, a fana bɔra tulon ta ko:

*Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaanibe.*

A y'o kε kan furututu fo olu ka tulonkε banna a tagara so. Dugu gwérera min kε, a wilila k'a ka baara kε jona jona ka bɔ tɔw kɔ. A ko "hee! n nana n'i dɔ̄nkili dumannin dɔ̄ le ye nin ye dɔ̄nkili nin la aw ye, aw bɛ̄e bin'a fɔ̄ ko dɔ̄nkili nin ka di dε. O ko a l'an ye kε.

A ko:

*Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaanibe.*

A lara ka sa.

O lu ko: "Ee! nin ye mun ye? Nin ye mun kabako dɔ̄nkili ye?"

*Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaanibe.*

O sinna ka ben saya ma. Min y'a la dege, o fana sara. Dɔni tugu, sungurunin dɔ̄wɛre ko: "Ee! nin ye mun kabako dɔ̄nkili ye?"

*Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,*

Iti turube,
Iti naanibε.

Ni min y'o fɔ o tigi be sa? Ale fana sara.

A tora ten fo ka na tulonke denmisenw bεε sa ka ban ka tɔ to dennin kelen pew. O dennin kelen ka boli ka don lu kɔnɔ ka tag'a fɔ ko: "Ee! nin nana ni kabako dɔnkili dɔ le ye, k'a ye bɔ k'a file ko tigeretasunguruw bεε sara ka me kelen pew to sisan." O bolila ka bɔ k'a jiningga ko: "O ye mun dɔnkili kabako ye?" A ko:

Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaaribε.

A ko: "Nin min y'o fɔ dɔrɔn, ko tigi be sa." Ale fana y'a fɔ min kε, a sara.

Haya! a sara muso min jana, a ko: "Ee! nin ye mun kabako dɔnkili ye? Safurulayi! Lukɔnɔmɔgɔw aw ye bɔ yan, kabako dɔnkili be denmisenw da. Ni min y'a la ko tigi be sa. Denmisenw bεε lalanin file, k'o bεε sara." Dɔ y'i kanto ko: "Ee! o ye mun dɔnkili ye k'a la an b'a file?" A ko: "Ee!"

Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaaribε.

Ale fana sara. Lukɔnɔmɔgɔ bεε k'a la kelen kelen kelen kelen. Ni min y'a la o tigi be sa. Ni min y'a la o bi sa. Fo ka na o lu ka lukɔnɔmɔgɔw bεε sa k'a tɔ to mɔgɔ kelen. Ale fana bɔra ka kunsin lu minna a ko be u ma ko dennin dɔ lo nana ni dɔnkili dɔ ye an fe ni min y'a la o bi sa, ni min b'a la o bi sa, fo ka na lukɔnɔmɔgɔw bεε sa.

O lukɔnɔmɔgɔw ko "O ye mun dɔnkili ye"? A ko: "A be fe n ka sa kε ko n fana bin'a kε di? N b'a la k'a file ni n sara a banna kε." Ale fana y'a fɔ ko:

Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaaribε.

Ale fana sara.

O lukɔnɔmɔgɔ fana ko nin ye mun dɔnkili ye.

Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaaribε.

O lu jenna k'a fɔ min kε, o bεε jenna ka sa jɔgɔn fe. Ka na bɔ yen ka taga lu wɛre kɔnɔ, fo lu saba olu mɔgɔw bεε sara.

Ka na dugu kuturu bεε sa ka ban ka to mɔgɔ kelen dɔrɔn. Ale fana boli ka tagara duguwɛre la k'o ka na de ko kabako dɔnkili lo be olu ka dugu ra ko ni min y'a la o bi sa, ko olu ka dugumɔgɔw bεε sara ka to ale kelen pew. K'o kana taga ale dɛmε ka ale ka dugumɔgɔw su don. O ko a k'a la u b'a file. A ko:

Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti jaanibε.

Ale fana benna ka sa. O dugumɔgɔw ko: "O ye mun dɔnkili ye?" Ko:

*Turuwa nagolo,
Turuwa nagolo,
Iti turube,
Iti naaribe.*

Olu dugumɔgɔw bɛɛ benna ka sa ka tɔ to mɔgɔ kelen ale fana tagara dugu were la a kera ten fo ka ta se dugu sabanan na .

Olu fana ka sa k'a tɔ to mɔgɔ kelen. O mɔgɔ kelen nin bolila ka taga dugu naaninan na ka tag'a jafo. O dugu naaninan mɔgɔw k'a k'a la o b'a file. A ko ale tena se k'a la n'o te a le fana be sa, bari ale dun ti se k'a sɛbe. O kera sababu ye ka ale kisi ka o dugu naaninan mɔgɔw bali saya ma fana.

N y'o sɔɔcɔ yɔɔcɔ min, n k'o bila yen.

Mam u Bamba
ka bɔ Bobo -Julaso

Sonsanin ani Suruku

N y'a bila Sonsanin ani Suruku le kan.

Kɔngɔ le tun bɔra, Sonsanin tun be taga kabakuruw le cε ka n'a tobi, n'a durula, a b'a min.

Lon kelen a wilila ka taga kongo ra, ka ta sɔrɔ jinaw ye so lɔ ka da bɔ a ra. N'o b'a fε ka don so kɔnɔ o be kirisikan fɔ, da be yεlε, o be don. O y'a sɔrɔ dijε fen bεε lajenlen tun be bon nin kɔnɔ.

O tagara ka ban min kε, sonsanin y'o kirisikan fɔ, dayεlεla a ka don k'a makofεnw cε ka taga n'a ye so.

A tora k'a ke ten, lon o lon. Lon dɔ la, sa suruku wilila ka na Sonsanin fε.

A ko: "Dɔgɔ sonsanin, i be bɔ ka taga yɔrɔ juman le la tuma bεε?" A y'a yɔrɔ fɔ. Suruku ko bi ni Ala sɔnna, an bena t'a nɔgon fe. Sonsanin ko: "Baasi tε, an bena taga nɔgon fe."

O wilila ka taga se yɔrɔ nin na, jinaw bεε tagara ka ban min kε Sonsanin ye kirisikan nin fɔ, da yεlεla. O donna. Li be yen, dumuni diman nugu bεε be yen.

Suruku ye cεriκε, ka to ka cεriκε. Sonsanin y'a fɔ a ye ko: "Kɔrɔ suruku, bɔ an ka taga, bɔ an ka taga," foo ka dεsε a kɔrɔ. A tagara ka suruku to yen. Jinaw nana sɔrɔ k'a bugɔ a kɔ ra k'a kɔ kari. O le ye suruku kɔ karilen to te foo bi.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n k'o bila yen.

Mam u Bamba
ka bɔ Bobo-Julaso

Limɔgɔ ani Tɔri

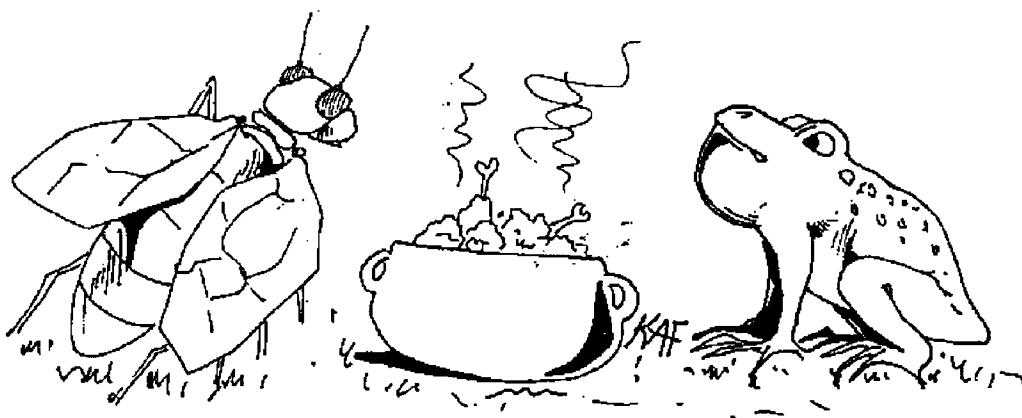
Nsrin nsirin.

N y'a ta ka bila limɔgɔ ani tɔri kan.

Lon dɔ̄ ra tɔri ye limɔgɔ weeble dumuni na a ka so.

Limɔgɔ natɔ, a be to k'a ke: "Vuuuuuuuuun! A sera tuma min na, tɔri k'a ma ko: "Dundu nin b'i bolo, n'i ma t'o bɔ̄ k'o bila, i ni ne ti se ka dumuni ke." K'a sɔrɔ limɔgɔ dun ti se ka tagama n'a m'a ke "Vuuuuuuuuuuuuun."

A lɔra ka dɛse tɔri ti dumuni dir'a ma min ke, a tagara. Limɔgɔ fana ye weeble bila tɔri fɛ k'a ka na o bi dumuni ke, ale ka so. Tɔri natɔ, a tora ka pan pan k'a ka tige bila duguma. A sera min ke limɔgɔ k'a taga tige ko ka na o bi dumuni ke. Ni tɔri tagara tige ko, a natɔ a bi tila k'a tige bila duguma.

N'a sera, limɔgɔ b'a fɔ̄ ko: "Aa! i do y'i tige ko ka tila k'a bila duguma tugu, segi ka tag'a ko ka na. N'i ma taga i tige ko, i ti se ka dumuni ke ni ne ye.

Tɔri segira ka tag'a tige ko ka tila k'a bila duguma tugu. Furututu tɔri nan'a fɔ̄ limɔgɔ ma ko: "N'i bi n sɔn i ka dumuni na i ka n sɔn, n'i ti n sɔn fana i k'a fɔ̄ ."

Limɔgɔ ko: "Aa! I m'a fɔ̄ ko ne k'a n ka dundu bila ka sɔrɔ ka na wa? Ne dun ti se ka dundu nin bila bari ne danna n'a ye le. Ayiwa i ti se ka tagama n'i ma i tige bila duguma cogo min na, ne fane ti se ka fara n ka dundu la.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Mam u Bamba
ka bɔ̄ Bobo-Julaso

Suruku ani Sonsanin

Nsirin nsirin.

N y'a bila suruku ni sonsanin la.

Sonsanin ko: "Suruku, e bi se ka ne ka bo dumu?" Suruku ko: "Sonsanin e bi se ka ne ka bo dumu?" U ka kan ka jɔgɔn kɔrɔbɔ.

Sonsanin tagara filen kura ni galaman kura san k'a d'a muso ma. A y'a ko f'a gwe. A y'a ta ka bo k'a ra ka sɔrc ka dɛge k'a ra k'a nagamu ka tag'a bila suruku ka foroda ra.

Sisan suruku nana se k'a ye ka jiningali kε ko: "Jon ka dige le ye nin?" Mɔgɔ ma kuma. A ko: "Jon ka dige le ye nin ye?" Mɔgɔ ma kuma. A ko: "Jon ka dɛge le ye nin ye? N'a tigi ma kuma n bin'a ta ka min de!" Sonsanin ma kuma.

Suruku y'a ta k'a bee min. Sonsanin panna ka bɔ k'a fɔ ko: "A ye n ka bo dumu, a ye n ka bo dumu." Suruku dimina.

A fɔna ka taga fiye kɔrc ani galama kɔrc san, ka bo k'a ra ka sɔrc ka nɔnɔ dɔɔni nagami a ra, foo limɔgɔ tora ka vun vun fiye nin nɔn fe. A tagar'a bila sonsanin ka foroda ra ani k'i dogo.

Sonsanin nana k'a ye. A ko: "Jon ka dɛge le ye nin ye? N'a tigi ma kuma n bin'a ta ka min de!"

Suruku tora ka yeleko. Sonsanin ko: "Jon ka dɛge le ye nin ? N'a tigi ma kuma n b'a ta ka min de!" A siŋe sabanan a ko: "Jon ka bo le ye nin ye ? N'a tigi ma bɔ n bi san don." Suruku panna ka bɔ ko n m'a kε i ta ra, i kan'a kε n ta ra.

N y'a ta yɔrc min n y'a bila yen.

Barakisa Sanɔgɔ
ka bɔ Bobo-Julaso

Siyaka ani Dirisa

N y'a bila teriman fila kan Siyaka ani Dirisa.

Siyaka ni Dirisa tun ye teri ye. Muso be fɔ̄lɔ fe, filanan o ye cegwanan ye. O fila ka teriya tun ka di. Lon dɔ̄ la siyaka nana Dirisa weele ko n terice, n bina taga tagama na n muso file n b'a kalifa e ma: "E y'a mən wa ?" Dirisa ko n y'a mən. Siyaka ko: "N be n muso kalifa i la, an ka teriya boja kosɔ̄n." N b'a kalifa i la, an ka teriya kanu kosɔ̄n. N be n muso kalifa e ma, an ka teriya layiriya gwelen kosɔ̄n." A ko: "Ko saba te wa?" Dirisa ko: "Tiyen lo."

Siyaka ko ko saba fɔ̄nin, ne ti dɔ̄wɛrɛ fara o kan. N ka kuma danna yan.

Siyaka ye dugutagasira minɛ. Siyaka ye san saba ke tagama na. A tagara san fɔ̄lɔ min na, o san kelen bi dafa lon min na ; o y'a sɔ̄rɔ muso ja corola sangolo la. A ye kɔ̄nɔ ta, kɔ̄nɔ mɔ̄na. O kɔ̄nɔ kera Dirisa ka kɔ̄nɔ ye. Siyaka ye san saba dafa tunkan na tuma min na, a seginna a fe.

Dɔ̄ nan'a fɔ̄ a ye ko: "Siyaka, aa! Ko kər'e kɔ̄. E terice ye kɔ̄nɔ la e ka muso ra." Siyaka y'a jaabi ko: "E da bɔ̄ n ka muso ka jigiko kuma na. Kuma be ne ni n ka terice lo ce. I da ka dɔ̄gɔ̄ o kuma fɔ̄li ma."

Kabini Siyaka sen donni dugu kɔ̄nɔ, dugu cekɔ̄rbaw, a musokɔ̄rbaw, kamelenw ni bogotigiw te baro wɛrɛ ke Dirisa ka maloyakokuma kɔ̄. Bɛe ko Dirisa ser'a ka ko dan na. Siyaka mana taga mɔ̄gɔ̄ o mɔ̄gɔ̄ fo, n'o tigi y'a jining'a terice n'a ka muso ka ko ra, a b'a fɔ̄ ko: "E ka nin ko dabila, an ben'o janabɔ̄ ko fe."

Siyaka ma sɔ̄n k'a to baro ka don ani dugumɔ̄gɔ̄ si ce ka taga a ka muso n'a terice ko ka fanfe.

Lon dɔ̄ ra, Siyaka wilira k'a bi tag'a ka biranso la. Siyaka somɔ̄gɔ̄w ye sira d'a ma, o ko n'a sera, a k'a biranw fo; ko Ala ka taga n'a puman ye ka segin n'a puman ye. Mɔ̄gɔ̄ min ye Siyaka ka furuko janabɔ̄ ka ke Siyaka jatigicɛ ye, Siyaka n'o tigi tagara jɔ̄gɔ̄n fe a birannakaw fe.

O tagara foli ke birannakaw ye. Foli kənin, o benna biranw ma kosɔ̄be. Birannakaw k'o bisimina! Siyaka bilasiralikɛla ye kuma ta ko: "Aw birance tun tagara tungana ka segin ka na ni hɛrɛ ye, o de y'a to a ko a bina bɔ̄ aw ye ka foli d'aw ma." An nakun ye o de ye."

Cekɔ̄rbaw ko: "Siyaka, e ni baraji, e ka foli dir'an ye, a benn'an ma." O ko n'o tagara lafiŋɛ, o ka segin ka na sini sɔ̄gɔ̄ma, ko a birancemān mako be Siyaka la.

Dugu gwɛra o tagara biranw fe tugu. Birance ye kuma ta k'a fɔ̄ ko: "Ni mɔ̄gɔ̄ birance nan'e fo, n'a ma fən d'a ma, a ka dɔ̄ fɔ̄ a ye."

A ko: "Siyaka nana ka bɔ̄ tunga ra ka na fo, o diyara n ye.

a sisan ne y'a weeble k'a ka na sabu kuma bi n fε k'a las'a ma." A ko: Siyaka y'a muso kalifa a terice ma ka taga tunga ra, a ye sanji saba kε tunga ra, ayiwa a segira ka n'a sɔrɔ a muso kɔnɔman do foo ka jigi denmuso la. An b'a fε ka lɔn Siyaka n'a terice benna min na a muso ko la.

Siyaka ko a bilasirali kεla, ni o y'a jatigi cε ye, k'o ma ko tuma saba le bi dunijε na: o ye kεtuma, fɔtuma ani yetuma ye. A fɔ n birance ye ko: "Ni fεn min kεtuma sera a bi kε; ni fεn min fɔtuma sera, o bi fɔ; ni fεn min yetuma sera o bi ye."

A ko: "Ni mɔgɔ teliyara e ka sokɔnɔjinan ma, a bi bo seri e ka to la. Ni mɔgɔ kɔrɔtɔra e ka sanfεfεn ma, a bi bo seri e ja na. Mɔgɔ ti dabakala bɔ e ka sokɔnɔjinan ko la. N'e m'a sɔrɔ e ka daga kɔnɔ, e b'a sɔrɔ e ka faniw jukɔrɔ, n'i m'a sɔrɔ e ka faniw jukɔrɔ, e b'a mine e ka dumunitɔ kan. Ne ka kuma banna yan. A fɔ n birance ye ko ne nana foli d'o ma. N nana o kεnεbagatɔ sɔrɔ o diyara n ye, an ka kuma to tan."

Birance kabakora, ka ja ka sigi hali a m'a kun kɔrɔta ka Siyaka ka file tugu. Siyaka ko jatigice ma: "An ka foli dan yan ka sira jini."

A ko: "An ka taga so, n'Ala ye dugu juman gwε." Ale be sira jini ka taga bɔ so. Siyaka ye fani di ka wari l'a kan ko jatigice k'o di a biranw ma. A biranw ye sira d'a ma. O k'a ni ce k'o ka foli b'a ye kosobε an'a muso ye. O ko sira sɔrɔla. Siyaka bɔr'a birandugu la, ka segin a ka dugu la.

Siyaka seginnin ye lɔgɔkun kelen kε, a fa ma fεn mεn a da la. A ma fεn fɔ fasoden si ye. Siyaka face ye a kɔrɔw n'a dɔgɔw weeble k'o sigi k'a fɔ o ye. A ko: "Kabini Siyaka nana ka bɔ tunga na ka n'a muso cogoya ye, a ma fεn fɔ duguden si ye." A ko: "An bina mɔgɔ namalɔnin ci a ka tag'a biranso ra ka tag'a file n'a ye dɔ fɔ olu ye." Awa n'a hakili ye min sɔrɔ aw fana k'o fɔ n ye n b'a mεn. Aw kana n ka kɔrɔya file.

O dugu gwεra, o ye mɔgɔ namalɔnin ci ka taga Siyaka birance jininga. Ciden tagar'a fɔ ko: "Ni mɔgɔ n'e muso ka di, e bi kuma dɔw fɔ i biranw ye. Ayiwa Siyaka fa ye n ci ka n'a file ni Siyaka ma fεn fɔ aw ye ka tag'ale n'a muso n'a terice ka ko la wa?"

Biranceman ko Siyaka ma fεn fɔ ale ye o ko la. A ko: "Siyaka ye min sɔrɔ k'a fɔ ale ye, a ko ko saba be dijε na."

Kεtuma be yen, fɔtuma be yen, yetuma fana be yen. Ayiwa e ka taga o fɔ Siyaka fa ye ten, ko ne ye min sɔrɔ Siyaka fε a nanin yan o de ye nin ye.

O y'a sɔrɔ Siyaka n'a terice, hali jakumun t'o cε, o bi jɔgɔn fε e n'a fɔ fɔlɔ. Biranceman ye min fɔ Siyaka ka ko la, ciden nan'o fɔ a fa ye.

Siyaka face ko nin kuma diyar'ale ye. A ye siyaka weeble k'a fadenw n'a balimaw bεe lajɛnnin weeble k'o fara jɔgɔn kan.

Faceman ye Siyaka jininga ko: "Kabini e bɔra e ka tunga ra ka na, mɔgɔ ma dɔ mεn e fε e n'e muso n'e terice ko la do?"

Siyaka ko: "Baba, jiningali diyara n ye, tuma saba le bi dijε na?

Kεtuma, fɔtuma ani yetuma.

"Ni fεn min kεtuma sera a bi kε; ni fεn min fɔtuma sera, o bi fɔ; ni fεn min yetuma sera o bi ye."

A ko: "Baba e ka jingali diyara n ye, n'e kɔrɔtɔra sanfε fεn ma, a bi bo kε e ja na."

Muso nana jigi min kε ka lɔgɔ kun kelen sɔrɔ, Siyaka ye a terice Dirisa weeble k'a fɔ a ye ko:

"An muso jigira, tɔgɔ jin'a ra."

Dirisa ko: "Ni muso jigira, o bi kalan naani yira muso la: o bi Fatumata yir'a la, ka Mariyamu yir'a la, ka Awa yir'a la ka Sita yir'a la ; ni tɔgɔ min mana muso diya, o bi o di den ma. N'o tε, tɔgɔ dikun tε ne ne ele fila cε. A to muso ka tɔgɔ di ." O ye muso

jininga ko: "E jigira, denkunli ye sini ye, e bi tɔgo juman le d'e den ma?"

Muso ko: "N den tɔgo ko Sita." Den tɔgo lara ko Sita. Sita bohana halibi Dirisa ma muso furu fɔlɔ. Siyaka ye Dirisa weeble, k'a somogow weeble. A ko ale terice Dirisa ka cegwannuya hami b'a ra.

"Ala do ye ne sɔn denmuso ra foo o sera furu ma, ayiwa ne jenna k'a n den di Dirisa ma a k'a ke a muso ye. O de y'a ke, ne ye aw bee weeble."

Dirisa ko: "Siyaka, ne n'ele ka teriya menna, ni ne y'e denmuso furu, n'a sɔn ma ke e sɔn ye, n'an ma taga ben, a na ke gasi ye ne n'e ce. A ko: "Ne b'a fe an ka ce were jin'a ra. Siyaka lɔra tewu!"

Ayiwa! Ni kuma y'a fɔtuma fili, e ti boja sɔrɔ a la, ni kuma y'a fɔtuma tɛmɛ, n'i y'a fo mɔgɔw b'e dɔgɔya.

Sigiyɔrɔ ma sɔrɔ siyaka la, tɛmeyɔrɔ ma sɔrɔ siyaka fe. Kuma ka kan ka ke wagati min na, a ke o tuma na.

Somogow bee lajennin ye tiyen di Dirisa ma.

Dijɛ fori ye naani ye: e ni sɔgɔma, e ni tile, e ni wula, e ni su.

*N'a fɔra ko e ni sɔgɔma, o kɔrɔ ye: k'an ka sɔn Ala ma, an ka sɔgɔma
ye.*

*N'a fɔra ko e ni tile, o kɔrɔ ye: k'e ka tilen e yere ye ani an ka tilen jɔgɔn
ye.*

*N'a fɔra e ni wula, o kɔrɔ ye: ko an ka an wulan jɔgɔn ye ka jɔgɔn deme
dijɛ kunko kɔrɔ.*

N'a fɔra ko e ni su o kɔrɔ ye: ko an ka jɔgɔn sutara.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Terice fila min be taga tagama na

N y'a bila tericeman fila kan min tun be taga tagama na.

Tericeman fila tun be tagara tagama na. Yanni o ka taga, o tagara o jɔngiri o baw n'o faw kɔrɔ ko ; olu be fɛ ka taga tagama na. O bangibagaw ko n'aw tagara aw k'a tagama na, aw kana muso furu k'aw to tukan na, fo n'aw segira ka na aw ka dugu kɔnɔ yan. N'aw nana, an yere bina muso jini k'o d'aw ma. Sabu fɔlɔ an fɛ, dencefɔlɔ bangibagaw le be muso furu k'a d'a ma k'o juru bɔ o kun na.

Kamelen fila nunu ka tunkan diyara o la. Kelen nana bogotiginin dɔ ye, a tagara i sara a terice la ko: N ye bogotiginin dɔ sɔrɔ a ko ka di n ye de! Tericeman ko: "I kan'o kuma fɔ ; an bi bɔ sow lon min na, an bangibagaw ye mun de fɔ ? O m'a fɔ ko an kana muso foyi furu tunkan na wa ? Ayiwa, nin bogotiginin hali n'a ka d'i ye i n'a fɔ i yere nin, i k'o furukokuma bɔ i da.

A y'o dabila. A nana bogotiginin were ye ka tugu o kɔ, a sɔnna ale ra. A tagara f'a terice ye ko aa! Ni n y'a file, nin ka di n ye ka teme dɔ nin kan. Tericeman y'a jabi ko: "Hali n'a ka di ye ka ka teme i ba kan, i kan'a ta de! an ba n'a fa ye kuma min fɔ, an kan'o sɔsɔ. O ko an ka segi ka na o bina muso jin'an ye. Ayiwa i kana nin ta de!"

A y'o dabila. A nana bogotiginin sabanan min sɔrɔ, a n'an'a yir'a terice la ko. N terice, nin kɔni, n'i sɔnna n b'a furu, n'i ma sɔn fana n b'a furu. A terice ko: "Ee! i kan'a furu. An ba n'a fa ye kunna min fɔ, i kan'a sɔsɔ de!"

Kamelen ye o bogotiginin sabanan nin furu siri! A m'a sar'a terice la tugu, fo kɔjɔmuso bi sɛnse lon min na, a tagar'i sigi a terice fe ko: "Ne kɔni ye n ka muso furu bɛe janabɔ ka ban. N'Ala sɔnna sini, n ka muso sumɔgɔw bin'a bilasira n fe."

Muso furunin, tericeman nin ja minena a la. O kuma fɔnin, a terice panna ka wili ka taga karamɔgɔce dɔ yɔrɔjini k'o kuma dar'a la la ani k'a fɔ ko n'a ma janini ale terice

bina sa. A ko kabini ale y'a ka muso furu ka ban min kε a terice ja minena a la. Karamogɔce ye cencen yereke, ka cencen gosi. Karamogɔce ko: "N be dɛmɛ sa ja, i terice ja yele ka gwele de!"

A ko: "Karamogɔce, mun y'a yele gweleya? O tuma fura t'a la wa?" Karamogɔce ko: "Fura b'a ra, ja i terice ka jnayefura be i n'i muso n'i den bolo.

N'i muso mana dence fɔlɔ min wolo, i bi filenkura san sugu la, i b'i dence nin kantige k'a joli don o filen kɔnɔ ka tag'a d'i terice ma, a k'a jɛ ko. N'i ye joli bɔ tuma min na i ka boli n'a ye ka tag'a d'i terice ma yanni joli kana sunɔgo. N'a y'a ja ko, o ra, a ja be yele o tuma na. N'i m'o kε, i tenice ja ti se ka yele de.

A ko: "N karamogɔ o bi se ka n terice ja yele wa? Karamogɔce ko: "N'i sera kε n'a ja ma yele, i ka na ne yere be n dence kelen d'i ma i k'o faga i den jurusara ye."

Kamelen wilila ka boli ka taga so ka tag'a fɔ a muso ye ko: "Fatumata, ni mɔgɔ sara i ye, i ka toli a ye de! A ko i y'a lɔn an bi bɔ so tuma min, an bangigagaw ko an kana furu kε tunkan na. An nana tunkan na min fε, ne jalɔra bogo tiginin fɔlɔ min kan, n terice banna, ne jalɔra bogotiginin filanan min na, n terice banna, ayiwa ele Fatumata le ker'o sabanan ye. N'e y'i ko dogo n terice la fo lon min na i somogɔw tun ka kan k'i sense ka na n'i ye ne ka so. Lon min na i terice y'a men k'o b'i sensena ka na n fε, a bolila ka taga karamogɔw sègerɛ o y'a fɔ a ye ko ni ne donna i kan ko ne bina sa. A ko mun be se k'a to ne kana sa ? O y'a fɔ a ye ko a kan'a to ne ka kɔn ka don ale jɛ e kan; ja ko ale yere ka kɔn ka don e kan ne jɛ.

a n'a y'o kε ko a jε be mine a la. O be kε sababu ye ka ne kisi saya ma. Ayiwa Fatumata n terice ja fiyenkun file. Ni n terice tun ma kɔn ka don i ken, i ka jinace k'o na fiyen, a tun be ne yεre de faga. Ne dun ye ja jini n terice ja fiyenkun n'a yεleko ra; lɔnnikεlaw y'a fɔ n ye ko ni n b'a fe n terice ja ka yεle ko feεre min b'a ra o file nin ye: Ko i ye den fɔlɔ min wolo n'a kalo naani file nin ye, ko ne ka filenkura san, k'o den ta k'a kantige k'a joli don o fiyenkura la n ka boli n'a ye ka tag'a di n terice ma a b'a ja ko n'a ye k'o bena a ja yεle n'o tε ko fila wεre t'o ko.

A ko: "Fatumata, i dun ye mun sɔrɔ n ka terice ka kuma na?"

A muso ko: "Baasi fosi t'o la. Den file nin ye wagati min nan'a i diya. Den lanin file, n karil'a kɔ. Masa min y'a d'an ma, a n'a jɔgɔnna caaman d'an ma tugu. A kantige k'a faga ka t'i terice jε yεle."

O kera tuma min na, kamelen tagara sugu ra ka filenkura sɔn, ka n'a dence kantige, a ni boli tagar'a terice fe ka taga a den jolikεne d'a ma a k'a ja ko. Tericeman jε konin ka ban, a jε yεlera. A ja yεlera min kε, a girinna ka taga filenkura bila a ka so kɔnɔ, ka sɔrɔ ka na a terice fe. A ko: "N terice, aa! nin diyara n ye, a bojana n ma. I ye boli caaman kε ne ja yεleko ra, Ala don y'i dεmε, o diyara n ye, n ka foli b'i ye. A ko an ka kɔjɔmuso do ? A den ka kεne wa?" A terice ko: "Tɔɔrɔ si t'o la."

A ko: "N jε fila yεlera min kε, n be n laben ka taga n jε la an ka kɔjɔmuso n'a den kan. A tugur'a terice kɔ ale tilenna n'a ye kaburutu ra; jnayεleninkuru y'a jnininga: "An bi tagara min n terice?" A ko: "I m'a fɔ an ka taga n ka so wa? E ka tugu n kɔ. N'an bɔra yan, n bena taga kɔjɔmuso yira i la."

O sera den kaburu la tuma min na, o ye dennin siginin ye kaburu kan n'a be tulonkε ka yεle. Jnayεleninkura girinna k'i sɔgɔ den na k'a ta k'a l'a gama kɔrɔ. A ko: "N terice ne ma nin faamu dε. I nana den sigi kaburu kan yan kun juman kan? O kɔrɔ ye mun ye?" Tericeman ya jaabi ko: "Ayi, n terice n'i ni mɔgɔ jenna, aw ye jɛn kε kelen ye. Ko n'i sɔnna mɔgɔ ye, i ka sɔn a ye Ala kɔson. N'i ye mɔgɔ kanu, i k'a kanu Ala kosɔn. A ko n terice, i ye ne kanu Ala kosɔn ka sɔn k'i ja di ne ka furu kosɔn k'o sababuya kε ko ne m'an bangibagaw ka kuma labato. Ne ye kagangelεya kε ka muso furu ; a fɔra e ye ko n'i ma kɔn ka don kɔjɔmuso kan ne jε, ko ne bina sa. N'i dun y'o kε ne bera kisi jε e jε fila bena mine i la i sɔnna o la ka ne ci ko ne ka taga sara jini ka na. Ne kɔ doni, i donna ne ka muso kan, n nan'i fiyennin lɔnɔn sɔrɔ. I ma sɔn ka pafiyenko fɔ ne ye. Ne de tara moriw fe, o sɔrɔla k'a fɔ n ye. O ra ne y'i jε fura jini yiri la n ma fura sɔrɔ a la. K'i jε furake nasiji la, n ma se k'a furake. Ayiwa ne nana lɔnnikεlaw jnininga i jε fiyenko an'a furakecogo la o sɔrɔ k'o fɔ n ye. Lɔnnikεlaw y'a fɔ n ye ko ni n k'i jε ka yεle, n ka filenkura san, ka n den kelen nin kan tige, k'a joli don o filen kɔnɔ, ka n'a d'i ma i k'i jε ko n'a ye. Ko n'o kera, i jε bena yεle. Ne y'o lakali n ka muso ye ale fana ma n sɔsɔ. O ra n ye n den kan tige hali a ba ma kasi, n y'a joli don filen kɔnɔ ka n'o d'i ma i k'i jε ko, a ka yεle. I ye ne kanu cogo min na k'i ja di ne kosɔn, o la ne fana ye n den kan tige Ala kosɔn ani o kanu kosɔn. Den min file nin ye Ala lo y'a d'an ma, a segira Ala fe ka tila ka kɔsegin an ma. N'o tε, ne kɔni tun y'a faga le dε!"

O teriman fila nunu ka baro danna yan.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Waraba sennɔn

Waraba sennɔn, a sɔɔla cogo di ?

Soncɛ saba tun be dugu dɔ kɔnɔ; dugu nin tɔgɔ le ko Dabuseli. Sancɛ saba nin, o ka sonya kɔkɔla kɔsɔbɛ. Kelen ye fiyentɔ le ye, ale bi so kɔnɔ; tɔ fila le bi taga supɛni kɛ, n'o bina d'ale ma, k'a ka mine.

O tora yen, o b'o ka supɛni tan ni fila la, lon dɔ, soncɛ kelen nana fɔ kelen ye ko: "Ne ka supɛni ka jugu ka temɛ e ta kan."

Tɔkelen ko: "Ayi, i ti se ka ne bɔ supɛni na."

A ko: "N'o lo, ko an ka taga kongo kɔnɔ an bi taga a ladege."

Soncɛ fila wilila, o tagara se kongo kɔnɔ min kɛ, soncɛ kelen nin y'a fɔ kelen ye ko a ka yɛlɛ, ka kɔnɔ fan ta ka bɔ a kɔrɔ, kɔnɔ kana bɔ a kalan ma, k'o la ale b'a lɔn ko a ka sonya ka bon ka temɛ ale ta kan. Kelen nin yɛlɛla sisan o y'a sɔɔ kɔnɔ lani b'a fan kan. Ale tagara kɔnɔ fan ce, kɔnɔ ma bɔ a kalan ma. Yan n'ale ka kɔnɔ fan ni ce, kelen nin fana yɛlɛ la ale kɔ fe ka taga ale ka kurusi bɔ a cera, a fana ma bɔ a kala ma.

Sisan, a jigila, a nana ni kɔnɔfan ye; a ko n tagara kɔnɔfan ni ce ko kɔnɔ ma bɔ a kala ma. A ko: "Ne fana tun y'e ka kurusi bɔ e cera, k'i bɔra a kala ma wa?" A y'a file, ale fana lankolon lo. O fila ye jɔgɔn tige ci, o temena. K'an fila bɛɛ ka fari bi. O temena o ka supɛni fe.

O tora Dabuseli dugu kɔnɔ, o bi yaala la. Ce kelen fana tun be Dabuseli kɔnɔ, a tɔgɔ ko Kaada. Ni ko o ko pagamina dugu kɔnɔ, Kaada le b'a janabɔ; ko jugu o, ko numan o, n'e sela ale fe ka ban, a b'a lalaga. Kaada fana bi dugu kɔnɔ, a bi yaalala. Kanbeleba kelen tun be Dabuseli kɔnɔ, a t'a fɔ sunguru foyi ma ko n b'i fe suguri ni bi se ka ban. Lon dɔ, sunguru dɔ bi temena, dugu kanbele kuntigi ka denmuso lo, a tɔgɔ ye ko Maana.

A be temena, kanbeleba nin y'a weeble, a nana. A ko: "Maana, ko n b'a fe bi e ka taga baro kɛ an fe." Sunguru ko: "Baasi tɛ," k'o ti baasi ye. Maana tagara so, yan ni dɔɔni, a nana. Ka na baro ke kanbeleba nin fe, a n'a terike.

O tora baro la, jɛjɔgɔnya nana don ani kanbele ce, kɔnɔ dimi ye Maana mina su la. O ye sinjan mugu bɔ, ka ke ji la ka d'a ma, a y'a min. Kɔnɔ nin mala la dɔɔni. A sigira, yan ni dɔɔni tugu kɔnɔ dimi nin wilila, k'o b'a mina yan, k'o b'a mina yan, sunguru nin sara. A sara o fe so kɔnɔ. Sunguru sara min kɛ, o ma lɔn o bina kɛ cogo mina. A n'a terike, o b'a la, "Aah an bina nin kɛ cogo di? An bina nin kɛ cogo di? An bina nin kɛ cogo di?" Kaada fana ale temɛ tɔ ye o mankan men Kaada ko: "A kera di su nin n'a b'i mankan na an kun na. A t'a to an ka sinɔgɔ?"

O ko: "Kaada lo wa?"

Ako: "ɔnhɔn."

A ko: "Na yan."

A nana. "Aaah!"

A ko: "Ko dɔ y'an sɔɔ su nin na de."

A ko: "O ye mun ye?"

A ko: "Maana le nana baro kɛ an fe su nin na, a dun banna an bolo so kɔnɔ yan Ayiwa ni o lɔnna, dugu masakɛ tina an to yen; an dun m'a lɔn an b'a kɛ cogo min na."

Kaada ko: "Baasi tɛ. A be daasi wa duuru di n ma, n bi kunko ni bɔ a kun na."

O ye wa duuru jati, ka di Kaada ma. Ayiwa! Kaada ye su ta, k'a banbu a kɔ la, ka bɔ. Ka to ka yaala. Kaada tora yaala la, soncɛ fila nin be temɛ, kɛsu b'o kun na, yiri kɛsu. Yiri kɛsujan b'o fila kun na, o be temena. Kaada dogora. Soncɛ fila temena ka taga se

finetiri la , k'a o ka finetiri bugɔ, fiyentɔce be so kɔnɔ, ale ti yeli ke. Ale ye finetiri yele. O ko: "Hun", a ye kɛsu ni mina, ka sama ka bila so kɔnɔ, sonce nunu tɛmɛna.

Olu tagara Kaada fana nana. Ko hun, a ko aah, ɲa mɔgɔw ka sira diyera dε: hun hun sijegɔ fila, aah ko sira diyera. A wilila fana k'a bi o fana mina, Kaada ye su nin kundoo, a y'a mina ko, ee, ko ne ka mɔgɔw ka fari sisan dε, k'o bi mɔgɔ yere suŋε. A ye su nin fana sama k'a bila so kɔnɔ Kaada tununa.

Son fila nin tagara yaara o ma foyi sɔrɔ so kɔnɔ. U segira. Kelen nin ko: Ee! I ye mɔgɔ fana bɔ mi? Mɔgɔ su, k'i ye o fana bɔ mi?" A ko: "N bi taga min ? Ne be yara le." A ko: "Hun, n y'a mina, a ko hun tugu n y'a mina a b'a fɔ ko ne, ne ye nin sɔrɔ min? Ko ayi k'an ma nin d'e ma." Ko: "Aw le y'a di dε. A yi kɛsu di, n y'o mina, a tilara ka fɔ ko hun, n tilara ka wili k'o fana mina. Ko n'o te n bi yaala wa? N ti yeeli ke, n ti taga yɔrɔ si."

O ye mankan buŋε, o bi sɔŋɔra jɔgɔnna. Kaada nana ko: "A kɛra di? An ti sinɔgɔ a bolo. A bi mankan ci k'an tulo gwan ten."

Ko: "Kaada lo wa?"

N ko: "ɔnhɔn. A kɛra di?"

"An tagara yaala ka na mɔgɔ su sɔrɔ an ka ce fe so kɔnɔ, ko an ma lɔn mɔgɔ min y'a d'a ma."

Ko eeeh, ko o gwεleyera.

Ko Kaada ni e ma ne an ma ka ni kunko bɔ an kun na, ni dugu gwera ka ni sɔrɔ an fe so kɔnɔ yan a bi ke baara ye.

Ko baasi te, ko a yi daasi wa duuru di n ma n b'a bɔ aw kun na. Son nunu fana ye wa duuru bɔ, k'a di Kaada ma. Ayiwa! Kaada ye su ta. Kaada bɔɔra n'a ka su ye tugu k'a la a kɔla. O y'a sɔrɔ muso kɔrɔni dɔ tun be dugu kɔnɔ, o b'a fɔ ko Mama Subaga. Ale, a ye gɔyɔ foro sene. Gɔyɔ foro nin, a bi taga gɔyɔ foro nin kɔrɔsi sufε le. Fen o fen gwεrela gɔyɔ foro da la, a bi kɔrɔti ke k'i bon n'a ye. Sisan, Kaada nana lɔ ka miiri, a ko fɔ ale ka taga Mama Subaga ka gɔyɔ foro la.

A tagara. A sera gɔyɔ foro kεnε ma tuma min na, a ye nεrε yiri dɔ file, ka dogo nεrε yiri kɔ fe, ka su nin kun bɔ ka gɔyɔ firaburu magamaga. Mama subaga ja kɔrɔ ta tɔ, a ye kɔrɔti bila ka taga. Kɔrɔti tagara don su nin na, Kaada y'a bila ka boli. Mama subaga bolila ka na a ye ko: "Eeh, Maana, ele bi gɔyɔ fe, hali n'e tun tagara so ne bi se ka gɔyɔ d'e ma; su nin na e bi na n bi e halaki ten?"

Ale fana sigila a bi kasila. Kaada tagara munumunu ka na ko: "Mama ko a kɛra di e bi kasila?" A ko: "Aah, ko Maana le nana k'a bina gɔyɔ tige ale yere m'a lɔn ko Maana lo, ale y'a bon ni kɔrɔti ye, k'a sara, eeh." Kaada ko: "Aah Mama ko nin kɔni gwεleyera." Ko: "Ni wa duuru kɔni b'e fe su nin na ne bi se ka ni kunko bɔ e kun na. Mama ko: "Baasi te, ko n bi se ka wa duuru jini ka d'e ma." Mama subaga donn'a ka so kɔnɔ, ka dagaw jigijigi ka bɔ jɔgɔn kan, musokɔrɔni nunu tun be wari bila daga kɔnɔ; n'a ye daga dɔ ta, a be wari dɔ bɔ yen, n'a ye daga dɔ ta, a be wari dɔ bɔ yen; fɔ ka wari ni sɔrɔ wa duuru dafaara, a nana a di Kaada ma. Kaada y'o fari a ka wari kan, ka su nin ta. O y'a sɔrɔ, dugu gwε bi jini ka surunŋε.

Kaada nana miiri sisan ale m'a lɔn a bina ke cogomi, ni su nin fana ye dugu gwε ale bolo a fana ka kunko sɔrɔ. O y'a sɔrɔ li gɔngɔn dɔ be dugu bana kɔ, liden min be mɔgɔ cin, ale gɔngɔn dɔ be dugu bana kɔ. Kaada nana a ye, liden nunu dun ka fari, n'i gerεla yen, liden nunu bi e cin fɔ k'i faga. Kaada wilila ni su nin ye, ka taga li gɔngɔn ni file sisan, ka su mina a sen ma, ka fili ka don li gɔngɔn ni kɔnɔ, ka boli ka tunu.

Dugu gwera fɔ ka tile gwan, sunguruw bεe bɔɔra, Maana ma ye. O ka Maana yaala dugu fan bεe la o m'a ye. O tagara fɔ dugu kanbele kuntigi ye. A ko aah, ko

maana ti se ka tunu k'o ka dugu siraw ta; a bolila ka don dugu o dugu la o ka taga a yaala. O donna kongo kɔnɔ ka dugu siraw ta. O bi yaalala, o bi yaalala, o tagara sɔrɔ a bi li gɔngɔn ni kɔnɔ. O nana fɔ dugu kanbele kuntigi ye ko aah, ko an tagara sɔrɔ k'a tun tagara libɔyɔrɔ ko ŋa k'a bi ligɔngɔn kɔnɔ, ko lidenw y'a cin, ko a sara. A ko a ka taga bɔ ka na n'a ye. A ko ne dugu kanbele kuntigi denmuso, n'a ko a bi li fɛ, ni y'a fɔ kanbele. O kanbele ye, o bi taga li bɔ ka na. N'a yere k'a bi taga li bɔ ni lidenw y'a faga, a yi taga a su bɔ a k'a su don. O tagara sunguru ni su bɔ ten ka su don. O y'ale su don ka ban, Kaada ma kunko sɔrɔ, son nunu ma kunko sɔrɔ, muso kɔrɔni ma kunko sɔrɔ, sunguru yere ka kunko tora a yere kun na; kanbeleba nunu fana ma kunko sɔrɔ a yere ka kunko tora a yere kun na yen. Ale sara o co kola.

Sisan o y'a sɔrɔ nafolotigi fila dɔ tun be Dabuseli kɔnɔ. O nafolotigi fila nin, o fila bee wolola nafolojini la jɔgɔn fɛ. Nafolo jini fana n'a b'a jinina, dɔ geresige bi bujɛ ka teme dɔ kan. O tora nafolo jinina, tericeman kelen ka nafolo nana caya ka teme kelen kan. Lɔn dɔ, min ka nafolo ka caa, a y'a terice weeble a ko: "N teri, mɔgɔ ti se ka to ni nafolo ye ni e ma muso furu; an ga banban, an ga muso jini k'a furu; ola an ka nafolow bi sabati." A yi wa, terice ko: "O ti baasi ye."

O ye muso jini ka furu, o tora n'o ka musow ye. Min ka nafolo ka ca, yan nin kalo saba ale ka muso nana kɔnɔ ta. A muso ye kɔnɔ ta, muso ko a bi jigi, a jigira denmuso. A jigini kalo saba; muso nin banna. Aah! muso wɛre t'a fɛ. A ko a ti se k'a ka denmuso ni lamwo. A ye denmuso nin ta, ka taga n'a ye ka taga d'a dɔgɔmuso ma kongo kɔnɔ. A nana sigi.

A terice min ka nafolo man ca, ale fana ka muso nana kɔnɔ ta. O fana nana kɔnɔ ta, o jigira, kalo saba, a jigini kalo saba ale fana banna. Ale ta tun ye dence ye.

Sisan o tora yen, ko teri k'an ka baara kɔni gwɛleyera. A k'an bee ka musow banna, a ko ŋa ne ka denmuso, n ma se ka to n fɛ, a ko n tagara bila n dɔgɔmuso fɛ kongo kɔnɔ. Nin ko ale kɔni bina a ta to a kɔrɔ. A y'a ka dence nin to a kɔrɔ. Den nin nana se kanbeleya ma; a sera kanbeleya ma tuma min na, nafolotigi ni y'a dence weeble. A ko: "Baba, a ko n be yɔrɔ min na sisan, i sera muso furu ma." A ko: "Aah, n fa ko n ma se muso furu ma." A ko baasi tɛ.

Lon wɛre tugu a nana weeble, a k'i ka banban ka muso furu, muso ti nefɛ, ni muso ti ele fana fɛ a ma ji; i ka banba e ka muso jini ka furu. A ko baasi tɛ, a ko Baba ko n sɔnnna; a ko ŋa, n bina file dugu kɔnɔ ni min diyera n yere ye n bina fɔ i ye, n b'a furu. A ko baasi tɛ. Taga e jana ta jini n'e ye min sɔrɔ, e bi n n'a ye, n b'a furu ka di e ma.

Lɔn dɔ a bi yaalala a tagara ka ta sunguru numanni dɔ sɔrɔ, a jarabila sunguru nin na. A nana ka na a fɔ a face ye: a ko Baba, a ko n ye sunguru dɔ ye dugu kɔnɔ bi, a ko sunguru nin ce ka ji, a ko n b'ole fɛ. A ko baasi tɛ, taga weeble ka na. A tagara sunguru weeble ka na, faceman y'a jiningan ko n dence k'a b'i fɛ furula. A ko i ka so mɔgɔw be min? A y'a ka somɔgɔw yɔrɔ yira. O tagara ka taga sunguru nin dali k'a furu, k'a di kanbele ma.

A furu lon, a bina don kɔnjɔbon na lon min na, ce kɔrɔba y'a fɔ a dence ye: a ko: "N'i donna n'a ye kɔnjɔ bon kɔnɔ, n'i tagara sɔrɔ dɛnminsen ye, e bi n'a fɔ n ye; ŋa n'i tagara sɔrɔ mɔgɔkɔba ye, e bi n'a fɔ n ye." A donna n'a ye kɔnjɔ so kɔnɔ, a tagara sɔrɔ mɔgɔkɔrɔba lo, ŋa a diyanya fɛ, a man sɔn ka fɔ a face ye. A tagara fɔ a face ye k'ale y'a sɔrɔ dɛnminsen ye. A fa ko baasi tɛ. K'a y'a ka sigi kɛ.

O tora o bi sigi la. Lon dɔ, komi ale ka nafolo dun man ca, lon dɔ a nana a ka baarakeden weeble dugutila fɛ. A ko baasi tɛ, a ko nafolo min bi n bolo, ne ta te, n den ta lo, a ko ŋa n b'a fɛ ka nafolo tilan ka tilance ni dogo, ka tilan kelen di n dence ma; a fana bina jago kɛ, ni Ala nana dɔ far'a kan, nin te yen lon min na, a tɔ nunu, a b'a ta ka far'a

bolo kan. Baaraden k'o ti baasi ye. A ni baaraden ye nafolo tilan, a ye nafolo tilan ka ban tuma min a ye kesu saba ta, ka wari mugu don kesu kelen kɔnɔ, ka sanu mugu don kelen kɔnɔ, ka wari kunturu don kelen kɔnɔ. A bi la yɔrɔ min na, o ye yɔrɔ sogi, ka don yen. Filaw fɛ, a tagara misi cemɛ duuru a ni bi duuru bila yen.

A y'a bɛɛ ja fɔ baaraden ye. Dugu gwera sisan, a y'a dence weeble. A ko Baba, a ka naam; a ko nafolo min bi n bolo ne ta lo, ele ta lo; a ko ja komi e ye muso furu ka ban n b'a fɛ ka nafolo nin d'i ma, e b'a ke ka jago ke, a k'o le ka fisan. A ko baasi tɛ. A y'a ka baaraden weeble sisan a ko: "I ni n ka dence bina jago ke jɔgɔn fɛ." Baaraden k'o ti baasi ye.

O ka jago fɔlɔ kera mun ye ? O tagara sagaw le san, o ye sagaw san ka ban, ka na ni sagaw ye o bi taga sagaw feere jamana were. Denceman nin, a ni baaraden farala jɔgɔn kan, ka sagaw gwɛn ka taga. O tagara ka taga saga fɔlɔ feere, lɔgɔ diyera, o ye wari sɔrɔ, o ye tɔnɔ caaman sɔrɔ. O nana, a nana a fɔ a fa ye a ko: "Aah, a ko ja jago ka di." A ko olu tagara sagaw feere ko ale ye tɔnɔ caaman sɔrɔ. A fa ko baasi tɛ, a ko i bina segikɔ ka taga a filanan na. Ayiwa, sisan a ka muso be yen, a face be yen, ale fana bi lu kɔnɔ a ni baaraden nin sisan.

Lon dɔ, o wilila ka taga saga filanan san yɔrɔla, a ni baara den. O ye saga nunu san ka na n'a ye. N'o tɛ a nana ni tɔnɔ min y'a n'a muso ye nunsɔndiya ke, a ye fen caaman san. O tagara saga filanan san ka na, a ni baaraden ka kan ka taga sini a y'a muso weeble k'a fɔ a ye a ko: "Baasi tɛ, k'i bi jan to n fa la, i b'a kɔrɔsi kɔsɔbe, an bina taga jago ke yɔrɔ la." A ko baasi tɛ, k'Ala k'aw juman segi. A ni baaraden ni wilila o ye sagaw gwɛn, ka taga ni sagaw ye.

O tani ma tile saba bɔ, bana dɔ benna cekɔrɔba nin kan; fɔ ka bana juguya. Bana juguyara, ale wilila sisan ka bilan muso nin weeble, a dence ka muso. A ko n bilan muso, ko na yan. A ko naam, a nana. A ko n terice min, a ye nafolo jini jɔgɔn fɛ, i b'a lɔn ke; a ko ɔnhɔn. A ko taga fɔ a ye ko bana bi n na, bana min a ka gelen. Muso bolila ka taga. A tagara se ka cekɔrɔba sigini sɔrɔ min ka den kera denmuso ye. A tagara sigini sɔrɔ a y'a weeble.

A ko: "N bilance, i ka na sisan sisan ko a ka bana ka gelen." A terice wilila ten, a ma foyi ta, a bolila ka na. A nana sɔrɔ bana ni ka jugu cɛnna. A ko baasi tɛ, a ko fila dɔ bi n fɛ so, n bi segi kɔ ka taga a ta ka na a d'i ma, ko ni e y'o ta, e b'i lafiya.

Ale segikɔra, a tagara fila ta yɔrɔ la min ke, bana tɔ juguyara. A y'a dence muso weeble, a ko na yan, a ko baasi tɛ. A ko bana min bi n na a tina n to yen. N dence nin o ye e ce ye, a tagara saga feere yɔrɔ, a tina n sɔrɔ, a bina sɔrɔ n sara. A ko n terice min yere tagara fila ta yɔrɔ la, a tina n sɔrɔ tugu. A ko na, n be gundo fɔ e ye.

A dence ka muso gwɛrela a la, a ko: "N la yɔrɔ la yan, duguma kesu saba bi jɔgɔn kan, wari mugu bi kelen kɔnɔ, sanu mugu bi kelen kɔnɔ, wari kuturu bi kelen kɔnɔ; a be n la yɔrɔ la. Filaw fɛ misiw cemɛ duuru ni biduuru be yen; n'i ce nana, i b'a yɔrɔ yir'a la.

Cekɔrɔba ye o fɔ, cekɔrɔba sara. Tericeman tagara fila ta yɔrɔ la, a nana sɔrɔ cekɔrɔba sara. A ko: "Eeɛh, hali n terice ma se ka kuma ni n ye, n bi taga fila ta ka na, a sara? Aah, a kera baara ye." A le ye kan bɔ dugu dɔgɔw ma. O nana ko ah, a dence dun tagara tagama na a bina a ce cogo di ? A ko mɔgɔ t'a na lon lɔn, a y'a sutura. O yi cekɔrɔba su don.

Cekɔrɔba su donna, o y'a sɔrɔ denceman ni baaraden nin fana tagara feere ke yɔrɔ la. Olu tagara sagaw don kurun kɔnɔ, o bina don kurun kɔnɔ ka ba tige yɔrɔ min na, o sera ji cemance la kurun nin karila, o jigira ji la. O jigira ji la min ke, bosoce jigira o non fɛ; k'o yaala ji kɔrɔ fɔ k'o fila bɛɛ ye k'o bɔ. O y'a sɔrɔ o ye ji min ka fa. A ye o

digidigi, kanbele ni fɔɔna ji caaman bɔɔra a kɔɔ. Baaraden nin kɔni, ko b'a le file, ale sara. Kanbelen nin fana ye bosoce daali, fɔ ka kan bɔ dugu mɔgɔw ma, o be a fa ka baaraden su don dugu mɔgɔw fana ye olu diyεma, ka baaraden nin fana su don.

Sisan, a ye sagaw gwɛn ka don dugu kɔɔ, ka saga nunu feere. Sagaw feerela ka ban, a ye sira jini dugu mɔgɔw fe k'a bi taga so. O benna a fa saani tilen tan ni naani ma. A nana. A nana don luw kɔɔ, eeeh..., cɛkɔrɔba te yen. A dusu cɛnna. A nana ni wari dɔɔni min ye, a na muso yi kow ke pɔgɔn fe, o ye ko caaman ke k'o dumu. A k'i tagani kɔ, i fa banna i kɔ fe. A fana ko n tagara ni baara den ye, baaraden fana banna; ḥa n bina taga a jaʃɔ n fa terice ye.

A wilila ka ta a face terice fe ka taga fɔ a jaana ko: "Aah, a ko ne tagara, a tagara sɔɔ yɔɔrɔ nin ma ji, a ko kurun nin karila n'an ye a jigi la ji, baaraden nin ye ji minka damatɛmɛ, baaraden sara." A ko: "A kera ten, aw tani fana a ma men e fa fana benna bana la yan o fana sara." Baasi te. A fana bi se saraka minu na, a y'o ke. O tora dugu kɔɔ yen. Yan ni tile fila, ale nana ni wari min ye, wari nin banna. Wari foyi ti so kɔɔ tugu. A segira ka taga a face terice fe, a ko baba, n fa dun tun ye nafolo di ko ne ka baara ke n'a ye, ne ma lɔn n'a y'a sɔɔ n'a yi kuma dɔ fɔ i ye, ni nafolo dɔ bi yɔɔrɔ dɔ? N'o te ne tagara ni min ye, o banna dɛ; a ko ne nana ni ye k'o bee banna; ko baasi te. A k'o fa ka bana gweleyera, a y'i muso lo bila ka na n weeble. N tagara e fa sɔɔ, n ko n bi sekɔ ka na fila ta ka taga d'a ma, n tagara sɔɔ e fa banna. Ne kɔni, n n'e fa ma se ka kuma, a ma foyi fɔ n ye; e bi taga e muso jiningan, a n'ale min tun bi so kɔɔ, e b'a sɔɔ a ye dɔ fɔ a ye. Kanbele sekɔ la sisan, ka na a muso weeble ka sigi. A ko n tagara n fa terice fe, a ko ne fa ban tuma, ko a nana sɔɔ a banna, a banna ale kɔfe; a ko ne dun bina o ke cogodi ? a ko o tuma ko n fa ma foyi yɔɔrɔ yira e la wa ?

A ko: "I fa bi ban tuma min k'a da minana, k'a ma se kuma." Muso ko ten Aah, kanbele dusu cɛnna. O tora yen. Kanbele tora fantanya la. Nafolo min b'a bolo, o nɔgɔyara. Kanbele tagara a face terice fe. N'a wilila, a bi yan, a bi wari mina, a bi na, a n'a muso bi to ka dumuni ke.

O y'a sɔɔ muso ni, kanbele min y'a bugutigya ta o be dugu ni kɔɔ. O dɔgɔmuso ye kundanbaga ye dugu nin kɔɔ. Ja! a b'a fe ka nafolo nin bayelema k'a di o kanbele kɔrɔman ni, a be dugu nin kɔɔ. Ja! a b'a fe ka nafolo nin bayelema k'a di o kanbele nin ma. Sisan dugu mɔgɔw wilila sa, o bi nafolotigi dɔ nin tɔgɔ cɛnna: "Eeh, ce terice banna, ka sɔɔ a dence tun te so, a y'a ka nafolo bee ba yelema ka far'a ta kan; denceman nana a sege nin file; a ti se ka cɛkɔrɔba ka nafolo di." O ye cɛkɔrɔba tɔgɔ cɛn, a ti se ka yaala dugu kɔɔ, bee tora ka neni; ko ale le ye nafolo nin yelema ka far'a ta kan. Tɔgɔcen bujɛna.

Sisan, sunguru nin bina ke cogo di ka nafolo nin bayelema ka di a ka kanbele ma? A ma o lɔn. Lon dɔ, a wilila ka taga fɔ kanbele ye, a ko: "Ne tun b'a fe, e bi n ce face ka lu san; a ko n'e yi lu ni san, fen caaman b'a la n bina a yir'e la."

A y'o fɔ o fila nin pɔgɔn ce, a teme na. Cɛkɔrɔba dɔ nin komi tɔgɔ cɛn nana bujɛ do, a ma lɔn a bina ke cogo di? A fana wilila ka taga a dɔgɔ muso non fe kongo kɔɔ, a y'a ka denmuso min di la mɔ la. A tagara ka taga fɔ a dɔgɔ muso ye, a ko wa, a ko n nana e fe e ka n denmuso di n ma, n tɔgɔ cɛnni b'an ga dugu kɔɔ, ko ne yi n terice ka nafolo ba yelema ka fari n t'a kan. N dun b'a fe, ḥa n denmuso ni mina ka taga n'a ye, a ka taga nafolo ni yaala k'a di n ma. A ko n ni n hakili lo, a di n ma.

Sunguru nin tun tɔgɔ ye ko Labutale. A ye sunguru nin taga, ka sigi so kan, a be nana, a be nana, a sera dugu da fe tuma min na, a ye sunguru jigi ka bɔ so kan, a le yere jigira. A ko: "Labutale." A ko: "Naamu." A ko: "An bi donna Dabuseli dugu kɔɔ. N'an donna an ka dugu nin kɔɔ, e kana kuma mɔgɔ si fe, e kana kuma." A ko: "I y'a

men wa?" A ko: "Baba n'e ko min, n b'a kε ten."

Sisan, a y'a ta ka sigi so kan, o bi donna dugu kɔnɔ o benna ni musokɔrɔba fila ye. Muso kɔrɔba fila nin ye foli kε, cekɔrɔba y'a lamina, denmusoman m'a lamina. O k'a dun kera di ? An ye foli kε, ele y'a lamina, e denmuso m'a lamina? A ko: "N den min wolola kalo saba a ba banna ale tε wa? N tagara di n dɔgɔmuso ma kongo kɔnɔ, Ja! a kera bobo ye. Olu nana a bolo mina k'a yuguyugu, a donna n'a ye dugu kɔnɔ. Ka na a bila a ka so. Mɔgɔ bεe nan'a fo.

N'o nana sunguru ti kuma, a y'a yere kε bobo ye. A tora yen, ka to yen, ka to yen, a bi to ka taga kanbele nin yere ka so. A fa ye kanbele nin yira a la, k'a terice den lo. A bi to ka taga yen, a b'a muso deme ka baara kε, a bi ko bεe ke. N'a yi baara kε ka ban, kanbele ka muso bi l'a kan, k'a bilasira ka na n'a ye lu kɔnɔ: dugu bεe ko bobomuso, bεe ko bobomuso, bεe ko bobomuso.

Ayiwa fantanya nana juguya kanbele ma sisan, kanbele ko baasi tε, ale dun bina kε cogo di? A nana ka na fɔ a face terice ye, a ko baba, ko ne bina bɔ dugu la. A k'i ti bɔ dugu la. A ko n bina n denmuso bobomuso ni furu ka d'e ma. "Eeh!" a ko: "Muso kelen bi n fe, n ma s'o kɔrɔ, e bi do wεre far'a kan wa? A ko n bi taga fɔ n muso ye, ni n muso ye min fɔ, n bina fɔ i ye."

A tagara ka taga fɔ a muso ye, a ko n face terice yi n weeble bi ka min fɔ n ye, ko fana gwεleyera de. Muso ko: "A kera di?" Ce ko: "A ka denmuso bobo muso nin, k'a k'a bina furu k'a di n ma. A ko n do bina o kε cogo di?" A ko: "I kana ban o la." A ko: "A furu ka na, o bi kε ne ka jɔn ye; e m'a ye denni bi baara kε cogo min? N'a nana, a b'an diyεma ka tina fara ne kan yan, o bi kε n ga jɔn ye wa? A fɔ cekɔrɔba ye, ko baba, ko n sɔnna."

A ko: "N muso ye sira di n ma ko n k'a furu." Cekɔrɔba ko baasi tε. A y'a furu k'a d'a ma. A ko: "N b'a furu k'a d'e ma, nin donna n'a ye kɔnɔ so kɔnɔ n'i y'a ye denminsɛn ye, e bina, a fɔ n ye, n'i y'a sɔrɔ mɔgɔkɔrɔba ye, e bina a fɔ n ye." A ko baasi tε.

A donna ni bobomuso ye kɔnɔ so kɔnɔ, a tagara sɔrɔ denminsɛn ye, a ma sɔrɔ mɔgɔkɔrɔba ye. A nana ka na a fɔ cekɔrɔba ye, a ko n y'a sɔrɔ denminsɛn ye. A ko baasi tε, k'a yi taga a ka sigi kε.

Bobomuso nana, a kera nin sinamuso ye sisan. A ye gwa tilan o ce tile fila fila. Ni bobomuso ye tobili kε tile fila, musofɔlɔnin be tobili kε tile fila. O tora o la ka t'o la, lon dɔ, sinamusoman ye bobomuso nin mina, k'o ka taga kundan yɔrɔ. A k'ale b'a fe ka jɔ sin. A y'a bolo yira wugu la, k'a bi fe ka jɔ sin. Ko a ka jum o bi taga. Bobo muso ye jɔ pun, o tagara kun dan yɔrɔ la. O sera kundan yɔrɔ la tuma min na, a ye wugu yira bobomuso la, ko a ka taga jɔ sin yen. Bobomuso tagara sigi wugu kan, a y'a ka jɔ kε wugu ka a b'a fe ka sin, kundan baga ni bɔra. Musofɔlɔnin kanbele dɔgɔmuso nin le y'o ye.

A b'a fe ka kun dan damina tuma min a ye kan to sunguru nin ma, a ko baasi tε, a ko: "N ce face bi ban tuma min na, a ye o fɔ tuma min na, bobomuso nin y'a bolo magaya wugu ma." A ko: "N ce face bi ban tuma min na, a ko a yi nafolo ba le don lu ni kɔnɔ, a y'a yɔrɔ yira ne la; ja n ce nana n ma a yɔrɔ yira a la; ja n y'a f'i kɔrɔ ye, n ko a ka n ce face ka lu san.

a n m'a kun fɔ a ye. A ko nafolo ba le donni be yen. A ko kɛsu saba le be yen. Kɛsu saba nin, wari mugu bi kelen kɔnɔ, sanu mugu bi kelen kɔnɔ, wari kuturu bi kelen kɔnɔ; filaw fɛ, misi cɛmɛ duuru ni bi duuru be yen, a y'a bɛɛ yɔrɔ yira n na.

a ni n banbana n ce ma n'a yi lu ni feere, n'i kɔrɔ ye lu ni san n bi nafolo ni bɛɛ ba yelema ka d'a ma."

Bobomuso nin ye o kuma nin mɛn, a y'a ka jɔ sin. O ye o ka kun dan, o nana so. A b'a ka boboya la; a ma dɔ bɔ a la. O tora yen. A b'a miiri, e ba sɔrɔ lon wɛre tugu o bina do wɛre yɔrɔ yira. A ma a yɛrɛ bɔ boboya nin na.

Sisan a nana se so, musofɔlɔnin ko a ce ma, ko: "An dun be ni sɛgɛ ba nin na wo, ce lɔɔni be n'an ka dumuni ye, ka tila ka denmuso d'an ma, aah, a ko sisan kɔni fɔ an ka dɔ jini an yɛrɛ ye dɛ. E bilan ce, lon bɛɛ, a b'i ka dumuni bɔ, ko i y'a lɔn, k'o kɔni ma jin." A ko: "N tun b'a fe, i be lu nin feere, an b'a wari ke ka jago ke. N'an ye dɔɔni sɔrɔ, an be lu wɛre san." Ah, kanbele ko: "O fana ye hakili puman ye."

Kanbele wilila ka taga a bilance fe sisan, a face terice fe. A ko: "Baba, a ko n muso ye hakili dɔ yira n na, ah, a ko an bina na o le ke."

Cekɔrɔba ko: "O ye mun hakili ye? N muso ko an ka lu nin feere, n'an yi lu feere, an b'a wari ke ka jago ke, n'an ye dɔ sɔrɔ an bina lu wɛre san." A ko: "I kana e fa ka lu feere; e fa sara k'i to lu min kɔnɔ, a ko to lu ni kɔnɔ, kana lu feere. N bina jago kun d'e ma, e bi banba ka jago ke, lu ni kɔnɔ, e b'a le to ye." A ko baasi tɛ. A tora yen, a nana fɔ a muso ye a ko aah, ko: "N muso face ma sɔn; n baba terice ko an kana lu feere, k'an ka to yen, k'a bina jago kun d'an ma." A ko baasi tɛ.

O sigira, tile damani tugu, a wilila ka tugu a kɔ, o tagara, k'a ka jɔ taga, o tagara. O tagara se kun dan yɔrɔ la, a bɔɔra ni nin kuma kelen ye tugu k'a fɔ, a ko: "Aah, a ko n tagara lu feere ko ni fɔ n ce ye, ko a ma sɔn dɛ". A ko: "

a, ce ni muso lo, n tina desen a kɔrɔ."

A ko: "Banba i ka fɔ i kɔrɔ ye, a ka banba ka na an bina lu ni feere a ma. Ne ce lo, ne tina desen a kɔrɔ. N y'a fɔ i ye cogo mina, a bi ten le: kɛsu baba saba, ce kɔrɔba k'o le bi duguma, wari mugu bi kelen kɔnɔ, sanu mugu bi kelen kɔnɔ, wari kuturu bi kelen kɔnɔ; filaw fe, misi ceme duuru ni bi duuru be yen. N y'a fi ye cogomi, a bi ten. A ko ñja, banba ka f'i kɔrɔ ye, a bi na ka na lu ni san. Kun dan baga nin, ale fana y'a fɔ muso nin ye a ko n tun y'a kuma fɔ n kɔrɔ ye." A ko a ka juru bi mɔgɔ dɔ la, n'a yi o sɔrɔ, a bina lu nin san. A ko: "An bina taga so."

O ye sira jini, o tagara so. O lon, bobomuso lo tun be gwa la. Bobomuso ye to tobili ke ka ban, ka a ce ka to ta, ka taga a sigi, k'a sinamuso ta ta k'a bi taga sigi, a sen yi nan tan ka bɔn. Musofɔlɔ ko ele bobomuso, tulo ci nin, e ti kuma yere ti den kasikan men e fana k'i nana ce furu yɔrɔ. A ye bobomuso nenni. Bobomuso dun, bobo lo, a m'a men, a yi to yen. Sisan, bobomuso dusu cenna. Ale lo dun be gwa la.

Su kora tuma min, a n'a ce laara. Fɔ dugu nana tilan; dugu tilanna a ye ce gosi gosi, ce wilila ka sigi k'a bolo ladara. Ayi, o ko i kana i bolo yira, ce ja tigera. A ko n ti bobo ye wo; a ko n fa yi n furu e ma ko n ka na e fa ka nafolo le yaala n dun y'i fa ka nafolo yɔrɔ lɔn, a ko o kama lo n kumana bi. A ko Labutale nafolo yira n na, A ko n t'a yira e la. A ko n ti nafolo yɔrɔ yira e la fɔ ni an sera n fa fe. Eeh, a ko wili an ka taga.

Dugutilama nin na, o denna ka wili ka bɔ ka taga cekɔrɔba fe. O tagara se min ke, a ye cekɔrɔba ka da bugɔ; cekɔrɔba ko jon lo, a ko Baba ko ne lo. A ko Labutale wa, ko ɔnhɔn; k'i ye nafolo yɔrɔ lɔn le wa? Ko n y'a yɔrɔ lɔn. Cekɔrɔba bɔra dugutilama. A ko Labutale, nafolo yɔrɔ yira. A ko: "Baba, n ti nafolo yɔrɔ yira n ce la, n ti nafolo yɔrɔ yira e la fɔ ni dugu gwera." A ko don ka la. Cekɔrɔba donna ka sigi, a ma sinɔgɔ fɔ dugu ka gwε. Ale n'a muso fana nana sigi so, o ma sinɔgɔ fɔ dugu gwera.

Dugu gwera min ke, bobomuso nin ye to gan, o ye to dumu. A n'a sinamuso sigini be a b'a ka boboya la ten. Ce sɔrɔba ka fɔ sinamuso man ye, a ko a yi wa, a k'i dɔgɔmuso bobomuso ko, ko a b'a fe ka taga a fa file sɔgɔma nin na. A k'o ti baasi ye, k'ala k'aw juman segi. A ni bobomuso wilila ka taga a sɔrɔ cekɔrɔba lɔnni be da la, a b'o kɔnɔ na. Cekɔrɔba ja laara o kan min ke, a ko Labutale, nafolo yɔrɔ yira. A ko: "Baba ne ti nafolo yɔrɔ yira e la, n t'a yɔrɔ yira n ce la fɔ ni an tagara dugu faanman fe." O ye sira ta o tagara dugu masace fe.

O tagara bɔ ni kuma ni ye ka ja fɔ masace ye. Masace ko n'a kera ten ko a ka nafolo yɔrɔ yira. A ko a ti nafolo yɔrɔ yira. A ko masace: "E kelen ma ne fa tɔgɔ cen wo, dugu bεe le y'a tɔgɔ cen; ele ye masa ye; i be jeliba bila a bi don dugu kɔnɔ ka dugu mɔgɔw bεe weeble, bεe ka na yan, n bi sɔrɔ ka nafolo ni yɔrɔ yira."

Masace ko baasi te, jeliba wili e ka don dugu kɔnɔ ko ne masace ko n mako bi dugu mɔgɔw bεe la yan. Jeliba donna dugukɔnɔ, ka dugu mɔgɔw weeble ko masace ko o ka na bεe bolila ka na. Ko: "Eeh, kɔni a ka di masace b'an weeble la?" Jama bεe nana, bεe nana fa tuma min na, ce ka muso kɔrɔba be yen.

Sunguru wilila k'a ja yaala yaala, kundan baga nin te yen. A y'a fɔ a fa ye a da jukɔrɔ, a ko mɔgɔ kelen be dugu nin kɔnɔ, k'o ka dugu kun dan baga, k'a ma na. A face y'a fɔ masace ye, ko masace, ko mɔgɔ kelen ti jama na de. Ko min b'a ka kun dan ke dugu nin kɔnɔ ko a tigi te yen.

O ye mɔgɔ bila ka taga a weeble, ka sɔrɔ a tun bi dɔ kun danna, a n'o tigi bεe nana. O nana se sisan, masace ko baasi te ko nafolotigi ma, k'aw nana kun min na, k'a ka dɔ di ? Nafolotigi ni wilila sisan, ko a denmuso ma k'a ka wili; denmuso wilila. A ko jama kun bɛnna; ko n b'a fe i ka e ce face ka nafolo yɔrɔ yira. Sunguru ko baasi te. A ko n sinamuso, a ko wili e ka n ce face ka nafolo yɔrɔ yira. A wilila ka lɔ, a ti se ka kuma a bi

yεrεyεrε. A ko baasi tε, a ka kundanbaga, a ko kun dan baga, a yɔrɔ yirala e le la, e fana ka wili e ka a yɔrɔ yira. Ale fana ti se ka kuma. A ko: "Baasi tε. N'aw kumana o, ne cε face ka nafolo yɔrɔ lɔnna, aw yεrε ma kuma o, ne cε face ka nafolo yɔrɔ lɔnna.

A ko: "Masace, n cε face bi sa tuma min na, a ye nafolo yɔrɔ yira a muso la, a bilanmuso la, k'a bi la yɔrɔ min na, ko kesu saba bi jɔgɔn kan, ko wari mugu bi kelen kɔnɔ, sanu mugu bi kelen kɔnɔ, wari kuturu bi kelen kɔnɔ; filaw fε, misi cεmε duuru ni biduuru be yen." A ko: "

a n cε face sara fɔ ka se bi, sunguru m'a yɔrɔ yira." A ko: "A tagar'a yɔrɔ yira nin muso nin le la.

A k'o la: "N cε bi wili ka ta yɔrɔ sogi, ka nafolo nunu bɔ, ne cε ka nafolo yɔrɔ lɔnna." A ko kuma banna, ko a ka wili ka ta.

Jama wilila, o tagara, kanbele tagara a face ka layɔrɔ kɔrɔ ta, k'a yɔrɔ sogi, ka taga kɛsu nunu sɔrɔ yen, ka nafolo nunu bɔ; ka taga filaw fε, ka taga misi nunu gwɛn ka na. Musokɔrɔba ni ma sɛkɔ ka na lu kɔnɔ tugu.

Ale tora jama na ka tunu; a ma na tugu dugu kɔnɔ, a ma taga a cɛsɔ la tugu, ale tununa ten. Ayiwa! sunguru kumana min ke, a n'a cε tora yen. O ka nafolo labɛnna, o bi sannifew kan k'a san, a bina taga sagaw feere tugu. A ko nafolo sɔrɔla min ke, ale tun be saga jago ke, a bina a ka saga jago damina.

Tile saba, ja! sunguru kumana min ke, dugu masace yɛrɛ jarabila sunguru la. A tun ye bobo ye a cε ka ji, janko nana kuma; a cε ka ji, ni e y'a ye fɔ e ka jarabi a la. Dugu masace yɛrɛ jarabila a la. Dugu masace wilila, ka kanbele weeble, a bina cε cogo di ka na kuma muso nin fε? A ye kanbele weeble, kanbele nana. A ko n b'a fε, e bi saga jago ke min ke, n tun b'a fε, e bi taga saga sen wɔɔrɔ san ka na a di n ma a ni gɔn ti saga min kun na. Kanbele bina taga o yaala fɔ ka sigɛn, ka tile dama ke yen, ale bina muso ji ma sɔrɔ ka kuma n'a ye.

Kanbele ye nafolo mina masace fε, ka na a sara a muso la, ka taga saga san yɔrɔ ni na. A tagara ka ban, a tagani tile saba masace y'a ka so labɛn, ka yɛlɛ a ka socε kan, ka na kanbele fε lu kɔnɔ. A nana se ka sɔrɔ sunguru sigini bε a ka gada la. A y'a fo, a y'a lamina, a ko: "Eeh masace, e yɛrɛ ka na an ka so yan wa? A ko: "N y'e cε bila ka taga tagama na a tile saba ye ni ye, ni n ma na e file ka dumuni sɔngɔn d'i ma, a k'a ti se ka jɛ." A ko: "O kama lo, n nana ka na e file."

Muso ko baasi tε. A ye sigi yɔrɔ d'a ma. Yann'a ka sigiyɔrɔ d'a ma, a bɔɔra ni dɛben ba dɔ ye ka o bila, ka kunkɔrɔdonnan bil'a kan, ko masace ka sigi. Masace nin, bolola nigɛn kelen le b'a bolo; n'a bi sigi, a be bololanigɛn ni bɔ k'a bila; n'a bi wili ka lɔ, a b'a ka bolola nigɛn ta, k'a don a bolo la. Masace sigi tɔ, a y'a ka bolola nigɛn bɔ, ka kunkɔrɔdonnan kɔrɔ ta, ka bolola nigɛn don ye, ka kunkɔrɔdonnan bila a kan, ko sigi. Sunguru nana ji d'a ma, a ye ji min. Sunguru sigira a kɔrɔ, nafolo yeera cogo mina, a mujunu ka boboya ni ke cogo min, masace donna o baro la, a b'a fɔra, a ko, aah, ko e fana ye mɔgɔ sabarini ye; e ka muju, ka boboya ke fɔ ka taga e cε face ka nafolo ye, k'i ye muso ye. A k'a dun be ke cogo di?

O b'o baro la, masace ko aah, ko a bε na taga, k'i ye masamuso le ye dε. A ko n'e tun be sɔn, ne bi e mina kanbele nin na, e ka ke ne masace ka muso ye, n be muso wɛrɛ jini k'a d'a ma. Sunguru ko ayiwa! k'o ti baasi ye. O y'a sɔrɔ, masace, muso naani le b'a fε. A ko baasi tε, faaman, e nana min ke, n ma e fana. N bina fana d'i ma, an bi sɔrɔ ka taga ni baro tɔ ye.

A donna so kɔnɔ ka foni bɔ, fɔlɔ mɔgɔw tun be foni dumu, a donna ka foni bɔ, ka na foni ni ko, ka taga foni tobi. Foni mɔɔna tuma min, fɔlɔ mɔgɔw tun be dumuni ke minan dɔ la ko kunan, a donna so kɔnɔ, a ye kunan den naani ta. Masace ka muso ye naani ye; kunan belebele ba kelen, a ni fitini kelen a ni kɛjɛmani kelen, a ni njigɛnjigɛ man. A donna so kɔnɔ a ye kunan naani ta; kunan naani nin, a nana bila gada la. A ye foni bɔ k'a ke belebeleba kɔnɔ, ka foni bɔ k'a ke fitini kɔnɔ, ka foni bɔ k'a ke kɛjɛni ni kɔnɔ, ka foni bɔ k'a ke njigɛ njigɛman kɔnɔ. K'a naani bεe ta, ka taga sigi masace kɔrɔ.

A ko masace, k'i ka dumuni file. Masace k'a bi kunan belebeleba nin kɔnɔ file, foni le b'a kɔnɔ. A k'a bi fitini nin kɔnɔ file, foni le b'a kɔnɔ; a k'a bi dɔ ni fana file, foni le

b'a kɔnɔ, jigeñigemā nin foni le b'a kɔnɔ. Ala fana ti fanga di naloman ma. A ye miiri a kun na kelen, a ko muso nin ye talen le la ale ye. Ale masace, muso naani le b'ale fe.

A muso naani ninu, fen kelen le b'a bɛe fe, muna a bi na ale yaala. Masace jaatigera, masace ko ale bina taga so. Masace wilila ka taga, ka jinan k'a ka bololanigen to yen. Masace tagara so. Masace sera so tuma min na, a hakili jigira a ka bololanigen kɔ a k'a bina laben ka bɔ, kanbele sera da la n'a ka saga ye; ka saga di masace ma, a ko n na tɔ le ye sisan ten. Masace k'o ka saga mina k'a siri. O ye saga mina k'a siri, kanbele sekora ka taga a ka so. A tagara a ka so, ka taga sɔrɔ masace ka sigi yɔrɔ ni labenni be a cogo ra yen. Kanbele sɛgɛbaga tɔ ye fili ka taga dɛben kan, k'a nɔnɔn kunkɔrɔdonnan. Fen dɔ y'a sɔgɔ a nɔnɔn na a ye kunkɔrɔdonnan kɔrɔ ta, k'a ye masace ko bololanigen le be yen. A y'a ta k'a file, masace tɔgɔ le b'a kan. A ma kuma muso fe, a tagara masace ka bololanigen dogo. A ye bololanigen dogo min ke, masace fana ti se ka sekɔ ka na bololanigen nɔ fe tugu.

Su kora, a ma kuma a fe. N'a ye dumuni tibi, a t'a dumu. Kanbele y'a to yen, sunguru mina nana ban, masace ka nɛ ce ci ka taga sagasan yɔrɔ n ce nana a ti kuma n fe; O sera tile duuru tuma min na, sunguru wilila ka taga masace nɔ fe.

A ko masace, ko: "N ma ko dɔ faamu dɛ. Kabi e ye n ce ci ka taga sagasanyɔrɔ la, a nana a ti kumana n da la, ga t'an ce, foyi kuman t'an ce. A ko nya n'a y'a sɔrɔ n'a ka muso kɔrɔ ma min tununa, n'ole ko b'a la, a b'a yaala k'a d'a ma." Masace ko baasi te, ko n bina a weeble.

Masace ye kanbele weeble, ko a ka na, a nana: a ko: "I muso ko, i ti kumana a fe, n t'a fe ka jɔgɔn wɛre men tugu." A ko baasi te ko n sɔnna. Kanbele sekora ka na; kanbele nana, ka na kalo kelen fara juguya kan. Ga t'a ni muso ni ce. Muso ko baasi te.

Nafolo ni a yeera jama le cera, a muso fana tununa jama cera, n bina dugu mɔgɔw kun bɛn tugu, an b'a muso yaala ka d'a ma ne bi taga n ka so. Muso tagara ka ta o fɔ masace ye. Masace ye jeliba bila o ye dugu mɔgɔw bɛe kun bɛn. Sunguru face yere nana. O be yen min ke, jama kun bɛnna tuma min, masace ko baasi te, ko sunguru ma k'a k'a ka kuma ja fɔ. Sunguru wilila ka lɔ. A ko baasi te, a ko faaman, a ko: "Kabi lon min na e ye n ce ci ka taga sagasanyɔrɔ la, fɔ ka na se bi ma, kuman t'an ce, ga t'an ce, foyi t'an ce, a ye dilan tige n na." Masace ko baasi te, ko kanbele ko: "Mun y'e bila o la?"

A ko: "Faaman, lon min e yi n bila ka taga sagasanyɔrɔ la, n tun ye nankɔ le bɔ n ka so kɔ fe. N tagara ka na waraba sennɔn sɔrɔ nan kɔ kɔnɔ, o lo n siranna ka don nankɔ kɔnɔ."

Masace ko: "Aaan..." ko: "I nana waraba min sennɔn sɔrɔ nankɔ kɔnɔ, waraba donna nankɔ kɔnɔ, a ma zabon tige, a ma gɔyo tige, i bi taga waraba sennɔn datugu, i bi don e ka nankɔ kɔnɔ; a ye wili ka taga kuma banna."

Jama bɛe wilila ka yereke; Su nana ko, kanbele ye bololanige ni taga ka taga di maace ma. A tagara di masace ma min ke, a se kɔra ka na sisan.

K'a bina kuma a muso fe. Muso ko ayi, ne fana ti sɔn; e ni masace ka taga ni nanbaran kuma nin ke e ka sɔrɔ ka na ko e bi kuma nɛ fe fɔ n ka o kɔrɔ lɔn. A ko a kɔrɔ ti do wɛre ye, a ko: "N'e y'a ye n y'a fɔ masace ye n ko n tagara saga san yɔrɔla n tun taga tɔ ye nankɔ bɔ n ka so kɔ fe, n don tagara ka na waraba sennɔn sɔrɔ nankɔ la, a ko o lo n siranna ka don nankɔ kɔnɔ; masace dun ko ka waraba sennɔn datugu, ko waraba donna nankɔ la, a ma zabon tige, a ma gɔyo tige; a k'a ko nya waraba sennɔn datugu n ka don n ka nankɔ la. A ko ne tagara saga san yɔrɔ la lɔn min na, masace nana yan. Masace tagara ka a ka bololanigen to yan.

a masace k'a nana yan, ko ma don aw ce. O lo waraba donna nankɔ la, a ma gɔyɔ tige, a ma zaban tige. A dɔ ko n ka waraba sennɔn datugu, n ka don n ka nankɔ la. A k'o lo n y'a ka bololanigen ta dogo la, n tagara d'a ma; a ko an bi tɛmɛ n'an ka dijɛ latigɛ ye. A ko a kera ten wa, a ma kɛ ten?"

Muso ko cɛn lo, o ko i tagara lon min na, tile saba, masace nana yan. A ko a ka bololanigen le ye waraba sennɔn ye. Ne dun be kɛ di? A k'o lo ne tun siranna. A ko ɲa komi o banna, an ka an ka mɔgɔya kɛ. O tora jɔgɔn fɛ ten.

N ye o sɔɔ yɔrɔ min k'a fɔ jatigiw ye, ole ye nin ye ka bɔ Bala Moussa Traore fɛ: Waraba Sennɔ.

Bala Moussa Traore
ka bɔ Bobo-Julaso

An kana hakilijugu don nɔgɔn kɔrɔ

Fatɔcɛ dɔ le tun bɛ dugu dɔ ra. Lon dɔ, dugumɔgɔw ka na wuri k'o bɛ taga kongo yaran yɔrɔ. Fatoce fana wurira k'a bɛ taga n'u ye. O ko fatoce ma ko: "E bɛ sabari ka sigi k'an kɔnɔ yan. Ni an ka na, an bɛna e sɔn sogo dɔ."

Fatɔcɛ k'o jaabi ko: "Aw bɛ na sogo di yan o ka di n ye.

a aw bɛna yaran diya min sɔrɔ, o ni aw bɛna fɛn minw ye kongo ra, aw bɛna se ka o jɔgɔn di yan wa?"

O la ce dɔ ko: "Ni fatɔce tora dugu kɔnɔ, n'a ka dugu jeni do?"

Ale lo fatɔce ko: "Ni fatɔce tora cɔ! Min tun te n kɔnɔ e ka o jigi n kɔnɔ. N'aw tagara ka n to, ni sisi wurira kongo ra, n fana be sisi wuri dugu ra."

O l'o ka jen fatɔce kan, ka mina ka siri ka bila bon dɔ kɔnɔ, ka da sɔgɔ a ra. Baari, o tun be miri ko ni fatoce tagara n'u ye, a bɛna mɔgɔ dɔ faga. O tagara se kongo ra ka binba dɔ ye a ma jeni fɔlɔ. O ka lamini ka bɛn ka sɔrɔ ka ta don a ra. Tasuma wurira ka bonya, ka bin bɛɛ mina k'i y'a mana. Ja tun be bin nin na. Ale bɔra k'i ye bɔri.

Marafatigi dɔ y'a ye k'a ci. A ma ja sɔrɔ, ŋa a ye mɔgɔ dɔ le sɔrɔ, ale fagara. O ye kongo yaran dabila ka su ta ka na so. O nana se so ra ni su ye. Bɛɛ be kasira yɔrɔ bɛɛ ra. O ye fatoce dayɛrɛ, ka foni ka bila. A ye su file minke a ko: "Hakiliman sogo fagani boro pɔrɔ sen pɔrɔ".

O le kɔson, n b'a fɔ aw ye ko hakili jugu ma ji, miri jugu ma ji. O bɛna ni balaw le ye. An ka olugu dabila ka hɛrɛ ŋaninya.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Balaji Baro
ka bɔ Gawa

Hakili ni lɔnni

Hakili ni lɔnni ni miiri ani ceguya le ye badenmanw ye. Olu le be la jɔgɔn fɛ ka wili jɔgɔn fɛ, hali ḥunuñunukan ti bɔ. Lon dɔ, hakili ni lɔnni ka jɔgɔn sɔsɔ kɔrɔyako ra. Hakili k'ale ka kɔrɔ; lɔnni k'ale le ka kɔrɔ.

O ko miiri ka kiti tige. Miiri k'ale te se ka kiti nin tige. O ka ceguya weeble k'ale ka kiti tige, ceguya ko: "Tijɛ lo, n kɔni b'a lɔn k'a bɛe filanguru, ḥa n t'a lɔn min ka kɔrɔ min ye. N'aw b'a fɛ ka tijɛ lɔn, aw ka taga dijɛ yaala jɔgɔn fɛ, o ra, aw bena tijɛ lɔn." U sɔnna ceguya ka kuma ma; u taara la. U wilila sɔgɔma k'u ka donniw siri ka sira mina. U taamana foo ka tile ban, tile bann'u ma dugu min na, u jigira yen.

O dugu taara kɛ kunnangwɛw ka dugu ye. U ka jatigice kera kunnangwɛ dɔ ye. Jatigice ye bon d'u ma, k'u k'u ka donniw bila yen a be da sɔgɔ, ko sabu bi ye olu ka janagwɛba ye, ko bɛe bena taga tulonkeyɔrɔ la. Sura dumuna ka ban min kɛ, jatigice ye layɔrɔ d'u ma. A y'a yere laben ka bɔ ka sar'u la k'a be tagara janagwɛyɔrɔ la. K'u n'u tagatuma sera sɔgɔma, u ka n'ale weeble a bena da yelɛ u b'u ka donniw ta. Hakili k'i kanto ko: "Jatigice, i ka dileki jɛna dɛ! Heketo, jamanama dɔɔni b'a bolo la n b'a filan i ye." Finfin be hakili bolo, a y'a dɔɔni mɔn dileki kaman na.

Jatigice tagara. Hakili ni lɔnni donna ka la. Sɔgɔma, u wilila jatigimuso ye daraka d'u ma. U tilanin daraka ra, hakili ko lɔnni ka taga jatigice weeble ka na. Lɔnni tagara janagwɛyɔrɔ bɛe gwɛnin lo, o bɛe dakalaw ka jan, o bɛe senkalaw ka jan. Jatigice be dɔn na, a ja be dunance ra, a ma kum'a fɛ. Lɔnni desera ka kɔsegi ka tag'a fɔ hakili ye k'ale tagar'a sɔrɔ jama ka bon, k'ale ma jatigice lɔn ka bɔ tɔw ra.

Hakili ka wili ka taga, a tagar'a sɔrɔ jama ka bon tijɛ na. U bɛe fanigwɛ, u bɛe senkalaw ka jan, u dakalaw ka jan. Hakili y'a jamalɔ, ka kɔrɔsili kɛ furututu, ka to ka kamankun kɔrɔsi kunnangwɛw be dɔn na, n'u be munumunu. Hakili ka jatigice min'a ka dileki bolo ma, a ko: "Jatigice na taga da yelɛ, an b'an ka donniw ta." Jatigice ko nin ye mun dunance malobali, miiribali le ye ten, ko hakili y'ale lɔn min k'a ka jatigice ye ale ye? K'a ka tag'a ka jatigice jini, k'ale te.

Hakili ko: "An jigira ele le fɛ kunu wulafɛ, i y'an ka donniw bila i ka bon kɔnɔ ka da sɔgɔ ka na dɔnkeyɔrɔ la. An taga waati sera, na taga da yelɛ an b'an ka donni ta."

Jatigice k'ale te. Hakili k'ale lo. Kuma ka gwan pa pa pa, dɔnkelaw kana lɔ k'o lamini, dɔ ko n'o lo, u ka taga jamanatigiso. U tagara yen. U senin jamanatigiso, u ye kuma jafo. Jamanatigi ko hakili ma ko: "Dunance, e be bagara ce ma le. Jama file, bɛe dilekibagwɛ, kurusimugugwɛ, mun na e be baga nin ma?"

Hakili ka sɔrɔ k'a fɔ ko: "Jamanatigi, tijɛ lo, bɛe ye dilekibagwɛtigi, kurusimugugwɛtigi, ḥa finfin nɔn te bɛe ka dileki bolo la. Ne le k'a bil'a ra a natɔ dɔnkeyɔrɔ la. Jamanatigi ka finfin nɔn ye tijɛ na. A ko jatigice ye bɛe malo, k'a ka taga da yelɛ dunanw k'o ka donni ta, k'o ka fisa sɔsɔligwansan ye. Jatigice ka sɔrɔ ka taga da yelɛ dunanw k'u ka donni ta. Hakili ko lɔnni ma k'u ka taga jafo, lɔnni k'u ka segi so, ko sabu kiti tigera ka ban.

Ka bɔ o lon, foo ka na se bi, hakili ni lɔnni ma jɔgɔn sɔsɔ tugu. Kɔrɔya tora hakili bolo.

Adama Hakilitigi

Ala ka fən bəe dan ka ban ka sɔrɔ ka Adama dan. O ra ale ka kε a sin laban ye. A ko diyara ye danfən tɔ bəe ye. A k'ale fisaya danfən bəe ye.

Adama k'a dari ko: "Yaa n tigi Ala, bonya di n ma."

Ala ko: "O be ne yɛrɛ ta ye."

Adama y'i kan to: "Nafolo di n ma."

Ala ko: "N ka o di jinaw ma."

Adama y'i kan to tugu: "Fanga di n ma."

Ala ko: "N k'o di mɛlɛkɛw ma."

Adama k'a jininga ko: "E be na mun ne di yan?"

Ala ka jaabi ko: "N be na hakili le d'e ma. E be n'ale kε ka danfən tɔw bəe mara. Ka kε k'e juguw kɛrɛ ka s'u kɔrɔ, k'u bila e ta bilara."

O la, Ala ka hakili di Adama ma k'ale kɔrɔta danfən tɔw bəe sanfɛ. O le kɔsɔn ale kelen b'a so lɔ, k'a masiri ka don ka la kɔnɔ. Tere t'a sɔrɔ, sanji t'a bugɔ, nene t'a mina. Ka tasuma kε ka dumuniw tobi ka sɔrɔ k'a dumu. Ka tasuma yelen kε ka yerikɛ su fe. La o la, dugu ye gwe a be hakili ta ka baara kura kε k'a ta ka juguw kɛrɛ n'a ye: Sitana, waraw a ni banakise.

Danfən wɛrɛ ti se Adama na, Adama yɛrɛ ko. Ale lo Ala b'a jini an fe. An k'Ala bato, ka jɔgɔn kanu. O ra, an bε hakili tɔnɔ sɔrɔ kosɔbe.

Balaji Watara
ka bɔ Arajɔ Gawa

Dijɛ na ko juman le ka kɔrɔ?

Dijɛ mɔgɔw ye njɔgon lajen ka hakili jini kow la. O ko: "Ko juman le ka bon ni ko bɛɛ ye?" O b'a fɛ k'a lɔn min ka bon, o b'o sigi masaya la. O nana ye ko furu le ka bon ko bɛɛ ye. Sabu furu le bi mɔgɔ bɛɛ wolo. Furu le be masacɛw wolo, furu le bi cɛgwanaw wolo, furu le bi nafolotigiw wolo. O kɔsɔn, o k'o bena furu sigi faamaya la.

O ye furu weeble, k'o ben'a sigi faamaya la, bawo a le le ka bon ko bɛɛ ye.

Furu ko: "Tijɛn lo, n ma ban, ɲa, kɔrɔ be n fe." O ko: "A le kɔrɔ ye jɔn le ye?"

Furu ko: "Ne le kɔrɔ ye kanu ye." U tagara kanu weeble, kanu nana, o ye kuma jafo a ye.

Kanu ko: "Tijɛn lo, furu ye ne dɔgɔnin ye, o kama a ti se ka sigi faamaya la, ne kɔfɛ.

a kɔrɔ be na fana fe." O k'a le kɔrɔ ye jɔn le ye? Kanu k'a le kɔrɔ ye deli ye.

O tagara deli weeble k'a ka na. Deli nana o ye kuma jafo a ye. Deli ko: "Tijen lo. Furu ani kanu ye ne dɔgɔninw ye, o ti se ka sigi faamaya la ne kɔ fe, ja kɔrɔ be ne fana na."

O ko ale kɔrɔ ye jɔn ye? Deli k'a le kɔrɔ ye jɔgɔnye ye. O tagara jɔgɔn ye fana fe ka kuma jafo a ye.

Jɔgɔnye ko: "Tijen lo. Furu, kanu ani deli ye ne dɔgɔninw ye, o ti se ka sigi faamaya la ne kɔfe.

a kɔrɔ be ne fana na."

O k'a le kɔrɔ fana ye jɔn ye? A k'a le kɔrɔ ye sababu ye. O tagara sababu weele ka na. Sababu nana, o ye kuma nyafɔ a ye.

Sababu ko: "Tijen lo, furu ani kanu ani deli ani jɔgɔnye ye ne dɔgɔniw ye. O ti se ka sigi fammaya la ne kɔfɛ. Bawo ne sababu, ne ye sababu ye. Ne le b'a kɛ cɛ ni muso be deli, n'o delira, kanu be sɔrɔ ka don o ni jɔgɔn cɛ; furukokuma be sɔrɔ ka don u ni jɔgɔn cɛ."

Ala k'an sɔn sababupuman na.

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Awa Watara
ka bɔ Gawa

Sabo ni Sinbo

Ala tun ye muso kelen dan. Muso ni danna kɔɔnya fila le ma. Muso ma den wɛrɛ wolo tugu, a danna o dan fila le ma. Den fɔlɔ tɔgɔ lara Sabu. Den filanan tɔgɔ lara Sinbo.

Den fila nin tora furututu fɔ ka na se bilakoroya ma. O bilakoroyara, fɔ ka na o nama tige. O jamatigera, a tagara lo o fa ma lon kelen. Ko: "Baba, mɔgɔ si te si na kan lon dijɛ na. Ko n'a ma ke i ma juguman ye, i tun be marifa fila jini k'a d'an ma, an nana donsoya le kama."

O fa fana ma fila fɔ. A ko: "Mɔgɔ te mɔgɔ nakan ja lon."

Faman tagara numuw fe, a ko: "Numuw. N'a ma ke aw ma juguman ye, aw ye marifa fila dilan n ye."

Numuw ko: "Juguman te." O ye marifa fila dilan k'a di denw fa ma.

A tagara marifa kelen di dencekɔɔba ma, n'o ye Sabo ye, ka kelen di Sinbo ma. O y'o ka donsoya donni na tuginin fagara. Kana ke wɔlɔnw faga. Fɔ kana se mangalaninw ma sisan. O te kɔɔnw faga tugu.

O tilanin mangalaninw fagara, fɔ k'olu ban. O tagara o fa fe ko: "Baba an bema taga donsoya nin ma tagama fɔ jamana wɛrɛ."

O fa ko: "O te basi ye, ko bee na nankan lo."

O wulila, o sera dugu fɔlɔ min na o ma lo yen. Dugu min ganna dugu fɔlɔ la, o lɔra yen. O tora donsoya ra furututu. O bamuso nana ban. Denw tagara sama faga k'o bamuso nama. O fa nana ban. O ye sama faga k'ale fana nama. Fa man banni kɔfe, dɔgɔce man min tɔgɔ Sinbo, a ko a kɔɔce ma ko ale be taga sene ke so, ko Sabo donsoya te labanta ye.

Dɔgɔceman y'a fɔ min ke, a wilila ka so magɛn. Dɔgɔceman senin so, fa banna, ba banna, a ye marifa fili banlakolon na yen. Marifa bilanin min ke, a y'i kanto ko, "Mɔgɔ te makariko ja fɔ ala jana, ko bee y'a lon makari ko bɔra Ala le la.

A y'a fɔ min ke, a wilila ka taga numuw fe. Ko numuw ka dabaw dilan ale ye numuw y'o dilan k'o dama gansan. A tagara wagasasa damina. A banna wagasasa la, ka waga nin yiriw beejeni. A banna o ra, a sigira ka Ala makɔɔ, ka dannikɛsanji makɔɔ.

Ko ale be Ala makɔɔ, ko sabu Alamakɔɔnjɔnnin te jani. Dannikɛsanji nana min ke, a tagara foniforo sene. A tilara foni seri la, ka kaba dan. Kaba danni min ke, ka banaku caaman turu. A tilara banaku turu la, ka sin ka maloforoba ben i kɔɔ yen. A y'o fen nunu bee sene kaban. Fen nunu bee lajenni sera dumun ma sisan. Fen nunu seni dumu ma min ke, lew y'a ka banaku dumu kaban.

Kɔjinanw ye malo tijɛ, fɔ k'a ban. Gɔnw bana kaba ra. Menemene banna foni na, olu banna foni na min ke, Sinbo ye fen tɔw fefɛ k'a fara jɔgɔn kan, a benna segi ja kelen ma. O ko: "Bee y'a lon segi ja kelen te se ka mɔgɔ balo." A ko: "Ni si te juguman ye." Ko geleya nin na bee, ale te bo sene na. K'a kɔɔke min ye: Mɔgɔ be balo jɔgɔnna fɔ ka dijɛ ban ko dɔ ka kasi ye dɔ ka yele ko le ye.

A y'o san kunben sene o cogo kelen na tugu. Waraw tilara k'o bee dumun. Fɔ ka se san kɔɔntɔn waraw be kanbele ka sene tijɛ na, ja o ma kanbelele fari faga. San tannan, Ala tora a ka masaya ra, ka senefen bee je a bolo.

Begɛnw caaman jena a bolo, o si te banna dunna. O ko: "He! An tigi Ala, i ye fen bee je ne bolo ten, totobimuso dun te n bolo do." O kera min ke, a tagara muso kelen furu.

Dijɛ dun ye fen min ye, n'i ye muso kelen furu i hakili fila ko be jigi i kɔɔ lon bee. A ye muso dafa fila, kana dafa, fɔ muso kɔɔntɔn. Ka tila ka kelen furu k'a fara kan

k'o dafa tan. Sinbo muso tan ni cema fɔlɔ ta min sɔrɔla, o le ye kɔnɔŋpa fila kε, o danna o ma. Muso kɔnɔntɔn ni si ma wolo tugu. Muso fɔlɔ ka kɔnɔŋya fila nin na, fɔlɔ kera muso ye, ka filanan kε cemanin ye. Sinbo layira banna, Sabu ale ye muso tan furu. Kɔnɔntɔn nin si ma wolo, foo kelen pe.

A nana a muso tan nunu weele ka fara jɔgɔn kan. A ko ya n musow, an denmuso sunguruyanin bε, n y'a muso tan furu, a si ma wolo fɔ fɔrɔ ta a ye kɔnɔŋya fila kε.

Nin a tun be sɔn, an tun bε taga denmuso nin bosow ma alamandi ye.

Ni ne nana ke safen ye lon min, bosow k'o janto n dence kelen na n kɔfε. Musow k'o te juguman ye. Ko: "jɔgɔn le tun ye dije diya fɔlɔ. I k'a an furu k'an don so ra. N'i ye denmuso kelen min sɔrɔ anw na, n'i k'i b'a den sira min na, an ti se ka ban sabu anw ni den bε y'i ta." Musow y'a fɔ min kε, Sinbo y'a denmuso mina k'ale be taga di bosow ma alamandi ye. A tagato n'a denmuso ye, musow ye dɔnkili min la. O fila:

Benbaliso ye tanbo ye,

Muso jɔni ce ra,

O ko te laban.

Sinbo tagara se dangra n'a denmuso ye, a ko: "Bosocɛkɔrɔba, n nana den muso kelen d'i ma alamandi ye, ko janko nini sara lon min i k'i janto n denmuso kelen na n kɔfε."

Bosocɛkɔrɔba ko: "Ala m'a tora n kɔnɔ." Yani Sinbo ka se so kunkolodimi ye Sinbo mina, a ye dije to.

Sinbo saya mankutu nana fɔ a musow ye min kε muso kɔnɔntɔn minw ma den sɔrɔ olu y'o kanto: "An bε te jensen sa, sabu an tun signin be Sinbo le kama. Ale dun sara."

Muso fɔlɔ min ye kɔnɔŋ fila kε ale ko: "An kana yereke nafolo ka ca, an ka sama don a bilance Sabo ma ka sigi k'a laje."

O fɔ nin min kε, muso kɔnɔntɔn nunu y'o kanto ko: "Denntanya ma ji, denntanya le be luba manɔgɔ musobakɔrɔ fe."

Muso fɔlɔ nin ko: "Ali bi o ka cira sama Sabo ma." Sinbo saya cira senin Sabo ma, o y'a sɔrɔ, Sabo be dugu min na, a tun ye sogo faga furututu, foo o yɔrɔ dugutigi ye jɔnkanbele kelen di Sabo ma. Saya cira senin a ma do, a ye sira jini dugutigi ko ale ni jɔnce bena taga so, ko sabu olu ka so lakolon le be yen sisan.

Ani jɔnce senin so, Sabo ye Sinbo ka muso tan nin bε ta, a ma foyi di jɔnce ma, jɔnce dimina. Jɔnce ko: "N kɔrɔ Sabo, n'i ma i dɔgɔce den kanbele ni faga jugu lo, n'i y'o kε i ka musow bε bena wolo sisan.

Sabo ko: "N b'a faga a ye mun tijε n ma. Ni n ko be den ni faga ka sɔrɔ a ma foyi tijε, dugumɔgɔ bena n tɔgɔ tijε."

Jɔnce ko: "A faga man gelen."

Kanbelen nin ko: "Ala kana mɔgɔ si jugu se i ra, jugu te mɔgɔ min na, i b'a sɔrɔ maloman lo." Jɔnce y'i kanto Sabo ma: "N'i ko i ma fagakun lɔn, i be foni gongo fila d'a ma n'a m'o bε sene kaban i b'a faga, o b'a fagakun bɔ."

Dugu gera, o ye dennin kunu. Sabo ko den ma: "Foni min y'i bolo, n'i ma sene kaban n b'i faga."

Dennin tagara se ni foni ye foro la. A ye kasi damina. Le caman nana bɔ a kan. Lew ko, a be kasira mun le ra. A ko ale kasikun te juguman ye, ko ale fa sara k'ale to a fa kɔrɔce bolo, "N don te sene kε cogoya lɔn." A do ye foni gongo fila d'ale ma sɔgɔma nin na, ko n'ale ma sene kaban bi k'a b'ale faga.

Lew ko: Kana kasi o ra. Ko ali ka dan i fa Sinbo ye juman min ke anw ye, an tun b'a banaku fo san kɔnɔntɔn lon si a ma foyi fo anw ye.

Cenin ye foni seri ka taga sigi suma na, lew ye foni buruku kaban peu.

Lew ko: "A ka wili ka taga so."

Cenin tagara fo a fa kɔrɔce ye ko: "Foni senena kaban peu." Jɔnce ko: "Ali bi nin dennin faga ka te Sabo ma, ko n'o te, n'i tun y'a fo a ye ko n'a ma maloforoba nin bee kan k'a b'a faga. Sabo y'a fo cenin jana.

Cenin ko: "Mɔgɔ si jɔgɔnjugu ye ɲɔni ye, n'i m'i sen kɔrɔta a be nɔrɔ i ra."

Dugu gera cenin ye wɔrɔsɔ ta ka taga foro la. A sera foro la a ye kasi damina tugunin. A tora kasi ra kɔjimanw nana bɔ a kan. Ko: "Sinbo dence i be kasira mun na?"

Cenin ko: "Ale fa kɔrɔce le ko n'ale ma maloforoba nin bee kan k'a jasa k'a b'ale faga."

Kɔjimanw ko: "O te kasikun bɔ. I face juman min ke anw ye o kama i sigi k'an lage, bee kɔnin b'a lɔn an ti se malosiri la ɲa malotige kɔnin an b'o lɔn."

Kɔjimanw ye malo kan k'a ban. Kɔjimanw tilamin dɔrɔn, gɔnw sera, olu sinna ko Sinbo tun be juman kera fo. Gɔnw ye malo siri damina o yɔrɔ bee. Dɔw b'a siri la, dɔw be yiri tigera kana jo so, dɔw yere ma baara sɔrɔ, olu y'o ta ke pan ka yele yiri kan ye.

Kabi o le kera gɔnw ka pan ka yelema ma ban.

Gɔnw ko: "Cenin ka taga so, ka juman kun y'a sara ye." A tagara fo a fakɔrɔba ye ko a tilara baara la. Jɔnce ko: "Ali sini i t'a fe ka cenin nin faga le."

Sinbo ka sanu maralen tun be yen. Jɔnce ko Sabo ka sanu nin ta, ani cenin ka taga dankan na jɔgɔn fe.

Ko: "N'aw sera aw ka kurun ta ka ba tige. N'a sera ba dupa yɔrɔ la i ka sanu nin di cenin ma k'a ka mina, n'i bolo surunyana a bolo la, i be sanu nin bila ka ben ji ra ka tila ka fo den ye ko nin sanu nin ma ye i b'a faga. Cogo o cogo cenin tena tila o ra."

Cenin ko: "Baba, jugukunkelen ka fisa jinjugu ye. Mɔgɔ jinjugu ti fɔn i ra." A y'o fo min ke Sabo tagara ka cenin to dankan n'a ye kasi damina.

Dɔni bosocɛkɔrɔba n'a ka bosodenw be nana. Cenin ye kuma jafo bosocɛkɔrɔba ye. Bosocɛkɔrɔba ko nin te juguman ye. A ko bosokanbelew ka jigi ka sanu nin jini joona k'a di kambele nin ma. Ko sanu min be yeli ye jagoga ye. Bari kanbele nin fa ye a denmuso d'an ma alamandi ye. Bosokanbele kulen y'i ke ji kɔnɔ, a bɔra, a ko: Sanu benne yɔrɔ minko manɔgɔ le ye sanu nin kunu, banba ka manɔgɔ kunu, ko bosocɛkɔrɔba jigi kana tige, ko sanu taga yɔrɔ be ale kɔnɔ kaban.

Bosokanbelen min segira k'i ke ji kɔnɔ ka sin dunba ma. A senin dunba banbaw ma a y'o jininkan ko yaala: Banba dunan ma don aw fe yan wa?

Dɔ ko: "ɔnhɔn banba dunan ma don." Dɔ ko: "Galon, ko banba dunan dɔ bolibagato donna a ma bɔ fo."

Olu ye jɔgɔn sɔsɔ min ke, bosokanbelen ko, yani a ka jɔgɔn sɔsɔ bena n bolo la a bee dusu kan, ka file, nin min dusukun magara i b'a sɔrɔ ko b'ale kɔnɔ, bari nin fen te mɔgɔ kɔnɔ i dusu ta yereyere a jigira k'a bolo la o bee dusu kan min ke, a tagara se manɔgɔkunu banba nin ma a ko: "N teri banba, i dusukun be magara de, mɔgɔ dusukun dun te maga nin fen t'i kɔnɔ."

Banba nin ko: "I bagara n ma wala, kabi dugu gera n ma foyi kunu nin manɔgɔ den kelen te."

Bosocɛ ko: "Manɔgɔ fɔnɔ, o ra an be fara jɔgɔn na."

Banba ko: "Anw be se ka fen kunu ɲa an ti se k'a fɔnɔ."

Bosocɛ ko: "Muru bena a bɔ i kɔnɔ."

A ye banba nin mina o yere la ka banba kɔnɔ ci. A ye banba kɔnɔ ci min kɛ, ka bɔ nin manɔgo ye, k'o fana kɔnɔ ci ka bɔ nin sanu ye. A bɔra nin sanu ye ka taga di bosocɛkɔrɔba ma.

Bosokɔrɔba ye sanu don cɛnin bolo. Cɛnin y'i kanto ko: "Ali n'i kera nafolotigi ye, nafolo ti sɔrɔ n'i ma dɔ kɛ."

Cɛnin tagatɔ so, gorongo min tun b'a face ka siseli kunu, o y'a lalɔ. Gorongo y'a jininkan ko: "Ele te Simbo den ye wa?"

Cɛnin ko: "Simbo juman?"

Gorongo ko: "Simbo min banna ka dencɛ kelen to a kɔ fe."

Cɛnin ko: "ɔnhɔn ne lo."

Gorongo ko: "E bamuso le te baaramuso ye Sabo fe wa?"

Cɛnin ko: "ɔnhɔn, o kera."

Gorongo ko daga min be i daa ra, sini n be a wili ka bɔ i da ra. Sini, ni baaramuso donna jiko yɔrɔ la n b'a cin.

a n bena a lankari d'i ma n'i ja cin, o bena safila bɛɛ bɔ o tena se a kɔrɔ. N'i fa y'i jininkan ko yala safila t'i kɔnɔ wa. I b'a fɔ ko safila b'i kɔnɔ, ḥa a jinin ka gelen.

Sa ko: "N'o kera daga be bɔ a da ra."

Dugu gera, muso dɔ tagara baaramuso ka koji bila jègen na. Baaramuso girinma ka taga jègen na baaramuso be kora min kε, sa y'a cin. A bolibagato nana bɔ Sabo kan. A fɔnin Sabo ye min kε, safila jinin dabɔra.

Safila min o min nana o ma mako jɛ. Sabo ye den jininga lon dɔ, ko: Den o tuma safila te a kɔnɔ wa?"

Cenin ko: "Baba safila be ne kɔnɔ, ḥa jini le na gɛleya i ma."

Sabo ko: "A fɔ i ka tɔɔ to a jinibaliya ye."

Cenin ko: "N'a ma kε aw ma juguman ye, n'aw tun ye jɔncekɔrɔ kun sɔrɔ k'a di ne ma, an bamuso be kεneya."

Sabo ko: "Lukɔnɔ ta wa kεnεma ta?"

Cenin ko: "Lukɔnɔ ta b'a jɛ."

Jɔnce ko: "Cenin te kumajuman bɔ a da ra dɛ."

Sabo ko: "Ka jɔnce gɛn k'a kun tige."

Cenin ko: "Baba safila be ne kɔnɔ, n'a jini le ma gɛleya i ma."

Sabo ko: "A fɔ i ka tɔɔ to a jinibaliya ye."

O ye jɔnce kun tige. Kana di cenin ma k'a ka bamuso furakε n'a ye.

A fɔra min kε, cenin ka wili ka kun nin kirisi ka sɔrɔ ka sa ka fila dimin kε k'a bamuso furakε. A bamuso kεneyara.

Cenin ko a fa kɔrɔce ma: "N'Ala k'i ba ban, k'i fa ban, Ala kana i mɔgɔnuman tan ya, mɔgɔ mɔgɔnumantan te kε fɛn ye."

N y'o sɔrɔ yɔrɔ min, n y'o bila yen.

Adama Dramé
ka bɔ Wagadugu

Bisiri, a ko jɔnce, n'a burance Magan

Nin cε nin tun be jɔnya ta Bisiri fe. Bisiri tun ye masaceba ye. A masace jɔgɔn dɔ k'a ma lon dɔ, n'o y'a burance Magan ye, ko Bisiri k'a ka jɔnce feere ale ma. Bisiri k'a yere ni jɔnce k'a fɔ ka ben.

Magan taara jɔnce kumajɔgɔnya. Jɔnce ko Magan ma: "I be se n kɔɔ wa?" Magan k'ale be se.

Magan y'i kosegi ka ta kuma jaabi fɔ Bisiri ye. Masace fila ninu ye sannifeere ke. Jɔnce yelemana Magan fe.

Magan ye jɔnce mar'a ka lu kɔnɔ. Bisiri do tun ma sɔn ka jɔnce nin mara a ka lu kɔnɔ abada, a tun y'a bila yɔrɔ le la a danna. Jɔnce tora Magan fe a ka lu kɔnɔ, ka to kɔrsili la furututu ... foo ka na ye ko Magan n'a ka muso kelen man di, o muso ko man di Magan ye fewu.

Jɔnce y'o muso nin k'a teri ye. Lon dɔ, a y'a kanto muso ma: "Nne y'a kɔrsi, i ko man d'i cε ye cogo si ra."

Muso ko: "I ka kuma ye tijɛ dɛrɛ, galon t'a ra."

Jɔnce ko madiyafura b'ale fe.

Jɔnce ko muso ma: "Ni ga ser'i ma lon min na, i b'i ji ja k'i cε kankɔrsi dɔɔni li kana n'a ye. N be n ka baara k'a ra; n'a kera, i cε ben'a musow bɛe gen i kanu kɔɔn."

Muso ko: "O te baasi ye. Ni Ala sɔnna, ni n ka ga sera, n ben'a kankɔrsi jini ka n'a d'i ma." Muso taara.

Jɔnce wilila ka taga Magan fe yan. A y'i sigi a kerefe k'i suma. Masace k'a ma: "Mun le kera i'ra?"

Jɔnce ko: "Baasi te n na. N be ko dɔ le kalama ; n tun b'a fe k'a le fɔ i ye."

Masace ko: Naamu, n b'i lame."

Jɔnce ko masace ma: "I muso kaari, Bisiri denmuso, i k'i yere kɔrsi a ra, n'a ka ga sera."

Magan ko: "Mun na?"

Jɔnce ko: "A k'a bena i kanatige."

Magan ko: "E! Ka n kanatige? N y'a mɛ. I ni ce, i ni baraji." Jɔnce wilila ka tag'a ka so.

Muso ka ga sera. Masace hakili be fɔnin na, muso fana hakili b'a mako nin na. Su kora, dumuniw kera, baro kera, latuma sera, baro wilila. Masace donna ka la. A tora yelema yelema na a ka dilan kan a ko: "Ko be n kɔnɔ te sunɔgɔ." Tuma dɔ nana se, masace y'a yere kε sunɔgɔbagatɔ ye. A be gɔrɔndɔ dɔɔni dɔɔni, muso y'i nɛmenɛmɛ ka wili, ka sirife fosi ka bɔ a ka kunkurɔdonnan kɔɔ, k'a bena masace kankɔrsi dɔɔni li.

Cawu! Masace y'a muso bolo mina, ka sirife (murudennin) bɔsi a ra. A y'i kanto muso ma: "Fɔlen kera tijɛ ye dɛrɛ. Cɔ! i b'a fe ka nne le faga? Yani e ka nne faga, nne b'e ta tijɛ fɔlɔ.

Masace ye bere kɔgɔlen ta k'a muso jɔgɔsi k'a kun ci.

O yɔrɔnin bɛɛ, Magan wilila ka taga jɔnce kunu a ka so kɔnɔ k'a jafo a ye. Jɔnce ko: "Baara jɛna, an be dabali kε sa, k'a su don yani dugu ka ge, n'a ka mɔgɔw nana, i b'a f'o y ko kaliya le cunn'a kan su ra, o le kεr'a sababu ye."

O kɛnin, Magan ni jɔnce jɛnna ka muso sutara o su kelen na. Dugu gɛra, cira bilara ka tag'a kibaru jugu nin fɔ muso fosoramɔgɔw ye. Olu y'o laben o yɔrɔnin bɛɛ ka na sudon na. Muso nin fa tun ye jamanatigi le ye. Jɔnce tagara muso fasoramɔgɔw kunben. O ye jɔgɔn ye yɔrɔnin min na, a y'i kanto dunanw ma: "Aw le ka mɔgɔ sara su

ra wa?"

Olu ko: "Cnhɔn."

A ko: "Ayiwa, o y'a su don su ra, mɔgɔ m'a ye. N'a sera, a b'a jini a k'a su yira aw ra. O tena sɔn, bari masace y'a bugɔ le foo k'a kun ci. O le kɔson o y'a su don su ra. N'o tɛ, bana fosi m'a mina. Kuma o kuma mana fɔ aw ye, a bɛɛ galon.

Dunanw senin dugu kɔnɔ, dugu masa y'o bisimila. Foliw ni ji minnin kɔ, muso fa ye jiningali kɛ.

A burance ko: "Baasi tɛ, Ala ka hɛrɛ d'a ma lo. Banagɛlɛn le cunna i denmuso kan su ra, bana nin ma kun a ra, a fatura, an y'a sutara su ra."

Buranceman y'i kanto: "Aw ma sariya kɛ. Yan ni yan cɛ, a tun be cira bila anw ma jango an be se ka na an ja la an ka su kan.

a, o te baasi, sabu bɛɛ be fili ka la i kɔnɔnata le kan. Aw y'a bɔ, an k'a file jango an be se ka taga dɔ fɔ somɔgo tɔw ye."

Muso ce ma sɔn. Mankan wilila. Ko kera kɛlɛ ye. Dugu fila nunu y'o ka kɛlɛkɛminanw ta ka bɛn jɔgɔn kan, ka jɔgɔn faga, ka jɔgɔn faga.

Kɛledenw be pini ka tila jɔgɔn na. Jɔnce nafigi nin wilila ka boli boli dugu fila nunu ni jɔgɔn ce. A b'a kelen kelen bɛɛ deli, a b'a fɔ: "Aw ye kɛlɛ dabila, a si nɔ tɛ, nne kelen pewu le ye nin bɛɛ kɛ."

O tuma, a donna a ja na k'a fɔ. A ye kuma kuncɛ ni nin le ye: "E! N tigi kura, i be nne san loon min na, i m'a fɔ k'i bɛ se nne kɔrc wa? A kera cogo di bi?"

A y'a ye dɛ n balimanw nafigiya be se ka tijeni kɛ foo ka se hake min ma. Nin ye ladilikan le ye. Mɔgɔ dɔ b'a fɔ k'i ka duloki daamu, n'a jɛnnina, o le k'a d'a ye.

N y'o sɔrc yɔrc min, n y'o bila yen.

Adama Dramé
ka bɔ Wagadugu